

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Zazvene so božične pesmi

Božični koncert v stolnici sv. Justa v Trstu

Foto Mojca Petaros

ŠTEVERJAN Ob 50-letnici izhajanja "Živel Števerjanski vestnik!"

V župnijski dvorani, Sedejevem domu, v Števerjanu je v soboto, 12. januarja 2019, zelo praznično vzdušje. S slovesnim, elegantnim, a obenem tako pristno domačim nadihom – oglašalo se je namreč tudi sočno briško narečje – sta člana SKPD F. B. Sedej Stefania Beretta in Simon Komjanc, predstavnika mlade in starejše generacije zagnanih števerjanskih kulturnikov, oba zelo vešča nastopanja, duhovito uvedla in vodila prireditve, namenjeno 50. obletnici neprekinjenega izhajanja Števerjanskega vestnika. Večer pod zgornjim naslovom "50 let povezuje", katerega pokrovitelja sta bila Občina Števerjan in Zveza slovenske katoliške prosvete, je v manj kot eni uri zgoščeno odstrl pogled na polstoletno pot Števerjanskega vestnika in vse njegove žive in pokojne sodelavce, ki so se trudili in se trudijo, da bi bilo to glasilo zmeraj bolj privlačno in sodobno. Pri nas na Goriškem se nobe na druga vas ne more ponašati s tem.

/ str. 6
Iva Koršič

VINARSTVO Nagrada Nonino Prejemnik je Damijan Podveršič

foto dd

Letos so nagradili rebulo Damijana Podveršiča, ki si zadnja leta prizadeva, da bi čim bolj uveljavil to staro sorto in na ta način tudi obogatil naše območje.

/ str. 2
MČ

Priloga

Spet boste lahko segli po prilogi.
V njej se tokrat predstavlja Števerjanski vestnik ob 50-letnici izhajanja

POGOVOR Franca Padovan ZSKP smo vsi skupaj!

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice je bila ustanovljena 11. januarja 1959. Pol stoletja nepretrgano deluje, zvesto podpira delovanje včlanjenih društev ter tako še naprej zagotavlja ohranjanje in rast zlahtne slovenske ljubiteljske kulture v našem prostoru. O častitljivem jubileju naše krovne kulturne organizacije smo se pogovorili s predsednico Franco Padovan.

/ str. 3
Danijel Devetak

Pogovor

G. Karel Bolčina o začetku škofovega pastirskega obiska v pastoralni enoti Soča-Vipava

5

TRST ZCPZ Tradicionalni božični koncert

Božični koncert, ki ga vsako leto prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta v tržaški stolnici sv. Justa, spada med že tradicionalne božične proslave slovenske skupnosti na Tržaškem. Kot običajno je pevsko voščilo tudi tokrat zazvenelo takoj po božičnih in novoletnih praznikih, in sicer v nedeljo, 13. januarja 2019, ob 16. uri. V uvodu v koncert je številno publiko, ki je do zadnjega napolnila mogočno tržaško stolnico, pozdravila predsednica tržaške Zveze cerkvenih pevskih zborov Rossana Paliaga, ki je predstavila vse nastopajoče. Povedala je tudi, da je bil za naslov letošnjega koncerta izbran verz *V daljavi zvenijo božični zvonovi* iz pesnitve Filipa Terčelja. Ena od posebnosti letošnjega koncerta je bila namreč ta, da se je s pevskim programom prepletalo zvonjenje pritrkovalske skupine Turn iz Mačkolj.

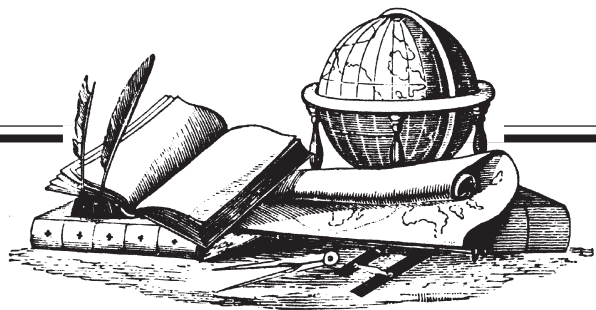
/ str. 11
Mojca Petaros

Benečija

Božična Devetica v Rečanski dolini v predprazničnem času ohranja pristen žar nekdanjih domačih navad

15

CAVALLINO TREPORTI Posvet / Škofovsko konferenca Triveneta

Kako naj komunicira Cerkev danes?

V obmorskem mestu Cavallino Treporti v Beneški laguni je bil 7. in 8. januarja letos posvet, ki ga je priredila Škofovsko konferenca iz Triveneta. Posvet z naslovom *Za Cerkev, ki sporoča* je bil v prvi vrsti namenjen škofom iz Trive-

družbi krajevna Cerkev pomembna sooblikovalka javnega življenja. Beneški patriarh msgr. Francesco Moraglia je posvet uvedel in ga s sklepno mislijo tudi končal, poglavljen uvod v posvet pa je imel msgr. Luigi Bressan, nadškof iz

si, je spregovoril o temi današnje antropološke razsežnosti in o digitalni kulturi, njegova misel pa je bila, da pri obveščanju ne smemo nikdar popolnoma ovreči ustaljenih oblik, ampak jih je treba vedno znova nadgrajevati. Posvet je doživel vrhunec, ko so nastopili mladi duhovnik Marco Rondonotti z univerze Sacro Cuore iz Milana, časnikar in specialist za digitalno komunikacijo Vincenzo Grienti, izvedenec za splet dnevnika Avvenire Luigi Rancilio ter Martina Pastorelli, ki je govorila o tem, kako braniti vero, ne da bi pri tem dvignili glas.

Dvodnevni posvet, ki je bil dragocen predvsem zaradi dela po skupinah, je vodil Piergiorgio Franceschini, vsem pa je služil kot vzpodbuda k sodobnemu nastopu predvsem v digitalnem svetu.

Jurij Paljk

Foto JMP

neta, tokrat pa so naši škofje povabili na posvet in srečanje tudi predstavniki katoliških medijev in predstavke cerkvenih uradov za komunikacijo in obveščanje. Na dvodnevni intenzivni posvet sva iz Gorice odšla tudi odgovorna urednika Voce Isontina in našega tednika; goriški nadškof Carlo Maria Redaelli si še posebej prizadeva, da bi bila v današnji

Trenta in pri Škofovski konferenci iz Triveneta zadolžen za družbeno komunikacijo, obveščanje. Univ. prof. Adriano Fabris, ki poučuje moralno filozofijo v Pi-

Beneški patriarh msgr. Francesco Moraglia

S 1. strani Prejemnik je ...

Vinar bo nagrajen v soboto, 26. januarja, v žganjarni v kraju Ronchi di Percoto.

Zemlja, družina, domače območje, narodnost so od nekdanje vrednote družine Podveršič. Leta 1953 je družina kupila gostilno, ki še zdaj deluje v Stražicah v Gorici, kasneje je Damijanov oče kupil nekaj zemlje in začel pride-

lovati vino za potrebe gostilne. Damijan Podveršič pa je že od mladih let gledal bolj moderno in vizionarno na predelavo vina. Odkupil je star zapuščen vinograd v Podgori in začel zasledovati svoje sanje. Imel je in še vedno ima velike težave z birokracijo, kajti nekateri ljudje oz. politiki mislijo, da hoče pokvariti naravo. Kalvarija pa je bila že od

nekdanje obdelane, ljudje so imeli majhna zemljišča in vinograde. Ko so se časi spremenili in so domačini šli delat v tovarne, so zemljo zanemarjali in gozd je prevladal. Glavni problem je, da ljudje, ki pišejo zakone, ne vedo, kakšno je in kakšno je bilo stanje na tem območju, in tako povzročajo nepotrebne težave in preprečujejo ponovno oživetje teh predelov. Mi pa si želimo, da bi bili Damijan in njegova vina z lepimi slovenskimi imeni (Kaplja, Nekaj, Prelit) še naprej uspešni in pri tem bogatili naše območje.

Služba za jezikovne pravice Zajezik

Še o vprašanju šumnikov na vozniških dovoljenjih

Služba za jezikovne pravice **Zajezik** je v zadnjem obdobju namenila več časa vprašanju pravnega zapisovanja šumnikov na vozniških dovoljenjih. Gre namreč za nepravilno zahtevo uradnikov Civilne motorizacije v Trstu in Gorici, da pri izdaji novega ali obnovljenega vozniškega dovoljenja vprašajo za dodatno dokumentacijo, če stranka zahteva, da se ime in priimek zapiše s šumniki, tako kot je zapisano na osebni izkaznici. To je nepravilna zahteva, ki ne upošteva, da je osebna izkaznica uraden dokument, ki potrjuje identiteto lastnika, vključno s pravilno zapisanim imenom in priimkom. Večkrat pa je tudi posledica, da stranka opusti uveljavljanje pravice do pravilno zapisanega imena in priimka, vključno s sloven-

skimi črkami č, š in ž. V nekaterih primerih se to dogaja tudi v avtošolah, ki pripravljajo dokumentacijo za vozniški izpit in za obnovno vozniškega dovoljenja. Na naslov elektronske pošte info@zajezik.eu je v prejšnjih tednih prišlo do več prijav omenjenega primera, ko uradniki Civilne motorizacije niso priznali osebne izkaznice in so spraševali po dodatni dokumentaciji. Zaradi tega smo pri Službi za jezikovne pravice **Zajezik** najprej seznanili pristojne vodstvene organe deželne Civilne organizacije z nepravilnim ravnanjem pri pokrajinskih okencih. O zadevi pa sta bili obveščeni tudi goriška in tržaška prefektura, ki sta obljubili posredovanje, da se to vprašanje dokončno reši, v smislu, da je za pravilno zapisovanje imena in priimka, ki vse-

bujeta šumnike, dovolj osebna izkaznica. Kočljiva tematika ni nova in jo je večkrat obravnaval tudi paritetni odbor, ki je na avdicije povabil pristojne pri Civilni motorizaciji; ti so obljubili, da je zadeva rešena in da bodo o tem posredovali pokrajinskim sedežem Civilne motorizacije tudi okrožnico o pravilnem ravnanju. Pri Službi za jezikovne pravice **Zajezik** pozivamo vse, ki se pripravljajo na vozniški izpit oziroma, ki obnovljajo vozniško dovoljenje, da službi za jezikovne pravice **Zajezik** sporočijo nadaljnje primere nepravilne zahteve po dodatni dokumentaciji za pravilno zapisovanje šumnikov v imenu in priimku. Prijave zbiramo na naslovu elektronske pošte info@zajezik.eu.

Iz našega bančniškega sveta

Novo poglavje delovanja ZKB Trst in Gorica

Zadružna kraška banka je s prvim januarjem 2019 odprla novo poglavje v več kot stoletnem delovanju, saj je matična družba, Cassa Centrale banca, kot načrtovano v zelo kratkem obdobju uredila vse formalnosti in se kot prva zadružna bančna skupina v Italiji vpisala v register bančnih skupin.

Banke pri Iccrei, drugi nastajajoči skupini zadružnih bank, niso še končale vse postopke za priznanje zadružne bančne skupine. Južnotirolske Reiffeisen banke pa bodo izkoristile možnost, ki jim daje zadnji finančni zakon italijanske vlade, da ustanovijo poseben jamstveni sklad (predviden samo za banke iz avtonomnih pokrajin Trenta in Bocna).

V skupini Cassa Centrale Banca (CCB) je po zadnjih združitvenih procesih 84 zadružnih bank in nekaj več kot deset družb, ki bodo nudile razne operativne in profesionalne storitve bankam v skupini.

Na skupščini Cassa Centrale Banca, ki je bila 14. januarja v Mila-

nu, so zadružne banke, ki so istočasno tudi glavni delničarji matične družbe, imenovali v nov upravni odbor petnajst članov (deset iz sveta zadružnih bank in pet neodvisnih).

Reforma zadružnih bank, ki se je začela leta 2016, je sad sodelovanja zadružnega bančnega sistema z italijansko vlado in parlamentom. Pogajanja o reformi so odražala željo oz. potrebo zaščite specifične zadružnega bančništva v Italiji in spoštovanja mednarodnih ter evropskih smernic/zakonov, ki zahtevajo večjo varnost za člane, stranke.

Zadružna bančna skupina CCB bo nadaljevala ovrednotenje vloge, ki jo imajo zadružne banke na območju: vsaka zadružna banka ima svojo identiteto in zgodovino, je motor ekonomskega in socialnega razvoja v svojem prostoru.

Statutarne spremembe, ki so jih člani ZKB sprejeli na zadnjem izrednem občnem zboru meseca novembra, so tako stopile v veljavo prav z začetkom letošnjega

leta. Med temi je tudi novo ime banke: ZKB ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA TRST GORICA - ZKB CREDITO COOPERATIVO DI TRIESTE E GORIZIA. Kot je predsednik Kovačič povedal na območnih srečanjih in na izredni novembrski skupščini, se je upravni odbor banke odločil za novo ime, ki odraža celoten teritorij na katerem posluje naša banka. Banka bo imela "srce" še vedno na tržaškem in goriškem Krasu, strategija banke pa je, da se bo morala dodatno razviti po celotnem tržaškem in goriškem območju.

ZKB Trst in Gorica bo še naprej avtonomna banka. Izvirni poslovni model, ki je zasnovan na vrednotah vzajemnosti in povezanosti s krajevno skupnostjo, se ne bo spremenil. Zavedamo pa se, da se organizacijski modeli spreminjajo in razvijajo. Ustanovitev zadružne bančne skupine omogoča posameznim bankam, da se lahko lažje prilagajajo potrebam tržišča in primerno kljubujejo izzivom modernizacije družbe.

V marcu bo kongres SKGZ

Dva kandidata za predsednika

Volilna komisija bližajočega se kongresa SKGZ je preverila in potrdila kandidature za predsednika krovne organizacije Slovencev v Italiji. Na kongresu, ki bo v Trstu v soboto, 9. marca, bodo delegati izvolili Ksenijo Dobrila ali Igorja Kocjančiča za triletni mandat predsednika Slovensko kulturne gospodarske zveze.

Na podlagi deželnega pravilnika

Ksenija Dobrila

Igor Kocjančič (foto damij@n)

lahko kandidature vložijo le posamezni člani organizacije. V

predvidenem roku sta svojo kandidaturo predstavila samo Dobrila in Kocjančič. Volilna komisija je preverila ustreznost kandidaturam priložene dokumentacije, med katero so tudi podpirne izjave njihovim kandidaturam 6 kolektivnih članov, in ni ugotovila neskladnosti ali nasprotij s statutarnimi določili SKGZ-ja ter potrdila njuni kandidaturi.

Povejmo na glas

Zmernost naj nas vodi

Sedanji čas nas vse bolj odmika od zmernosti, od mirnega urejanja stvari, od umirjenih medsebojnih odnosov, o čemer govori tudi anketa v nekaterih državah Evropske unije. Tako se Švedska lahko pohvali kar z 80 odstotki prebivalstva, ki se opredeljuje za zmernost in odklanja reševanje problemov z ostrino, na Nizozemskem je odstotek zmernih še vedno na visokih 72 odstotkih, Nemčija doseže nekaj manj kot 70 odstotkov, Španija in Francija prideta le nekaj čez polovico, Italija pa premore le nekaj več kot 40 odstotkov prebivalcev, ki so prepričani, kako je zgolj zmernost primerno in koristno zadržanje bodisi na zasebni kot tudi politični ravni - podatek se ujema s preostalimi 60 odstotki, ki podpirajo zdajšnjo vlado. Če se pogledimo v navedene številke, pridemo brez težav do sklepa, da se vsi izven kategorije zmernih zavestno ali nezavedno prepoznajo v politiki populizma oziroma nacionalizma. Še dosti jasneje in s kar neusmiljeno odslikavo sedanjega "stanja sveta" pa je postregel papež Frančišek na novoletnem nagovoru diplomatskemu zboru iz 183 držav, ko je opozoril na vzpon nacionalističnih in populističnih gibanj, ki spominjajo - besede so neizprosne - na obdobje med obema vojnama. Kot je znano, je kasnejša pobesnelost nacionalizmov zanetila grozljivo uničenje brez primere. Gotovo ni slučajno papež Frančišek spomnil na tisti kruti čas, slej ko prej je želel milijonske množice opozoriti, naj premislijo, kakšno smer nameravajo pod-

pirati, ne nazadnje prav one odločajo o vsem. "Vzpon nacionalističnih teženj je v nasprotju s poklicanostjo mednarodnih organizacij, da so prizorišče dialoga in srečanja za vse države". In dalje, da je mogoče oba osrednja problema današnjega časa, ki sta zaščita migrantov in beguncev ter učinkovitejša postavljanje proti podnebnim spremembam, reševati le na multilateralni, se pravi skupni ravni, ne pa posamično, vsaka država zase. Očitno je bilo treba stvari poimenovati s pravim imenom, sicer se zdi krepitev populistične oziroma nacionalistične miselnosti in politike povsem neproblematična, saj se vendar tako silovito zavzemata za interese svojega naroda, svojih ljudi - to se kaže kot velikanska zasluga in vrednota, ki jo je zmerna politika menda zavrgla. Pričakovali bi, da bodo milijonske množice prepoznale bistvo novih nacionalizmov vsaj po izražanju njihovih vodilnih politikov. Ti izbirajo zelo ostre in grobe besede, ki so največkrat popolno zanikanje spodobnega obnašanja, predvsem pa ne premorejo osnovne etike v obravnavanju ljudi, ki jim niso po godu, kar se kaže v nehumanem odnosu do migrantov. In ta nekultura podžiga nasilje množic, fizičnih izpadov je vse več, nestrpnost do vseh drugačnih stoji dobesedno na vratih naše družbe in se želi vanjo naseliti. Zmernost pa slabi in peša, čeprav je edina srečna in smiselna pot za vse, edina srečna vizija, edina srečna prihodnost vseh nas in vseh človeštva.

Janez Povše

POGOVOR Franca Padovan, predsednica ZSKP

Zveza slovenske katoliške prosvete smo vsi skupaj!

Kaj bi povedala o nastanku Zveze slovenske katoliške prosvete?

V letih, ko je bila ustanovljena ZSKP, so bila razna društva po naših vaseh že zelo angažirana in so redno delovala na prosvetnem in kulturnem področju. Člani so očitno čutili potrebo, da bi se med sabo povezovali, da bi postavili na noge ustanovo, ki bi jim pomagala pri različnih dejavnostih. Pobudniki ter člani treh katoliških prosvetnih društev iz Gorice, Števerjana in Pevme, med katerimi so bili Anton Kacin, Mirko Filej, Andrej Bratuž, Andrej Kosič, Hadrijan Corsi in drugi, so zadeli "v polno". Prva leta so gotovo bila težka, saj je bila tudi slovenščina še marsikje trn v peti. Ustanovnim članom naj gre moja iskrena zahvala, ker so si zvezo zamislili in ker lahko danes praznično proslavljamo 60. obletnico neprekinjenega delovanja, kar ni zanemarljivo.

Zvezo so ustanovili člani treh društev. Z leti se je razvila in danes je to ustanova, ki združuje dvajset društev. Pomisliti moramo, da ima vsako društvo svoje skupine in podskupine, tako da nas je kar nekaj! Na sejah so prisotni samo predstavniki, tako da lahko učinkovito načrtujemo delovanje ZSKP, in to še posebej dandanes, ko dela ne manjka in se v nekem smislu vračamo na-

Zvezo so ustanovili člani treh društev.

Z leti se je razvila in danes je to ustanova, ki združuje dvajset društev.

zaj... Vedno se moramo boriti za kaj, stalno moramo biti na preži, paziti, kaj se dogaja okrog nas. V teh letih nam res ni dano, da bi delovali umirjeno in sproščeno; vedno moramo biti pripravljeni, da bo kaj šlo narobe, da nas bo kaj neprijetno presenetilo, predvsem ko gre za nova zakonska določila. Ko je bila na čelu deželne vlade Debora Serracchiani, je hotel odbornik Torrenti marsikaj spremeniti pri delovanju kulturnih ustanov. Očitno so imeli svoje cilje, želeli so poseči v odločitve o našem obstoju in delu. Pripravlja se pomembna reforma t. i. tretjega sektorja, ki bo menda zajela tudi društva in torej vse nas. Nekatera društva bodo gotovo pod udarom, lahko bodo tvegala celo ukinitve, zato je potrebno, da stalno spremljamo spremembe zakonodaje. Pri zvezi sicer imamo uslužbenca, ki je za to poverjen, toda vsako društvo bo moralo urediti svoj status. Sveža novost je tudi uvedba t. i. elektronske fakture. Vodenje društev je danes zelo oteženo, pravo breme. Razumem člane, ki se otapajo vodilnih funkcij. Predsednik ni samo tisti, ki na javnih nastopih pozdravi in spregovori; predsednik je tisti, ki nosi tudi veliko odgovornost. Ustanovitelji ZSKP vseh teh pro-

blemov niso imeli, ker so bili časi drugačni in tudi denarja ni bilo. Pod Jugoslavijo je namreč finančno podporo prejela samo ena stran; do nas ni prihajala ... Mi smo se zato vedno borili in delali z ničem, za ideal, ki ga še vedno imamo. Naša zveza vse do leta 2005 ni imela uslužbenca; glavne naloge je dolgo časa opravljal predsednik Damjan Paulin. Z leti pa je postala zakonodaja bolj zapletena. Ko sem ga nasledila v vlogi predsednika, je bilo treba nujno najti nekoga, ki bi redno opravljal tajniško delo.

Kateri je glavni cilj ZSKP? Se je v teh šestih desetletjih kaj spremenilo?

ZSKP se od vsega začetka navdihuje v vrednotah demokracije, ideološkega pluralizma, slovenstva in krščanstva. To se temelji, v katerih se naša društva prepoznavajo in ki prevevajo njihovo delovanje. V njih se prepoznavamo. Pozorni smo na to, da društva, ki bi rada pristopila, delujejo na isti osnovi. Glavni cilj ZSKP je povezovati, združevati, organizirati in koordinirati dejavnosti članic, da bi ohranjali in razvijali slovensko kulturno dediščino v vseh njenih izrazih. S tem namenom razvijamo družbeno koristne dejavnosti na kulturnem, rekreacijskem, vzgojnem, informativnem in družbenem področju.

Gotovo se je spremenila struktura naše zveze. Dejavnosti je še paše, saj skoraj ni dneva, ki bi ne bilo nobenega dogodka. Resnično si prizadevamo, da bi prireditve in njihove datume usklajevali; kljub temu se včasih prekrivajo, drugače ne gre. Dnevi so tisti, ki so... Veliko delamo in v tem je tudi veliko kakovosti. Vsakdo želi prikazati to, kar dela, in tako je tudi prav. Vsakdo sicer uresničuje toliko, kolikor mu to dopuščajo finančna sredstva, ki jih ima na razpologo. Ne spuščamo se v projekte, ki bi bili večji od naših zmogljivosti.

Kaj bi še povedala o članicah? Na začetku so bile tri, v času Paulinovega predsedovanja dvanaest, danes jih je dvajset. Delujejo na področju od Benečije prek Brd, Krasa do Tržiča in morja. V zadnjih letih, po reformi odbornika Torrentija, smo sprejeli tudi slovenski združenji Don Mario Cernet iz Ovčje vasi in Don Eugenio Blanchini iz Čeda, sicer bi ostali brez deželnih javnih prispevkov. Naša zveza tako deluje v širšem krogu in krije ozemlje dveh pokrajin. Dela seveda ne manjka. Da bi ZSKP pomagala članicam, je pred nekaj leti nakupila velik šotor, opremljen tudi z odrom, ki je zelo primeren za različne nastope oz. prireditve izven običajnih kulturnih domov in sedežev, tudi ob neprijetnem vremenu; imamo dobro ekipo fantov, ki so usposobljeni, da ga postavljajo. Delovanje je skratka dobro organizirano in zelo razvejeno, saj ima vsako društvo več skupin, zaradi česar je baza našega prosvetnega delovanja zelo široka. Na to smo zelo ponosni, saj ni vsem dano, da bi imel za sabo tako raznoliko in pestro stvarnost: ta je sicer ljubiteljska, toda dosega tudi zelo visoko kakovostno stopnjo. Dovolj je, da pomislimo na imenitne gledališke in

zborovske skupine, ki na domačih in tujih odrih stopajo na najvišje stopničke. Pomislimo na dva mladinska zbora in otroški zbor Emil Komel, na dekliško vokalno skupino Bodeča Neža, na mešane pevske zборе Hrast, Sedej in Bratuž, na štandreske ali števerjanske gledališčne ter gledališko skupino O'Klapa, ki deluje pod okriljem društva Sončnica iz Gorice, itd. Naši zbori imajo uveljavljene in profesionalne dirigente, med njimi so tudi obetavni mladi. Vsaka skupina je po svoje uspešna! Naša mladina je zdrava, rada dela in zato je tudi nagrajena.

Temelji, ki so si jih zamislili naši predniki, so bili res dobro zastavljeni. Zato hvala tudi vsem, ki so še živi, ki so v naše delo verjeli in še verjamejo. Še danes lahko vidimo, da se je zveza v vsem tem času razvijala v količini in kakovosti. Ko smo združeni okrog istega projekta, je čutili, da imamo še vedno iste ideale.

Kdo so bili do zdaj predsedniki ZSKP? Od kdaj jo vodiš ti in kako se ti zdi, da se je v tem času spremenila?

Prvi predsednik, od ustanovitve do leta 1962, je bil prof. Mirko Filej. Sledili so dr. Kazimir Humar (1962-1982), prof. Emil Valentinčič (1982-1984), dr. Damjan Paulin (1984-2004), nakar sem njeno vodstvo prevzela jaz, ki torej opravljam to funkcijo petnajst let. Na začetku sem se malo boječe spraševala, ali bom kos vodenju take organizacije; a kmalu sem naletela na dober odziv društev, ki so spremembo sicer močno občutili. Člani so mi pomagali, kmalu smo bili prava skupina. Vloga predsednika zah-

ZSKP se od vsega začetka navdihuje v vrednotah demokracije, ideološkega pluralizma, slovenstva in krščanstva. To se temelji, v katerih se naša društva prepoznavajo in ki prevevajo njihovo delovanje.

teva kar nekaj dela in časa. Vse delam prostovoljno, tudi zato mi je morda posebno všeč, saj delam za ideal.

Zame je pomembno, da v odboru delimo informacije; od vsega začetka sem želela, da bi bili vsi obveščeni o pomembnih zade-

vah. Na sejah poročam o vsem, kar se dogaja, tako da lahko, če se le da, sprejemamo odločitve skupaj. Moje načelo je: "Zveza ni predsednik, ZSKP smo vsi mi". Vedno bolj ugotavljam, da je predsedniška funkcija zahtevna, veliko je odgovornosti, ki jih nalogajo vedno nove reforme. Predsednik je tudi vedno deležen kritik; seveda: kdor dela, lahko tudi zgreši. Gotovo sem tudi jaz kaj storila, kar ni bilo najboljše; nekatere odločitve je pač treba sprejeti in dosledno izpeljati.

Odbor torej deluje dobro?

Da, deluje dobro. Seje so vedno sklepčne, čeprav nekateri člani prihajajo tudi od daleč. Včasih je res težko najti primeren dan. Zadovoljna sem, ker dobro komuniciramo in si povemo, kar mislimo. Seveda imamo določene cilje in tudi želje. Ena od teh je, da bi na neki način oživili društvo Mirko Filej. Pred šestimi leti smo spremenili statut in določili, da lahko predsednik opravlja največ tri mandate po tri leta; v tem letu bom končala svoj drugi mandat. Če bodo odborniki hoteli, naj me nato potrdijo ali pa ne, kot želijo.

Katera so bila tvoja največja zadoščenja?

Zadovoljna sem, ker si prizadevamo, da bi pridobili mlade. Vesela sem, ko vidim mlade obraze v odborih. V vseh teh letih smo uspešno uresničili marsikateri projekt, zlasti nepozabne operete. Pred dvema letoma smo koordinirali zelo dobro Prešernovo proslavo, posvečeno Lojzetu Bratužu. Pravi podvig je naše sodelovanje pri Okusih ob meji: društva so želela iti v to, jaz sem v začetku bila nekoliko zadržana. Poslušala sem jih in, čeprav nisem bila prepričana, smo sprejeli izziv. Projekt se iz leta v leto izkazuje kot zelo uspešen. Ni bil naš cilj prodajati kdo ve kaj, ampak biti prisotni v središču mesta, da nas ljudje vidijo in spoznajo. Na odprtje t. i. Slovenske vasi v ulici Crispi zdaj že redno prihajajo številni predstavniki javnih uprav, od prefektore do goriške in drugih občin. Člani društev se čutijo del te uspešne zgodbe. Videti, da pod naše šotore prihaja veliko gostov, ki cenijo to, kar ponujamo, jim daje samozavest.

Pripravljeni smo delati skupaj, delati skladno kot ena družina. So društva, ki so vedno pripravljena sodelovati in priskočiti na pomoč, ko jih potrebujemo. To je zelo lepo. Prav tako je lepo, kot sem že povedala, da imamo veliko mladih. Pomembno je, da so zraven mladi in tudi drugi. Mladi včasih lahko malce "gredo po svoje", zato je prav, da svoje mnenje povedo tudi bolj izkušeni, starejši; prav je, da se ohranja medgeneracijski dialog.

Si doživela med svojim predsedovanjem morda tudi kakšen neuspeh ali posebno težavo?

Na misel mi prihajajo težave, ki jih je sprožil deželni odbornik Torrenti, ko je uvedel nov način financiranja. V decembru sem se znašla v škripcih, stali smo pred pomembnimi odločitvami. Upala sem, da bi ustanovili neko širšo, deželno prosvetno zvezo, da bi bilo lažje za vse, da bi prejemali tudi več finančnih sredstev. Na ta korak sem bila pripravljena, a zaradi

nestrinjanja drugih se naše želje očitno niso uresničile. Morda se bodo v prihodnje.

Najgriši dan sem kot predsednica ZSKP doživela lani, ko smo morali odpovedati poseben kulturni dogodek, v katerega smo vložili ogromno časa in energije: koncert Modrijanov na skupnem goriškem trgu, na Trgu Evrope. Vse je bilo pripravljeno, zraven sta bila župana Gorice in Nove Gorice, vzdušje je bilo na višku, vse je bilo zrežirano, da se izteče na najboljši način... Zaradi treh dni žalovanja ob smrti nekdanjega župana Romolija smo morali koncert dva dni pred napovedanim datumom na vrat na nos odpovedati. Za koncert na trgu, kjer teče državna meja, smo potrebovali veliko papirjev; koliko dela je bilo, ve samo, kdor je bil v organizacijskem odboru.

Glavna dejavnost v ZSKP je glasbena oz. pevska; dovolj je pomisliti na zborovsko revijo Cecilijanka. Ob okroglih obletnicah pa ste nas večkrat presenetili z nepozabnimi operetami ali spevoigrami...

Operete so projekti, ki močno navdušujejo. To so gotovo enkratna doživetja, pri katerih sodelujejo zbori, orkester, gledališčniki, izvedenci za kostume, scenografijo... Vsi radi priskočijo na pomoč. Postaviti na oder novo opereto bi zahtevalo veliko denarja, ki ga je pa v zadnjih letih vedno manj. Ko smo se lani sprijaznili z dejstvom, da bomo morali koncert Modrijanov prenesti na kasnejši datum, smo zato pomislili, da bi 60. obletnico obeležili z drugim večjim dogodkom. Porodila se je zamisel, da bi postavili na oder splet operet, ki smo jih izvedli v preteklosti. Na mojo izrecno željo bodo pri projektu nastopili naši ljudje: ne nameravamo iskati "zunanjih" izvajalcev, saj imamo v naših krogih odlične zборе, soliste, glasbenike, gledališke igralce itd. Našim ljudem želimo dati možnost, da se pokažejo in izkažejo. Ta projekt, ki naj bi pomenil višek jubileja, nameravamo izpeljati jeseni. Čaka nas veliko dela, ne nazadnje moramo poiskati primerne režiserje in dirigente.

S kom največ sodelujete?

Vsakodnevno sodelujemo s Kulturnim centrom Lojze Bratuž,

SCGV Emil Komel in s Svetom slovenskih organizacij. Dobre stike gojimo s Krščansko kulturno zvezo, saj že vrsto let soorganiziramo - tudi s Slovensko prosveto iz Trsta - Koroške kulturne dneve na Primorskem in Primorske kulturne dneve na Koroškem; naši zbori sodelujejo pri reviji Koroška poje, koroški pa na Cecilijanki. S tržaško zvezo skupno prirejamo tudi nagrajevanje otroških in mladinskih gledaliških skupin Mladi oder. Z Zvezo slovenskih kulturnih društev konkretnega sodelovanja nimamo; če kdaj nanese, eni in drugi podpremo kakšno skupno pobudo, sicer pa ima vsaka svoje delovanje.

Kako torej nameravate obeležiti 60. obletniko?

Ker se nastanka ZSKP spominja-

Vesela sem, ko vidim mlade obraze v odborih ... Naša mladina je zdrava, rada dela in zato je tudi nagrajena.

mo v januarju, bo prvo letošnje Srečanje pod lipami dne 17. januarja 2019 posvečeno prav našemu jubileju. Upamo, da nam bo meseca maja oz. junija letos uspelo uresničiti koncert Modrijanov na skupnem trgu: to si res zelo želimo, saj bi ta ansambel ob orkestru z glasbeniki iz dveh Goric lahko združil ljudi iz obeh mest in s širšega območja. Kot sem že omenila, bi praznovanje kronal jesenski splet operet. Da bi ostalo kaj zapisanega, nameravamo objaviti tudi primerno publikacijo. V mislih imamo tudi nekaj za mlade, a o tem bomo spregovorili, ko bo čas za to.

Kako gledate v prihodnost v trenutku, ko vstopate v sedmo desetletje?

Časi se zdijo naklonjeni, toda to so in hkrati niso. Kot sem že povedala, moramo biti na preži, saj se predvsem zaradi reforme tretjega sektorja bojim za naša društva. Biti moramo previdni, saj očitno nameravajo poseči tudi v prostovoljno delovanje naše kulturne prosvetne zveze, ki deluje povsem transparentno. Naša društva si ne morejo privoščiti uslužbencev.

Zato upam, da bo dežela Furlanija Julijska krajina znala prisluhniti našim potrebam na vsem ozemlju; da država ne pozabi, kako smo na tem koncu dejavni in uspešni; da bi matična domovina Slovenija bolje spoznala naša prizadevanja za slovensko kulturo. Želim, da bi se znali spopadati z vsemi težavami, ki nas čakajo, da bi v društvih in zvezi delovali kot ena sama skupina, da bi si znali povedati, ko kaj ne gre. Želim odprti dialog, ne pa zahrbtnosti! Rada sprejemam nasvete in kritike, rada poslušam in dajem besedo mladim. Marsikaj bomo morali premisliti, morda najti tudi nove rešitve, ki so primernejše za nove čase, si zamisliti kaj novega. Da bi to, kar imamo, še izboljšali. Ti, ki smo bili izvoljeni, nismo tu, da bi nas kdo hvalil, temveč zato, da delamo in odgovarjamo za svoja dejanja.

Ob koncu bi se rada iskreno zahvalila uslužbencem, vsem društvom, ki me podpirajo, so mi ob strani in verujejo v našo zvezo. Predsednik ni ZSKP. Zveza smo vsi skupaj!

Cerkveni in družbeni antislovar (52a)

Ž kot ŽUPNIK 1

Pred časom sem na priporočilo knjigarnarice kupil knjigo nekdanjega nemškega župnika Thomasa Fringsa, ki pa je sedaj tudi v slovenščini, izšla pa je pri založbi Salve. Gre za nekdanjega župnika, ne tudi "nekdanjega" duhovnika (tudi zato, ker zakramentalni pečat ostane za vedno), saj se je odločil le, da na takšen način ne more več biti župnik, kakor pravi tudi podnaslov njegove knjige: "Dovolj, amen, konec? – Tako ne morem več biti župnik". Mi bomo pogledali, kaj je ta nekdanji župnik, ki sedaj duhovno oskrbuje nunski samostan, povedal o tej svoji odločitvi. Najprej pravi, da so strukture, v katerih so v Cerkvi živeli (sam je letnik 1960), zagotovo imele tudi mnoge dobre strani, vendar pa da so tudi vse manj skladne s sedanjo obliko družbe, a da se v Cerkvi (še) ne ve, kaj bi dali na njihovo mesto. Zato pravi, da raje živimo v negotovosti in neuspehu. Frings je tako prepričan, da se ne da iti naprej niti z vsemi temi naporji za reforme in spre-

membe, tudi s tistimi poskusi "ljudske Cerkve", kot so jih delali, to je Cerkve, ki bi resnično delovala na družbo v celoti in bi se jo dalo tudi identificirati znotraj družbe. V tem prepričanju pa, kot pravilno ugotavlja, ni sam. Pravi, da je sam še zrasel v takšni ljudski cerkvi, kjer je nekdo identitarno pripadal pač eni od obeh možnosti, katoličanom ali protestantom, to pa se je močno čutilo tudi znotraj družinskega življenja, a to sedaj ni več tako. Zato zagotovo ni sam v tem, saj tudi drugod menimo, da Cerkev nima več nobenega družbenega vpliva in da je torej konec te "identitarne Cerkve", ko se nekdo poistoveti s katoliško Cerkvijo samo zato, ker je, recimo, Slovenec, Italijan... Sam pa je Frings v tem, zlasti v Nemčiji, a ne samo tam, da se je odpovedal v najboljših letih župnikovanju, pa je še vedno ostal duhovnik. Navadno namreč vsi ostali zapustijo tudi duhovništvo, potem pa bodisi gre do delat drugam bodisi se poročijo ali izberejo razmerje, ki jih prisi-

li, da pustijo duhovništvo. Da pa je nekdo pustil, da ostane duhovnik, je bilo tako neobičajno, da je dvignilo prah. Novinarica Fringsa sprašuje, ali ni z njegove strani nekoliko nelojalno to, da je zapustil tisti del Cerkve, ki predstavlja neko družbeno obliko in ki ne deluje več, da bi se raje posvetil potem Cerkvi kot neki "sveti praksi", ki bi jo pa vsekakor rad obdržal... Frings pravi, da je on prav podpornik te "svete prakse", kar je tudi napisal v knjigi. Če bi namreč prišli k njemu mladi, pa bi vprašali, ali naj postanejo duhovniki, bi bil vedno za to, ker je to v duhovnem in teološkem smislu, kar tudi sam prakticira, nekaj neskončno dobrega. Po drugi strani pa je tiista družbena oblika Cerkve, kjer je sam živel in delal kot župnik, vse težja za življenje in delo v njej. Konec koncev je služba župnika, pravi, družbena vloga, ki jo je imel v svoji verski skupnosti. V praksi so se mu npr. neprestano množili verniki - najprej je skrbel za 1500 ljudi, nato za 3000, zatem za 10000, pa to še ne bi bila zgornja meja. Prihaja namreč do združevanj župnij, ki postajajo vse večje, zato je biti duhovnik v tej reformi vse težje.

Andrej Vončina

Peta številka otroške revije Pastirček v š. l. 2018/19

Srečno, zdravo in mirno novo leto!

Da bi novo leto prineslo svetu čim več miru, da bi "imeli srca in možgančke na stežaj odprte in bi vsak dan prižigali bližnjemu vsaj eno lučko upanja z dobrim delom", so vroče želje Pastirčkovega urednika Marijana Markežiča, ob vstopu v novo leto, v januarski številki priljubljene otroške revije. "Leto kot ptiček, / glej prileti, / malo začivka, / pa ga več ni". S temi stihmi se začneja pesmica *Novoletna zdravljica*, v kateri pesnik Vojan Tihomir Arhar izpoveduje grenko resnico, kako hitro mineva čas. Ob letnih časih, ki se vrstijo z neverjetno naglasi, sta se zaustavila tudi vila Cirila in njen prijatelj škrtat Kosmat. Oba vabita najmlajše Pastirčkove prijatelje, naj rešijo zimsko uganko in seveda v žareče barve odenejo nedopolnjeni "krog" letnih časov. Pravo zimsko idilo je s svojo lepo pravljico zgodbo *Luna in snežaki* pričarala Mariza Perat. Mihec se je razveselil sneženja in naredil je snežaka, ta pa je ob luninem svitu oživel, zaigral na piščalko in k sebi zabil preostale snežake ter z njimi zaplesal. Naslednje jutro se je Mihcu zdelo, da mu snežak poredno mežika... Mariza Perat z ilustratorico Monico Quaggiato nadaljuje tudi zelo zanimive predstavitev velikih mož, ki so s svojim duhovniškim poslanstvom zapustili neizbrisne sledi. Tokrat opisuje življenje in delo Ireneja Friderika Barage (1797-1868), ki se je po dušnopastirskem delovanju na Slovenskem decembra l. 1830 odpravil v Severno Ameriko med Indijance ob Michiganskem jezeru. Leta 1853 je postal škof. Še zmeraj poteka postopek za njegovo proglasitev k blaženim. Kako pa je Bog s posredovanjem preroka Samuela izbral dečka Davida za novega izraelskega kralja, piše Walter Grudina v rubriki *Zgodbe iz Svetega pisma*. Tudi tokrat zapisano spremljajo zelo pristrčne, privlačne ilustracije toplih barv Paole Bertolini Grudina. Njena

je tudi podoba fantička, ki mu skrb za red ni ravno pri srcu. O tem, kako morajo otroci biti skrbni, spoštljivi, piše Nina Grudina pod naslovom *Halo? Tukaj skrbnost!* Priložena je domač naloga za bralce: vsak dan naj zapišejo, v čem so pokazali svojo skrbnost. Ob tem pa so še druge vaje, ki jih je treba dopolniti. Paola Bertolini Grudina je spet pripravila dve poučni, a vselej zabavni strani z naslovom *Čas za igro!!!* Zajčku Timiju bodo otroci pomagali reševati križanko s pomočjo pristavljenega zemljevida. Avtorica v svojih prispevkih s prijetnimi ilustracijami in vabljivimi dopolnjevanji spodbuja male, pa tudi večje bralce,

rubriki. Kako lahko pripravite piškote zvezde repatice, tiste, ki je vodila sv. tri kralje do Jezusove štalice, razkriva Katerina ob lični ilustraciji Grazielle Zavadlav. Recept za kokosove kroglice, s katerimi se lahko pocrkujemo, vam posreduje Vesna Benedetič s svojima dvema simpatičnima "pomočnikoma", debeluštim medvedkom in dolgotrim zajčkom (*na sliki*). Kar veselo v kuhinjo med skledice, kuhališce...! Da pa ne bi bil ježiček le sladkosnedna "brbončica", preusmerite pozornost na *Jezikovni kotiček*, v katerem so "šegavi" stih Berte Golob (ilustracije je prispevala Monica Quaggiato), ki duhovito razkrivajo različne pomene iste besede. Kdor nadvse ljubi izbrano slovensko besedo, zraven pa so mu pri srcu skrivnostne zgodbe in pogled v nekdanje dni, bo z velikim veseljem prebral očarljivo pripoved *Skrivnosti Kresovnika*. V njej so s srčno toplino opisani škrtinčljji, dušice porednih otrok, ki se še očiščujejo na zemlji med grmi in pod šotori, ko ponoči kot lučke kažejo pot zapoznelemu popotniku. Zgodbo podpisuje J, tankočutno in za čisto, izpiljeno slovensko besedo zelo zavzeto pero. Ker je, ali vsaj bi morala biti, smučarska sezona na višku, si na 23. strani januarskega Pastirčka vneti smučarji lahko preberejo mednarodna smučarska pravila za pametno smučanje. Preprečimo nesreče na smučiščih!

Kot vselej med pristrčnimi vsebinami Pastirčka najdemo porednega Packa (avtor je seveda Walter Grudina), ki je v šolski torbi skrival petarde!!!, Pastirčkovo pošto z lepimi zapisi, celo pesmico o muhi, ki jo je napisala Veronika Pisk iz Poljan nad Škofjo Loko, 72 krasnih risbic z zimskimi in drugimi motivi, na hrbtni strani naslovnice pa razvedrilni kotiček. Veselo branje in veliko vedoželjnosti v novem letu!

IK

Poslanica svetega očeta Franciška za svetovni dan miru 2019

Dobra politika v službi miru (2)

6. Proti vojni in širjenju strahu
Ko se sto let po koncu prve svetovne vojne spominjamo mladih, ki so padli v vojaških spopadih in kot civilne žrtve, danes bolj kot včeraj spoznavamo strašen pouk bratomornih vojn, tega namreč, da miru ne moremo meriti zgolj z ravnovesjem moči in strahu. Držati drugega v strahu pomeni imeti ga za predmet in zanikati njegovo dostojanstvo. To je razlog, zaradi katerega vnovič potrjujemo, da sta stopnjevanje napetosti zaradi zastraševanja kakor tudi nenadzorovano oboževanje v nasprotju z moralno in s prizadevanjem za resnično slogo. Nasilje nad najranljivejšimi osebami prispeva k begu celih rodov, ki iščejo mirne kraje. Ne podpiramo političnih govorov, ki skušajo migrantom naprtiti vse zlo in revnim jemljejo upanje. Treba je poudariti, da je mir utemeljen na spoštovanju vsake osebe, kakršna koli je njena zgodovina, na spoštovanju pravic in skupnega dobrega, stvarstva, ki nam je zaupano, in na moralnem bogatstvu, ki so nam ga zapustili prejšnji rodovi.

Prav posebej se naša misel obrača k otrokom, ki živijo v krajih, kjer divjajo spopadi, in k vsem, ki si prizadevajo, da bi

zavarovali njihovo življenje in pravice. Na svetu en otrok izmed šestih trpi zaradi vojnega nasilja ali njegovih posledic, če ni celo sam vpoklican, da tudi on postane vojak ali talec obojnih skupin. Pričevanja vseh, ki si prizadevajo za varovanje dostojanstva in spoštovanja pravic otrok, so zelo dragocena za prihodnost človeštva.

7. Velik projekt za mir

V teh dneh se spominjamo sedemdesete obletnice Splošne deklaracije človekovih pravic, ki je bila sprejeta kmalu po koncu druge svetovne vojne. V tej zvezi se spomnimo opozorila papeža sv. Janeza XXIII.: "Ko se v ljudeh prebudi zavest njihovih pravic, tedaj ni mogoče, da se ne bi prebudila tudi zavest pripadajočih dolžnosti v osebah, ki so nosilci uveljavljanja pravic kot zahtev in izražanja njihovega dostojanstva; in v drugih človeških bitjih kot naloga priznavanja istih pravic in spoštovanja le-teh". Mir je dejansko sad velikega političnega projekta, utemeljenega na medsebojni odgovornosti in na soodvisnosti človeških bitij. Je tudi izziv, ki ga moramo sprejemati dan za dnem. Mir je sad spreobrnitve srca in duše, zato je lahko pre-

poznati tri nerazdružljive razsežnosti notranjega in občestvenega miru:

- mir s samim seboj, ki zavrača nepomirljivost, jezo in nepotrpežljivost, ali kakor pravi sv. Frančišek Saleški, ko priporoča "nekaj nežnosti do samega sebe", da bi izkazovali "nekaj nežnosti tudi drugim";
- mir z drugim: z družinskim članom, prijateljem, tujcem, revnim, trpečim ...; tvegajoč srečanje in poslušajoč sporočilo, ki ga ta prinaša;
- mir s stvarstvom v odkrivanju veličine Božjega daru in delež naše odgovornosti, ki jo ima vsak izmed nas kot prebivalec sveta, državljan in dejavnik prihodnosti.

Politika miru, ki pozna človeško krhkost in sprejema dolžnosti, se lahko vedno pridruži duhu Magnifikata, ki ga Marija, Mati Kristusa Odrašenička in Kraljica miru poje v imenu vsega človeštva: "Od rodu do rodu traja njegovo usmiljenje njim, ki mu v strahu služijo. Moč je skazal s svojo roko, razkropil je nje, ki so napuhnenih misli; / ... / spomnil se je usmiljenja, kakor je govoril našim očetom do Abrahama in njegovega rodu na veke" (Lk 1,50).

/ konec

ZAKAJ PRAV JEZUS? (52)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusova zavest o sebi

Zanima nas, kako se je Jezus zavedal svoje Božje osebe v svoji človeškosti. Lahko govorimo o **Jezusovem psihološkem doživljanju samega sebe**, kar je značilno za sodobno miselnost. Vsekakor to pomeni, da je bila njegova človeškost na poseben način zaznamovana z Božanskostjo. To se je izražalo v njegovem čustvenem in miselnem ravnanju, obenem pa je imel še druge sposobnosti, da je mogel prepoznati skrivnost svoje osebe in poslanstva.

Sveto pismo Nove zaveze ne prinaša mnogih sporočil o Jezusovem osebnem doživljanju samega sebe. V času cerkvenih očetov je aleksandrijska smer bolj poudarjala celovitost njegove osebe in podrejenost človeškosti njegovi Božanskosti. Antiohijska smer je bolj izpostavila pomen človeškosti, kako je prišel do spoznanja, da je Beseda Boga. V sodobnem času je pomemben razmislek nemškega teologa Karla Rahnerja, ki je poudaril, **da je imel Jezus stvarno vedenje in spoznanje svoje-ga Božanskega subjekta**. Ker je dotedanja teologija na temelju grške misli poistovetila Jezusa z vsevednostjo in popolnostjo, je izpostavil pomen ponižanja Božjega Sina na raven trpečega in umrljivega človeka, o katerem govori sveti Pavel. (Flp 2, 5-11) S človeško zavestjo se je zavedal svoje Božje osebe, zato so bila doživljanja človeške stvarnosti še bolj globoka in občutljiva, zlasti zapuščanost na križu, ki predstavlja najnižjo stopnjo Božje zavesti v človeku Jezusu. Benedikt XVI. pravi, da je za Jezusovo psihološko zaznavanje pomembna njegova usmerjenost v 'mi', kar je življenje v Bogu. V njem je vsaka Oseba dana po Drugem. Sin je drugi od Očeta, v katerem ni odpravljena človeškost, ampak je še bolj uresničena in pritegnjena in ljubezen.

Sicer pa je Jezus povsem pripadal svojemu judovskemu okolju, v določenih vidikih je bilo njegovo vedenje izredno in celovito, da so se drugi čudili njegovim besedam in modrosti. 'Sin' je bila njegova ključna beseda v odnosu do Boga Očeta. Ta sinovski odnos in zavest je potrdil tudi v izpraševanju pred sinedrijem. (Mt 26,46) Pri Jezusovi psihologiji sta tudi **predstavljeni rast in pot njegove zavesti, skladno s celovito človeško rastjo**. Človek se rodi, se razvija, dozoreva, da postane odrasel. O tem govori tudi Lukov evan-

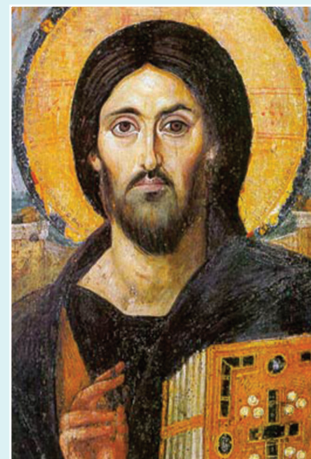
gelij: "Jezus pa je napredoval v modrosti, rasti in milosti pri Bogu in pri ljudeh". (Lk 2,52) Jezus je rasel v človeškosti, obenem pa tudi v vsem, kar se je nanašalo na skrivnost njegove Božje osebe ter poslanstva. Ko je Sveti Janez zapisal, da Bo Beseda Boga postala človek, je želel s tem poudariti vse človeške značilnosti, tudi rast in razvoj. Že v mladosti je Jezus razodeval svojo Božjo osebo. Ko je pri 12 letih ostal v Jeruzalemu, je pred učeniimi pismouki **pokazal izredno domačnost v Svetem pismu** in razodel, **da je Bog njegov Oče**, kljub uradnemu očetovstvu Jožefa. Pomemben korak v spoznanju njegove Božje osebe se je zgodil pri krstu, kjer je **zaslišal**

Očetov glas, ki ga je potrdil v njegovem sinovstvu in odrešenjskem poslanstvu. Pot, ki je bila pred njim, ni bila na način moči in zmagovalstva, ampak kot žrtve in ljubezni, ki bo šla do konca. Sveti Janez je na nekaterih mestih predstavil Jezusa z besedami: **'jaz sem'** kar je bilo v Stari zavezi ime za Boga.

V svojem življenju in poslanstvu je Jezus vedel mnoge stvari, ki so presežale človeško vednost, **izredno je poznal določene položaje in dogodke in napovedal**, kako se bodo zgodili. Njegove besede so bile izrečene z avtoritetjo, ki ni lastna ljudem. (Mt 5,22) Tudi za-

vest, da bo moral trpeti in umreti v Jeruzalemu, je spremljala njegovo vsakdanjost in mu prinašala bolečine.

Posebno vprašanje se nanaša na **njegovo vedenje o koncu sveta**. Jezus je že pri napovedi trpljenja povedal, da nekateri prisotni: "ne bodo okusili smrti, dokler ne bodo videli Božjega kraljestva, ki je prišlo z močjo". (Mr 9,1) Pri tem pa je priobil: **"Za tisti dan ali uro pa ne ve nihče**, ne angeli v nebesih ne Sin, ampak samo Oče". (Mr 13,32) Prve krščanske skupnosti so zelo živo pričakovale drugi Jezusov prihod, kar odražajo tudi zgodnja Pavlova pisma, toda postopoma se je izoblikovalo spoznanje, da je ta obljuba za veliko daljši čas Cerkve. Pri tem se je treba tudi zavedati, da je bilo tedaj v judovskem okolju močno pričakovanje prihodnjih časov. **Z Jezusom je prihodnost vedno prisotna**, ne toliko kronološko, ampak duhovno. Čas drugega prihoda ni pomemben ne za Jezusa ne za nas, ampak to, **da bo prišel in da je svet v Božjih rokah**. Treba je živeti sedanjí trenutek, v katerega prihaja v Svetem Duhu in je za nas poslednji čas.

POGOVOR G. Karel Bolčina

Ko potres uniči hišo, je priložnost, da zgradiš novo

Pastoralna enota Soča-Vipava, ki povezuje vernike iz Štandreža pri Gorici, Sovodenj, Rupe, s Peči, iz Gabrij in z Vrha Sv. Mihaela, ni nastala načrtno kot ostale v okviru "pastoralne reforme", ki je v lanskem letu spremenila obraz goriške Cerkve, ampak že precej let prej. O življenju v njej in o decembrskem srečanju pastoralnega sveta z nadškofom smo se pogovorili z župnikom in škofovim vikarjem za slovenske vernike v goriški nadškofiji Karlom Bolčino, ki ima, med drugim, zanimiv pogled v prihodnost (naše) Cerkve.

Katere so značilnosti vaše pastoralne enote (PE)?

Naša PE je nastala iz potrebe. Potem ko se je g. Vili Žerjal upokojil, mi je bilo najprej zaupano upravljanje župnij Rupa-Peč in Gabrije-Vrh, potem pa še Sovodenj, ko je umrl g. Vojko Makuc. Ko se je pastoralno področje tako razširilo, smo ga začeli imenovati PE tudi glede na to, da sem takrat bil sam in smo morali prilagoditi obrede; imeli smo jih ob različnih urah v različnih krajih in ljudje so začeli zahajati v različne cerkve, pač po urniku, ki jim bolj ustreza. Značilnost skupnosti naše PE, ki jo imamo v bistvu deset let, je ta, da imamo šest vasi in šest cerkva, toda štiri župnije, saj cerkvi na Peči in na Vrhu sta podružnici.

Koliko duhovnikov deluje v njej?

V teh desetih letih je bila prisotnost duhovnikov različna: v začetku sem bil sam in sem tu pa tam iskal pomoč, posebno za nedeljsko bogoslužje. Kasneje se je pridružil g. Renato Podbersič, ki je bil najprej duhovni pomočnik. Ko sem postal škofov vikar, sem prosil škofa, naj me oprosti direktne uprave župnij Rupa-Peč, Gabrije-Vrh in Sovodnje tudi zato, ker sem videl, da se je g. Renato dobro ujel. Tako sem se "pastoralno" odpovedal tem župnijam, upravno pa sem še vedno odgovorni upravitelj. Škof je predlog sprejel pod pogojem, da PE ostane enota in da sem jaz župnik moderator, ki koordinira delo vseh župnij. To sem lahko sprejel tudi zato, ker imamo zelo dober župnijski urad, tako upravni kot pastoralni, ki mi neskončno olajša delo in skrb.

Lansko leto sem prosil g. Mirka Butkoviča - glede na to, da biva v Zdravščinah, torej dokaj blizu -, ali bi po potrebi kaj sodeloval. Z velikim veseljem je sprejel in počasi je prišlo do tega, da je postal - sicer neuradno - del naše skupnosti.

Nadškof je v pastirskem pismu lani napovedal svoj obisk in tudi njegov približni potek. Med drugim je napisal, da bi se najprej rad srečal z ekipo oseb, ki skrbijo za PE. Takrat sem začel razmišljati in sklenili smo, da bomo v ekipo spadali g. Renato, g. Mirko, jaz in s. Sonja, Marijina sestra, ki pri nas vodi skupino kateheze za odrasle. Ekipo se od septembra srečuje vsak ponedeljek pri kosilu, nato se ustavimo za pogovor, načrtovanje ipd. Lepo je, ker razpravljamo o teoloških, moralnih in zlasti pastoralnih vsebinah. Veliko govorimo zlasti o tem, kako prinesiti Kristusa današnjim

družinam in družbi, predvsem tisti, ki ni več krščanska, ki je oddaljena od Cerkve.

Posebnost naše skupnosti je gotovo tudi kateheza. Letos imamo pri župnijskem verouku vpisanih okrog sto otrok. Ves župnijski verouk poteka na dveh mestih, v Štandrežu in Sovodnjah, kjer imamo najprimernejše prostore. Druga posebnost je gotovo kateheza za odrasle, ki jo pri nas imamo že 25 let. Obstaja več skupin, ki so tudi relativne glede na čas in prostor: najbolj običajne so tri skupine, ki delujejo vse leto; včasih se ukvarjajo z Božjo besedo, včasih s katekizmom, včasih s kakšno posebno tematiko. Potem imamo tri biblične skupine: v dveh berejo Lukov evangelij zaporedno, v tretji razmišljajo o nedeljski Božji besedi. V postnem in adventnem času imamo tudi katehetska srečanja po družinah. Družine nas sprejmejo, povabijo sosedo, sorodnike in znanke, preberemo odlomek, o tem razmišljamo, se pogovarjamo itd.

So ljudje navezani na lastno vaško cerkev ali so precej svobodni pri obiskovanju tudi drugih cerkva?

Ljudje so bili navezani na vas. Danes so še vedno zelo navezani nanjo, obenem pa gredo drugam, če doma nimajo nekega obreda.

Se ne pritožujejo, če nimajo vsega, kar bi želeli?

Se lahko tudi pritožujejo, a nič ne bodo dobili. Toliko nas pač je, več nas ni! Danes je problem ta, da so cerkve prazne, ni ljudi. Problem nismo duhovniki. Tudi v Štandrežu razmišljamo, ali je primerno ohraniti vsa bogoslužja, kot smo jih imeli doslej. Cerkve je velika: če je v njej deset oseb, je skoraj tako, kot bi ne bilo nikogar. Podobno velja za druge vasi. Ne gre za krčenje maš: gre za to, da so maše lepo oblikovane. Sicer tvegamo, da postane maša samo neko obredje, ritualizem; maša pa mora biti skupno izražanje človekovega življenja, veselja, soudeležnosti. Pri maši ne smemo imeti gledalcev, maša ni gledališče.

Nadškof spodbuja kristjane in zlasti župnije, naj bodo blizu družinam z otroki od 0 do 8 let, torej še preden prvič obišejo nauk...

Pri nas to že imamo. Verouk imamo že za otroke prvega in drugega razreda osnovne šole; včasih imamo kakšne posebne dejavnosti, počasi hodimo v to smer. Opažamo pa, da so starši malih otrok med tednom zasedeni, ob koncu tedna pa upravičeno vzamejo čas za počitek in dopust. Dejstvo je tudi, da - posebej naši - otroci so vključeni v vse mogoče organizacije, društva, zveze, ekipe itd., ki imajo redno delovanje. Naši otroci ne morejo dihati, dušimo jih s preveč dejavnostmi. Nisem proti športu, proti zdravemu duhu v zdravem telesu, nasprotno: kar je preveč, pa je preveč.

Ko je nadškof septembra lani javno predstavil nove pastoralne enote, je postavil kot zgled tudi vašo.

foto dd

Vse pastoralne enote do danes so bile "vsiljene". Ko so duhovniki umirali, smo pač večali pastoralne enote. Nobena župnija se ni "poročila" z drugo svobodno. Čas pa je potem pokazal nujnost, hkrati pa tudi primernost, potrebnost. Prva PE v škofiji je bila salezijanska, naša je prišla kmalu za njo. S Silvanom Zavadlavom, tajnikom našega župnijskega sveta, smo se pomenili, kako bi spregovorili, in je nastal zapis, ki je bil dovolj jasen, da je PE velik dar in obenem "prekletstvo". Dar je, ker na tak način čutiš povezanost in Cerkve; "prekletstvo", ker to lahko uniči posamezne skupnosti, pripadnost, zavest, da spadamo v določeno skupnost. PE mora v istem času skrbeti za enotnost in hkrati za posebnost. Kot je enotnost nekaj pozitivnega, tako se posebnost lahko spremeni v nekaj negativnega.

Dne 13. decembra 2018 se je nadškof Redaelli srečal z vašim pastoralnim svetom.

Po novem imamo en sam župnijskih svet, ki šteje 36 članov, ki predstavljajo vse področje. Škof je spregovoril o štirih glavnih temah. Kar se tiče odnosa do Božje besede, smo ugotovili, da je naše delo kar urejeno; govor je bil tudi o delovanju pastoralnega sveta in pastoralnem načrtu. Največ časa pa smo se ustavili pri odnosu do družbe in do institucij, do javnosti. Klicani smo, da pričujemo s svojim življenjem. Se v pizeriji npr. prekrizamo, preden začnemo jesti? Ne gre za "prozelitizem", ampak za naše pričevanje, za naše življenje. Največja kritika Cerkvi danes ni v teologiji, temveč v morali. Škof je tudi omenil obiske, ki naj bi jih laiki opravljali v družinah. Da bi ljudje vedeli, da kristjani smo! Ne samo to, da zvon zvoni zjutraj, opoldne in zvečer, temveč da še vedno obstaja tudi skupnost, ki se zbira pod zvoni. "Ne gremo učit, gremo samo se pokazati", je rekel nadškof. S prisotnostjo povemo, da smo in smo veseli vsakogar, ki se nam morda pridruži. Nekaj podobnega smo ob misijonu leta 2000 že naredili. Kako bomo to ureščili, še ne vem; bomo pač poskusili, nekaj si bomo izmislili. Večer s škofom je bil zanimiv,

več kot pol udeležencev je bilo mladih. Toda na škofova vprašanja je bilo zelo malo odzivov. Naši ljudje imajo pred nadškofom še vedno "rešpekt" in si ne upajo govoriti.

Kako se bo škofov obisk nadaljeval?

Škofov obisk ima razne faze. Prvi stadij je obisk ekipe in župnijskega pastoralnega sveta. Drugi stadij bo obisk omenjenega sveta "operativno": priprava obiska in praktične tematike obiska. Sledil bo obisk kot tak. Naposled bo še pismo, ki ga bo škof napisal vsaki skupnosti in v njem povedal, kaj je videl dobrega in kaj slabega, dal bo kakšne napotke, spodbude itd.

Kdaj se bo obisk končal?

Nekako v letu 2020 oz. 2021. To je čisto nova oblika pastirskega obiska, ki ga škof ne želi opravljati sam, temveč z verniki. Obisk po družinah spada v pastirski obisk. Škof je dejal, da ne more sam obiskati vseh ljudi, zato naj mu verniki pomagajo tako, da obiskujejo družine v njegovem imenu.

Ko se bo nadškofov obisk končal, bomo vsi 2-3 leta starejši... Prišel bo čas, ko

bo treba tudi nekatere današnje župnike zamenjati, ker jim leta ne bodo več dovolila posebnega odgovornega mesta. Prepričan sem, da bodo starejši duhovniki lahko še dolgo časa delali in živeli, če jim odvzamemo breme uprave. Koga pa naj potem postavimo na mesto župnikov, ko pa nikogar nimamo?

Kako vidiš našo Cerkve čez 10 let?

"Afriško"! Vidim župnijo, ki deluje na področju, ki je veliko kot vsa naša dežela; enega samega duhovnika, ki ima celo našo deželo. Enkrat na mesec pride, takrat krščuje, birmuje in, če je potrebno, poroča. Pokop je zakramental, to lahko uredi kdorkoli. Počasi bomo začeli uvajati pokop, ki ga bodo upravljali laiki, ker duhovniki ne bomo mogli biti prisotni vedno in povsod. Pokop žare lahko vodi laik; duhovnik je krstil telo: ne vidim potrebe, da bi bil prisoten pri pepelu... Prišli bomo do tega, da bo npr. v Sovodnjah ali Štandrežu krst dvakrat na leto. Prišli bomo do tega, kar delajo v Afriki. Mislim, da to ni niti tako slabo, saj pri ljudeh vzbudi tudi večjo zavest krščanstva, večjo željo po krščanstvu. Če seme ne pade v zemljo in ne umrje, ne obrodi sadu, kajne? Ta stara oblika bo morala umreti. Saj vemo, da je zapisana smrti. Prav pa je, da stare oblike ne zavržemo, temveč jo pokopamo v tako zemljo, da bo iz nje kaj zraslo. Je ne bo več, toda iz nje naj nastane nekaj novega.

V ljudeh vidim veliko lahkoto. Ni nas toliko, da bi jim dali, kar želijo. Počasi bomo pripravili manjše skupine oseb, ki so danes bližje Cerkvi, ki bodo v prihodnosti peljale naprej naše skupnosti. Starejše osebe, ki se spominjajo nekdanjih časov, seveda težko razumejo, da teh ni več. Žal mi je zanje, ker to doživljajo kot propad, uničenje. Z mlajšimi je drugače. Jaz mislim takole: ko potres uniči hišo, je priložnost, da zgradiš novo. Ta gotovo ne bo enaka kot prejšnja. Iz izkušnje boš naredil drugačno, boljše. V Cerkvi je potres, Cerkve se uničuje. Vse to, kar smo dobrega spoznali, lahko po mojem mnenju vzamemo za naprej.

Danijel Devetak

Kratke

Primorsko orgelsko društvo vabi

Primorsko orgelsko društvo vabi na božični koncert, ki bo potekal v sredo, **16. januarja**, ob 18.45 v župnijski cerkvi v Gabrjrah. Sodeluje Vokalno instrumentalni ansambel Super Flumina Babylonis, vodi Roberto Squillaci.

V soboto, **19. januarja**, pa bosta v župnijski cerkvi v Mirnu ob 19. uri spominska maša in koncert ob 20. obletnici smrti prof. Huberta Berganta. Igrali bodo Renata Bauer in drugi Bergantovi učenci. Vabljeni!

Kostanjevica / Bratsko srečanje ob jaslicah

Bratstvi Frančiškovega svetnega reda Nova Gorica in Gorica vabita na tradicionalno bratsko srečanje ob jaslicah, ki bo v nedeljo, **20. januarja 2019**, ob 16.30 v cerkvi na Kostanjevici pri Novi Gorici. Pričevanje bo imela ga. Sara Bevc Jonan, iraška begunka, ki je postala Slovenka. Ob 18. uri sledi sv. maša. Darove udeležencev bodo podelili iraškim kristjanom.

Nemčija zalivskim državam omejuje financiranje mošej

Nemška vlada naj bi od držav na Arabskem polotoku zahtevala, da prijavijo financiranje mošej v Nemčiji. S to potezo želijo v Berlinu omejiti radikalizacijo v nemških mošejah. Zalivske države morajo nemške oblasti tudi obvestiti, ali jih kakšna verska skupina iz Nemčije prosi za podporo ali nasvet. Süddeutsche Zeitung, WDR in NDR navajajo pridobljeno poročilo, v katerem piše, da je sodelovanje s Kuvajtom že obrodilo sadove. Medtem pa je v Nemčiji zaokrožila ideja o uvedbi davka za mošeje. V državi sicer že obstaja davek za cerkev, ki ga plačujejo protestanti in katoličani in predstavlja vir prihodkov za cerkev. Podobno bi zdaj lahko uvedli davek za mošeje, ki bi tako dobile sredstva, postale bolj finančno neodvisne, minimizirala pa bi se tudi možnost radikalizacije, ki jo lahko s seboj prinese denar iz tujine. Vlada že od begunskega vala leta 2015 nadzoruje salafistične misijonarske aktivnosti iz zalivskih držav. Države, kot je Savdska Arabija, imajo dolgoročne strategije, kako vplivati na radikalne islamske skupine, kar sicer Rijad zanika. Po podatkih nemškega kriminalističnega urada je bilo sicer kar 96% vseh borcev skrajne Islamske države, ki so odpotovali v džihad iz Nemčije, članov salafistične skupnosti.

Deveta razstava jasic v Vipavskem Križu

Letošnjo že deveto razstavo jasic so v Vipavskem Križu odprli 16. decembra. Na njej je s 108 razstavnimi eksponati sodelovalo 84 ustvarjalcev iz Slovenije in zamejstva, od koder sta svojo stvaritev predstavili Tamara Mizerit in Irena Princi. Med razstavljalci je bil tudi znan zbiratelj jasic Gregor Tozon s Krasa, ki ima v svoji zbirki več kot 200 primerov jasic s celega sveta. Osrednji gost razstave je bil Romeo Volk iz Ilirske Bistrice, v decembru 2017 osebnost Primorske in udeleženec svetovne razstave jasic v Rimu. Na odprtju razstave je prav on s svojim triom Volk Folk, v katerem poleg njega igrata še hčerka Nina in sin Gregor, poskrbel za kulturni program, ki ga je na koncu s Sveto nočjo na violončelu dopolnil domačin Samo Fučka. Blagoslov jasic je opravil domači župnik, brat Vlado Kolenko, prisotne pa je pozdravil Andrej Černigoj, asistent evropskega poslanca Lojzeta Peterleta. Tako kot na odprtju je bilo vse dni razstave, do 6. januarja, v Vipavskem Križu izjemno veliko obiskovalcev, ki so poleg razstave v domu krajanov in

grajski kleti ter v obeh cerkvah občudovali že tradicionalno postavitev jasic krajanov ob svojih domovih in po različnih kottičkih kriških ulic. Poleg razstave pa so pridni Križani pripravili še prireditev. Tako je bila 23. decembra upodobljena božična zgodba, le tri dni za tem pa je bila v samostanski cerkvi božičnica domačih cerkvenih mešanih in otroških zborov ter tamburaškega orkestra Danica iz Dobravelj. / Urška Testen

Zavrnen pokop slovenskih Romov na ljubljanskih Žalah

V Komisiji Pravičnost in mir pri SSK zavračamo trditve javnega podjetja Žale, s katerim se stinja Mestna občina Ljubljana in ki so ga tiskovna agencija STA ter drugi mediji objavili 21. decembra 2018. Omenjeno podjetje se je javno odzvalo na izjavo naše komisije z naslovom O pravici do pokopa umorjenih Romov na ljubljanskih Žalah, objavljeno 20. decembra 2018 in v kateri so se člani komisije zavzeli za pravico izvensodno umorjenih Romov do pokopa na ljubljanskih Žalah, podobno kot to velja v primeru umrlih nemških, italijanskih, ruskih in drugih vojakov ter civilistov. Javno podjetje Žale v svojem odzivu neresnično trdi, da so trditve naše komisije neosnovane in nas je javno obtožilo širjenja neresnic. Takšno stališče Javnega podjetja Žale odločno zavračamo in v ta namen javnosti posredujemo dopise, v katerih sta leta 2017 in 2018 javno podjetje Žale in Mestna občina Ljubljana štirikrat zavrnila Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Komisijo vlade R. Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč, ki sta večkrat prosila za dodelitev pokopnega mesta za izvensodno umorjene slovenske Rome na ljubljanskih Žalah. V komisiji si želimo, da pristojne ustanove čim prej določijo pokopno mesto in v duhu pravičnosti omogočijo pokop omenjenih žrtv. / Dr. David Kraner, tajnik Komisije Pravičnost in mir pri SSK

S 1. STRANI Števerjan / Slavnostni večer ob 50-letnici Števerjanskega vestnika

“Živel Števerjanski vestnik, živeli mladi, ki ga delate!”

O kroglji obletnici je čestitala Števerjanska županja Franca Padovan in se iz srca zahvalila sotrudnikom glasila. Poudarila je dragocenost ohranjanja slovenske besede in kulture. Poleg nje so bili v dvorani še drugi ugledni gostje: Marijan Markežič, domači župnik, Igor Gabrovec, deželni svetnik in tajnik Slovenske skupnosti, Julijan Čavdek, odbornik Krožka Anton Gregorčič, Andrej Šušmelj, predsednik Sveta Javnega sklada za kulturne dejavnosti Nova Gorica, Alessandra Schettino, ravnateljica SCGV Emil Komel, Marilka Koršič, svetnica na goriški občini in Franci Kelih, ravnatelj Celovške Mohorjeve družbe. Predsednica komisije Državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak, ki se ni mogla udeležiti večera, je poslala pisno čestitko z željo po nadaljnjem uspešnem delu in zapisala: “Vaš kulturni trud za ohranitev kulturne dediščine je bistvenega pomena za okrepitev skupnega kulturnega prostora in narodne identitete med Slovenci v Italiji”. Kratek pozdrav in čestitke – tudi v imenu SSK – je izrekel Julijan Čavdek, predstavnik Krožka Anton Gregorčič, soorganizatorja tega dogodka, ki je spadal v sklop dejavnosti projekta *Zastavimo skupne moči za skupne cilje v spomin na dr. Mirko Špacapan*, ob desetletnici njegove smrti, ki ga Krožek Anton Gregorčič izvaja s finančno podporo Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine (DZ 26/2007) s sredstvi iz zakona za zaščito slovenske narodne skupnosti. Tudi Čavdek je opozoril na pomembnost vaškega glasila, ki širi kulturo branja in pisanja, ter mu zaželel, da bi se njegovo poslanstvo še nadaljevalo. Na odru, kjer se je kot pomemben protagonist upravičeno “šopiril” ciklostil, so svoj ljubki pozdrav Števerjanskemu vestniku v vezani in nevezani besedi prinesli tudi Aleš in Erik Paulin, Tereza Škorjanc in Mila Miklus, učenci OŠ Alojz Gradnik iz Števerjana, predstavniki 3., 4. in 5. r. Tako je bil generacijski raz-

pon bralcev Števerjanskega vestnika na odru res velik! Na platnu, ki je imelo “prelom” kot strani časnika, so se prikazovali utrinki uredniškega dela in obrazi – tudi z arhivskih posnetkov zaslužnih sotrudnikov Števerjanskega vestnika, ki so vsak s svojega zornega kota in občutja posredovali nekaj misli o vestniku. Oglasili so se Dominik Humar, ki je omenil tudi župnika Oskarja Simčiča in Cirila Sedeja kot spodbujevalca. Sledila so pričevanja Ivana Vogriča (glavnega urednika, 1991 - 1997), Marjana Drufove v isti vlogi (1998 - 2009), ki je bil ob jubileju zelo dragocen zbiratelj arhivskih podatkov (l. 1969 je izšlo npr. 11 števil na 48 straneh!). Omenjen je bil tudi pokojni Edi Hlede, ki je bil odgovorni urednik od l. 1971 do l. 2008.

V preddiverju dvorane so bile na ogled vse vezane številke Števerjanskega vestnika.

Kot je v občutenem, izčrpnem nagovoru povedal zdajšnji glavni urednik Števerjanskega vestnika, Damjan Klanjšček, ki je prevzel uredniške vaje l. 2012, je izšla prva številka glasila pred natanko 50 leti, 12. januarja 1969, po zamisli nekaj mladih članov društva SKPD Sedej. Na prvi strani je tedanji predsednik društva Dominik Humar napisal: “Da bi čimbolj povezovali”. Kot je povedal Klanjšček, po pol stoletja to geslo predstavlja še zmeraj “temeljno vrednoto” Števerjanskega vestnika. Iz njegovih besed se je izrisovala dolga pot glasila, ki je “s pristno slovensko besedo seznanjal z vsem, kar se je v vasi dogajalo”. Nekoč so bile vsebine različne od današnjih: “Objavljene so bile obnove druženih in strankarskih sej, veliko prostora so zajemali kulturno delovanje društva, podvigi športnega društva Brda, nastopi domačega ansambla, glasilo pa je

bilo tudi obveščevalnega značaja, saj je bilo objavljenih veliko informacij o kmetijstvu, občinskih in državnih javnih delih, opozorila o plačevanju davkov in podobno”. Danes je na njegovih

Damjan Klanjšček (foto dd)

straneh predvsem pestro in plodno kulturno delovanje v števerjanski vasi, pa tudi poročila o družbenih, političnih in gospodarskih dogodkih. “Po letu dva tisoč, ko so informacije zadobile hitrost in dostopnost internetnih povezav, je trimesečnik relativno počasen medij, da bi lahko učinkovito obveščal o

Franca Padovan

izrednih, vsakodnevnih novicah; zato najde svoje poslanstvo prav v kroniki tistih dogodkov, ki bi drugače ne bili nikjer zapisani ali enostavno spregledani. Izid na papirnati podlagi pa ostaja primeren za to funkcijo, saj opazamo kratkotrajnost novih družabnih omrežij”. Prav zaradi tega je Števerjanski vestnik izred-

no dragocen, ker “ohranja kronologijo vseh nastopov mešanega pevskega zbora in dramske družine društva F. B. Sedej, redno poroča o mladinskem krožku, Števerjanskem festivalu, omenjeni so koledniki Sveti trije kralji; svoje mesto zadobi tudi delovanje Kulturnega društva

Briški grič, zabeleženi so vse poroke, rojstva in smrti naših sovaščanov in še bi lahko našteval. Vrednost teh spominov raste v teku desetletij”. Klanjšček je zatrdil, da je Števerjanski vestnik vedno izhajal v pristnem, včasih domačem slovenskem jeziku “in prav zaradi tega nam vsake tri mesece skoraj podzavestno krepi narodni čut”. Povezovalna moč glasila je razvidna tudi pri samem sestavljanju posameznih izvodov. Ti večeri ob ciklostilu in zlaganju ter spenjanju strani so čudovita priložnost za utrjevanje prijateljskih vezi. Klanjšček po šestletni izkušnji urejanja Števerjanskega vestnika srčno upa, “da se bo tudi današnja mladina, ki redno pomaga pri zlaganju vsakega vestnikovega izvoda, zavzela za

naše glasilo, spotoma razumela njegove vrednote in nadaljevala njegovo izhajanje”. Posebej se je zaustavil pri posebni, jubilejni številki vestnika, ki so jo Števerjanci že prejeli na dom brezplačno, kot vedno. Posvetili so jo pokojni gospe Marici Rožič, briški ženi, ljubeznivi materi in neomajni ženski. Vsi so jo poznali, za vsakega je imela dobro besedo. Rada je prebirala in cenila domače glasilo.

Julijan Čavdek (foto dd)

Damjan Klanjšček je na kratko preletel vsebino te izredne številke, v kateri so misli ustanoviteljev glasila, Marjana Terpina in Dominika Humarja; Zvonko Simčič v intervjuju razkriva, kako je bilo z razmnoževanjem in vezanjem

glasila; ponovno so v njem rubrika uredništva skozi čas in tudi misli nekdanjih kulturnih delavcev. Spomnili so se tudi vseh sodelavcev, ki so že odšli v večnost. Ob izdaji te številke so si zaželeli, da bi bila slovesen mejnik v zgodovini Števerjanskega vestnika, pa tudi, da bi bila čim bolj privlačna za mladino in v spodbudo, da bi še sama pristopila k delu in se navdušila za nadaljnje gojenje korenin in se navezala na domači prostor, “ki je zgodovinsko in kulturno še kako bogat. Dokler boste vi, naraščaj, prebirali Števerjanski

vestnik, se srečevali s starešinami, ki v sebi hranijo zaklad krajevne zgodovine, se nam za izhajanje našega glasila ni treba bati”. Povedal je tudi, da so s pomočjo Grafike Goriziane in Aljoše Dorniča uredili digitalni arhiv na spletni strani društva Sedej, tako da so vse številke lahko vsem dostopne. Zahvalil se je vsem sotrudnikom in povabil k sodelovanju vse, “saj je Števerjanski vestnik last cele vasi”. Zahvala je šla vsem bralkam in bralcem, brez katerih glasilo ne bi moglo proslavljati srečanja z Abrahamom, društvu F. B. Sedej in darovalcem, “na katerih je vedno sloanelo in sloni delovanje vestnika”, Zvonku Simčiču in Mladinskemu krožku za organizacijo namenske loterije, Tiskarni Budin, še posebno Pavlu Spazzapanu, za tisk izredne številke, pokroviteljema, občini Števerjan in Zvezi slovenske katoliške prosvete, ter Krožku Anton Gregorčič kot soorganizatorju. Zahvalo je namenil tudi Zadruzi Goriška Mohorjeva in Novemu glasu “za vedno izkazano bližino in bodoči izid te izredne številke vestnika kot priloge tedniku”. Osebno zahvalo je izrekel uredništvu Števerjanskega vestnika, Stefani, Costanzi, Marti-

postavljenem rtu, luč, ki je toliko svetlejša, kolikor globlja je tema, ki jo prižiga. Svetloba, ki z roba kopnega razsvetljuje tudi notranjost”. Tem besedam je Klanjšček dodal: “Ponosni smo lahko, da smo tudi z izhajanjem Števerjanskega vestnika tej luči dodali nekaj svetlobe, okrepili narodno zavest in dokazali, da smo vsakodnevno prisotni na našem ozemlju. Števerjanskemu vestniku voščim še veliko let izhajanja, komur bo za nami prevzel delo, pa zagotavljam, da ga bodo podprle vse tiste družine, ki vestnik prejemajo, in verjemite mi, da jih je kar 540!”. Iz srca je privrel tudi vznesen priložnostni, slavnostni govor odgovornega urednika Novega glasa Jurija Paljka. S svojo pesniško in lepemu zapisano vipavsko dušo je najprej povedal, da se zaveže, da bo pomagal mladim, vselej drži, ker je mnenja, da morajo mladi “vzeti vaje naše narodne skupnosti v svoje roke”.

/ str. 15

Stefania Beretta in Simon Komjanc (foto dd)

Jurij Paljk (foto dd)

ni, Ilarii, Nini in Eliji, ter vsem članom društva F. B. Sedej, ki so pripomogli k izidu izredne številke in oblikovanju tega večera, ter odgovornemu uredniku, Ivanu Vogriču, za vedno izkazano podporo njihovemu delovanju. Svoje misli je končal s citatom pesnika

Cirila Zlobca, ki je pred petindvajsetimi leti zapisal:

“Gre poudariti eno izmed posebnosti Števerjana: prese- netljivo živo slovensko zavest. Pogosto so nacionalna obrobja medla, morda celo zamirajoča, Števerjan pa je kot svetilnik na iz-

postavljenem rtu, luč, ki je toliko svetlejša, kolikor globlja je tema, ki jo prižiga. Svetloba, ki z roba kopnega razsvetljuje tudi notranjost”. Tem besedam je Klanjšček dodal: “Ponosni smo lahko, da smo tudi z izhajanjem Števerjanskega vestnika tej luči dodali nekaj svetlobe, okrepili narodno zavest in dokazali, da smo vsakodnevno prisotni na našem ozemlju. Števerjanskemu vestniku voščim še veliko let izhajanja, komur bo za nami prevzel delo, pa zagotavljam, da ga bodo podprle vse tiste družine, ki vestnik prejemajo, in verjemite mi, da jih je kar 540!”. Iz srca je privrel tudi vznesen priložnostni, slavnostni govor odgovornega urednika Novega glasa Jurija Paljka. S svojo pesniško in lepemu zapisano vipavsko dušo je najprej povedal, da se zaveže, da bo pomagal mladim, vselej drži, ker je mnenja, da morajo mladi “vzeti vaje naše narodne skupnosti v svoje roke”.

Božični koncert učencev SCGV Emil Komel v Nabrežini

V nedeljo, 20. januarja, ob 17. uri bo v cerkvi sv. Roka v Nabrežini Božični koncert učencev SCGV Emil Komel. S tem koncertom se končuje sklop božičnih nastopov, ki so jih gojenci SCGV Emil Komel oblikovali v goriškem širšem prostoru in na Tržaškem. Publiki se bodo z božičnim programom predstavili Mladinski pevski zbor Emil Komel, ki ga vodi Damijana Čevdek Jug, šolska skupina kitar pod vodstvom prof. Martine Gereon, komorne zasedbe in solisti.

ŠTANDREŽ V prazničnih dneh

Obisk starejših vaščanov in dobrodelna baklada

Preden so se začele božične počitnice, so učenci Štandreške osnovne šole Fran Erjavec obiskali starejše vaščane. V vasi jih je nad petdeset, ki imajo več kot 85 let. Učenci so se razdelili v več skupin in vsaka je obiskala deset družin. Povsod so jih lepo in prijazno sprejeli in bili posebno veseli, da so jim otroci prinesli nekaj božičnega razpoloženja in veselja. Ganjenost je bila pri večini zelo očitna. Učenci so najprej voščili vesel Božič in srečo v novem letu, nato pa so jim izročili lepe voščilnice, ki so jih sami izdelali. Najbolj pa je starejše vaščane presenetilo lepo petje

Foto DP

vem letu, nato pa so jim izročili lepe voščilnice, ki so jih sami izdelali. Najbolj pa je starejše vaščane presenetilo lepo petje

božičnih motivov. Ob obiskih so bili otroci deležni sladkih dobrot, dobili pa so tudi nekaj knjig. Zadnjo nedeljo v letu pa je potekala tradicionalna dobrodelna baklada s skoraj 300 udeleženci. Imela je čezmejni značaj, saj je ena skupina krenila na pot s trga pred cerkvijo v Štandrežu, druga pa iz Vrtojbe. Obe skupini sta se srečali na nekdanjem mejnem prehodu Vrtojba - Štandrež in skupno korakali do Jeremitišča, kjer so vrtojbenske ženske poskrbele za odlično pecivo, Štandrežci in Jeremitarji pa z drugo jedačo in toplo pijačo. Baklade, ki sta jo organizirala Krajevna skupnost iz Vrtojbe in društvo

sKultura iz Štandreža ob sodelovanju drugih društev in organizacij, so se udeležili tudi nekateri ugledni gostje: župan občine Šempeter Urtojba Milan Turk s podžupanom Ivanom Podbersičem in predsednikom Krajevne skupnosti ter župnika Karel Bolčina in Renato Podbersič iz Pastoralne enote Soča - Vipava. Vzdušje je bilo v Jeremitišču zelo lepo in prijetno ter priložnost za voščila ob bližnjih novoletnih praznikih. Udeleženci so se tam zadržali več časa. Na letošnji bakladi je bila opazna večja prisotnost družin z otroki. Ob razsvetljeni smreki na travniku družine Makuc je pozornost pritegnilo tudi ubrano petje božičnih pesmi. Zbrana sredstva darov za sveče in bakle, v znesku 650 evrov, so organizatorji namenili združenju Via di Natale iz Aviana.

DP

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PD Štandrež - Dramski odsek

Neil Simon

BOSA V PARKU

komedija

Prevod: Dušan Tomše

Režija: Janez Starina

Premiera: sobota, 26. januarja 2019, ob 20. uri

nedelja, 27. januarja 2019, ob 17. uri

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

CERKEV SV. NIKOLAJA V GABRJAH Božični koncert

Doživet preplet božičnih pesmi in papeževih misli

V cerkvi sv. Nikolaja v Gabrjah so Prosvetno društvo Rupa-Peč, Združenje cerkvenih pevskih zborov in deželna zveza USCI v petek, 11. januarja, priredili koncert božičnih pesmi z naslovom *S pesmijo slavite Gospoda*. Dogodek so organizirali v okviru zborovske revije Nativitas, v sklopu katere je bilo od novembra 2018 kar 160 koncertov v deželi in tudi na drugi strani državne meje, je v uvodnem pozdravu povedala odbornica Prosvetnega društva Rupa-Peč in ZCPZ Martina Gereon, ki je med enim nastopom zbora in drugim prebirala božične misli papeža Frančiška. Najprej se je poslušalcem, ki so popolnoma napolnili cerkev, predstavil domači Moški pevski zbor Skala, ki neustrahovito prepeva od leta 1983.

Pod vodstvom Zulejke Devetak je zbor zapel štiri priljubljene božične melodije iz slovenske zakladnice (*Blažena noč, Božji nam je rojen sin, Ta stara božična pejsen, Nad Betlehem*). Sledil

je zbor Citta' di Gradisca z zborovodjem Robertom Lizziom. Pevke Ženske vokalne skupine Rupa-Peč so zapele skladbe *Nocoj, nocoj* (Zorko Harej), *Trikraljevska* (Janez Močnik) in *Gloria in excelsis*

deo (Ivan Trinko) ob spremembi organista Valeria Simoninija. Posebnost je bila pesem *Kaj se vam zdi?* v novi priredbi tržaškega dirigenta in skladatelja Walterja Lo Nigra. Prav pod njegovim vodstvom je nastopil priznani zbor Accademia Julius, ki je nastal iz nekdanjega komornega zbora Accademia musicale universitaria di Trieste. Zbor še nadalje goji študij Bachovega repertoarja in drugih skladateljev s posebno pozornostjo na mittelevropsko območje. Posebne pohvale je vredna neutrudna zborovodkinja in pevka Zulejka Devetak, saj je na koncertu nastopila z vsemi zbori: kot zborovodkinja zbora Skala, zborovodkinja in pevka vokalne skupine Rupa-Peč, solistka pri pesmi zbora iz Gradišča in pevka zbora Accademia Julius. Prijeten večer nas je med drugim spomnil na jezikovno in kulturno bogastvo naših krajev, saj smo lahko prisluhnili slovenskim, italijanskim, furlanskim, nemškim, angleškim in latinskim skladbam.

MČ

PD VRH SV. MIHAELA Božičnica v cerkvi

Božično voščilo z iskrico poučnosti

V cerkvi na Vrhju je v četrtek, 27. decembra 2018, potekala že tradicionalna božičnica, ki jo prireja Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela. V božično okrašeni cerkvi so se zbrali najmlajši člani društva, ki so prisotne z božičnim petjem in igranjem napolnili s prazničnim razpoloženjem. Najprej je nastopila Mladinska pevsko skupina Vihar pod vodstvom Mateje Černic. Mladi pevci in pevke so zapeli ljudsko *Slišala sem ptičko pet* in *Tam stoji pa hlevček ter spiritual Rock my soul*. Sledila je božična igranka *Glej, zvezda repatica*, ki so jo kot vsako leto skrbno pripravili otroci OPZ Etoko

Mužetko. Predstava, ki jo je kot vselej napisala Nika Cotič in režirala Karen Ulian, govori o utrinku, ki se trudi, da bi bil čim svetlejši in bi tako pokazal svetim trem kraljem pravo pot do Jezusčka. Ker je utrinek prehitel in ga kralji ne vidijo, pokliče na pomoč druge zvezdice, ki so prav tako neuspešne. Po raznih poskusih in dogovorih se zvezdice združijo v veliko zvezdo repatico, ki jo sveti trije kralji takoj opazijo. Zvezdice so se tako naučile, in pri tem tudi spomnile vse gledalce, kako pomembno je sodelovati in si pomagati, kajti v slogi je moč. Preden so se prisotni ogreli ob čajju in posladkali na zakuski, je

Andrej Cotič v imenu mladih razglasil zmagovalce tekmovanja *Jaslice pri nas doma*. Otroci so se namreč na vigilijo sprehodili po vasi z betlehemske lučke miru. Voščili so ljudem, jim zapeli božične pesmi ter si ogledali jaslice, ki so jih domačini skrbno pripravili. Tretje mesto sta si zaslužila Milan Devetak in vnuk Jacopo,

drugo Adrian Černic, prvo nagrado pa je dobil Alex Devetak, ki je letos s starši naredil jaslice iz starega smrekovega debla. Drevo so vsadili leta 1957, lani so ga morali žal posekati, kajti korenine so povzročale škodo. Z Alexovo idejo pa so ohranili spomin na mogočno smreko.

MČ

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Ljubezen je včasih čisto blizu, a je ne vidimo ...

V nedeljo, 16. decembra 2018, so si zvesti abonenti Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin *Štandrež 2018* lahko ogledali predstavo, ki je nadomestila zaradi vremena v novembru odpadlo gostovanje koroških igralcev KPD Planina iz Sel na avstrijskem Koroškem. V goste je namesto njih prišla Gledališka skupina KD Domovina iz Ospa na Koprskem, dobra znanka štandreškega dramskega odseka, v imenu katerega je gostujoče igralce pozdravil Božidar Tabaj in s kolegico Danielo Puja razveselil nekatere gledalce. Tem je namreč žreb dodelil tipično italijansko božično sladico "panettone" in še cvetlični dar, "božično zvezdo". Za tem intermezzom so se gledalci lahko prešerno nasmejali ob

komediji *Ljubezen na predzadnji pogled*. Po tekstu Mira Gravana (1961), znanega hrvaškega gledališnika in tekstopisca, jo je za igralce iz Ospa priredila režiserka Edita Frančeskin, ki že skoraj 18

Foto DP

let svoje gledališko navdušenje vloga v KD Osp Domovina. Sama se z gledališčem ukvarja že 50 let. V tem dolgem obdobju so v njenih režijah nastale marsikater

komedije, ki so dosegle uspeh in bile nagrajene. Ena taka uspela komedijska predstava je prav *Ljubezen na predzadnji pogled*, ki je zabavala polno župnijsko dvorano Anton Gregorčič v Štandrežu. Komedijo o ljubezni, ki jo imamo včasih pred nosom, a je ne vidimo, so odigrali Darija Krkoč kot Nineta Vodopivec, vdova, ki hrepeni po novi ljubezni, Matjaž Skončnik kot njen sosed Pjero Batuon, ki je dolga leta hrepenel po njej in jo slednjič vendarle dobil, ter Mitja Cunja, ki je odigral Batuonovega prijatelja Luča Šaltina. Vsi trije igralci imajo za seboj kar nekaj gledaliških izkušenj. Krkočeva je članica skupine od njene ustanovitve in je tudi predsednica KD Domovina Osp, s tem pa tudi vzpodbujevalka kulturnega življenja in delovanja te skupine, kot je lepo zapisano v gledališki zbiranki. Vsi trije so se iskrično vživeli v komedijske like ob duhovito obarvanem režijskem vodenju. Skočnik

in Cunja sta se še posrečeno humorno preobrazila v različne "tippe" snubcev z raznih koncev sveta, kot si jih je v hrepenenju po ljubezenskem srečanju zamišljala protagonistka Nineta. Zabavna komedija je bila zadnja predstava štandreškega Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin v letu 2018. Abonmajska ponudba, ki je tudi tokrat naletela na imeniten odziv gledalcev, se bo končala v nedeljo, 27. januarja 2019, ob 17. uri, ko bodo igralci dramskega odseka PD Štandrež odigrali prvo ponovitev svoje nove predstave *Bosa v parku*. Premiera dela ameriškega avtorja Neila Simona (1927-2018) bo v soboto, 26. januarja 2019, ob 20. uri. Tokrat bo štandreške komedijante režijsko vodil Janez Starina, upokojeni gledališki igralec in režiser. Zadnja leta je svoj gledališki talent razdaljal v Mestnem gledališču ljubljanskem, prej pa tudi v Primorskem dramskem gledališču oz. SNG Nova Gorica. Bralce naj spomnimo, da je prav on režiral ganljivo predstavo *Stara garda* Alda Nicolaja. Z njo je dramski odsek PD Štandrež leta 2004 prejel matičnika na 43. Linhartovem srečanju za najboljšo predstavo v celoti na vsedržavni ravni.

IK

Obvestila

Občina Doberdob bo zaposlila za nedoločen čas delavca kat. B razred 1 (Deželna kolektivna delovna pogodba za zaposlene enotne kategorije nevodilnih položajev – Dežela Furlanija - Julijska krajina). Rok za predstavitev prošnje zapade 11. 2. 2019 ob 10. uri. Razpis in prošnja sta objavljena na doberdobski občinski spletni strani www.comune.doberdo.go.it v sekciji Amministrazione trasparente - Bandi di concorso.

Tehniška zavoda, Jurij Vega (informatika), Žiga Zois (uprava, finance in marketing ter turizem) iz šolskega središča v ul. Puccini 14 v Gorici vabita vse zainteresirane starše in učence nižjih srednjih šol na dan odprtih vrat, ki bo v petek, 18. januarja, ob 18. uri.

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela vabi člane na redni občini zbor, ki bo v torek, 22. januarja 2019, v sejni dvorani Zadržne kreditne banke v Sovodnjah ob Soči, v prvem sklicu ob 18.30 in v drugem sklicu ob 20.00.

PD Rupa-Peč vabi od 23. do 29. avgusta 2019 na čudovit izlet po Cilentu, Amalfijski obali in mestecu Mater, Evropski prestolnici kulture za leto 2019. Informacije Ivo Kovč (0481 882285, 3470967807).

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CREDIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Za misijonarja Pedra Opeko: Antonija Devetak 100 evrov.

Za Novi glas daruje Adrijan Hlede 20 evrov.

Za sklad Silvana Kerševana v letu 2018: zbrani prispevki na koncertu meseca februarja 400 evrov, N. N. (meseca julija) 100 evrov, M. K. (decembra) 150 evrov, Ž. K. (januarja 2019) 100 evrov.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 18. 1. 2019 do 24. 1. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 18. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 19. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 20. januarja: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 21. januarja: (v studiu Miha Kovč in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

Torek, 22. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 23. januarja (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Sladki dateljini in rožiči. - Izbor melodij.

Četrtek, 24. januarja (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

**SREČANJA
pod lipami**

ALI POSTAJA NA NAŠIH ŠOLAH SLOVENŠČINA MANJŠINSKI JEZIK?

O težavah s slovenskim jezikom, ki se vse bolj pojavljajo na slovenskih šolah v Italiji, se bomo pogovarjali z

dr. Matejko Grgič, Kristino Knez, prof. Petrom Černicem in prof. Majo Melinc

ČETRTEK, 24. JANUARJA 2019, OB 20. URI
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Sodelujejo

Konzorcij Collio – Vinoteka Števerjanski griči
Združenje pridelovalcev Rebule z Oslavja

Visokokakovostno kmetijstvo

Nove smernice evropske kmetijske politike kot priložnost za celovit razvoj ozemlja in utrditev identitete prostora

Na temo bo spregovoril evropski poslanec

HERBERT DORFMANN

Član Komisije EP za kmetijstvo in razvoj podeželja
Predsednik Medskupine EP za vino, žgane pijače in kakovostna živila

Petek, 25. januarja 2019, ob 16. uri

Palača Lantieri

Trg sv. Antona 6 – Gorica

Projekt "Zastavimo skupne moči za skupne cilje" sofinancira Avtonomna Dežela Furlanija Julijska krajina (DZ 26/2007)

Arhitekt sprave

Marijan Eiletz

Umrj je arhitekt, urednik in pisatelj Marijan Eiletz (91), ki je na južni polobli ustvaril velik spomenik slovenske sprave. Eiletz je eden od tvorcev t. i. slovenskega čudeža v Argentini, manjšine, ki svoj jezik in kulturo ohranja že v četrti generaciji. Slovenija Eiletza ne pozna dovolj. Še najbolj ga pozna po knjigah. Njegovi spomini, *Moje domobranstvo in pregnanstvo*, so izšli pri celjski Mohorjevi (2000), pred tremi leti pa je za roman *Krik brez odmeva* prejel nagrado Svetlobnica. Po knjigah poznamo tudi njegovega dve leti mlajšega brata Silvina Eiletza, zgodovinarja, slavista in psihoanalitika, avtorja več knjig o sovjetski partiji in moskovskih letih Josipa Broza Tita. Marijan Eiletz je šel prvič v begunstvo zaradi nacistov. Kot gimnazijec je leta 1941 pobegnil iz Maribora in šel v Ljubljano, kjer je vstopil v ilegalno odporniško organizacijo Slovenska legija, nato pa se vključil v domobrance. Po umiku domobranske vojske in civilistov na Koroško bi moral končati kot kakih 14.000 nesrečnikov, ki so jih partizani v prvih mesecih po koncu druge svetovne vojne pokončili in pometali v kraška brezna po vsej Sloveniji. A smrti je ušel zaradi matere, ki je prišla do voza, polnega domobrancev, ki je bil na poti iz Koroške v "Italijo". Prepričana, da je v ozadju prevara, ga je osramotila pred njegovimi domobranskimi tovariši in od obeh sinov zahtevala, da zapustita konvoj. Dogodek in "žgoče oči" tovarišev, ki so ga gledali kot dezerterja, čeprav je bilo bolj ali manj jasno, da jih Britanci vračajo partizanom,

je Eiletz podrobno opisal tudi v knjigi spominov, saj je o tem premišljeval celo življenje. Marijan Eiletz je bil zelo kritičen do slovenskega civilnega in vojaškega vodstva, ki bi z odločnostjo lahko rešili več tisoč življenj. "Največja napaka je bila, da smo Angležem verjeli. Že ko so nas razorožili, je to bila za nas klobuta. Naša politična smetana je dobivala prve novice ljudi, ki so videli izročitve, a jim niso hoteli verjeti. General Franc Krener je eden največjih krivcev. Bog mu daj počivati v miru, a bil je povsem nespameten. Ko se je končno zavedel resnice, je snel kapo in si nadel klobuk, češ, zdaj smo pa vsi civilisti, in pobegnil. A ni bil le on kriv. Predsednik Narodnega odbora dr. Joža Basaj je bil še višja oblast", je brez dlake na jeziku dejal pred leti. Spominjal se je tudi zadnje skupine ujetnikov, ki je že vedela, da odhaja v smrt. Zakaj se niso uprli ali pobegnili? "Izdaja je bil tak moralni udarec, da je porušila vso trdnost in borbenost. Po drugi strani pa so ostali pokončni. Prijatelji so mi pripovedovali, da se v taborišču Teharje noben ujetnik ni moralno zlomil. Nihče ni padel na kolena in prosil za milost. Kljub strašnemu mučenju", je počasi in premišljeno odgovoril Eiletz. Živo se je spominjal tudi Vetrin-

jskega polja pred Celovcem. Na prostem so taborili tisoči Slovencev, ki so se zaradi strahu pred partizansko vojsko za kratek čas, kot so mislili, umaknili pod okrilje britanske vojske. Nameravali so počakati, da se nasilje ob sklepu vojne poleže. Šele, ko so bili že skorajda vsi domobranski vojaški ujetniki že v Jugoslaviji, pa so voditelji slovenskih beguncev začeli verjeti pripovedim ubežnikov s transportov. Dosegli so ustavitev transpor-

tov in tako rešili smrti le nekaj mladih vojakov in 6000 civilistov. Iz te skupin (ic) e preživelih beguncev je večina emigrirala v Argentino, ki jim je edina odprla vrata. Danes je njihovih potomcev več kot 30.000, čeprav večina ne goji več tesnih stikov s Slovenci. Ne glede na to pa gre za eno redkih manjšin na svetu, katere število se v 70 letih ni zmanjšalo, ampak celo povečalo. V Argentini ima slovensko državljanstvo 4000 ljudi, kar tudi veliko pove o stopnji slovenske zavesti. V argentinskem Buenos Airesu, ka-

mor se je preselil po ponovljenih maturitetnih izpitih v Rimu, si je Marijan Eiletz ustvaril nov dom. Doktoriral je na arhitekturi in nato imel svoj lastni projektivni urad. Projektiral je industrijske, šolske in cerkvene zgradbe. Bil je predsednik Slovenske kulturne akcije, urednik revij Glas Slovenske kulturne akcije in Meddobje. Njegove stavbe so trajen spomin. Najpomembnejša je cerkev, ki je spomenik sprave. Spomenik vseh žrtev druge svetovne vojne: partizanov, domobrancev, mobilizirancev v tujih vojskah in civilistov. 99865 mrtvih Slovencev, ki jih najdemo na poimenem seznamu žrtev Inštituta za novejšo zgodovino. V severozahodnem predmestju argentinske metropole, ki se imenuje Veliki Buenos Aires, je slovenska argentinska skupnost v začetku 70. let prejšnjega stoletja začela graditi svoj dom. Potrebe so bile velike: več tisoč slovenskih izseljencev ob Srebrni reki za svoje bogato kulturno ustvarjanje ni imelo dovolj prostora. Potrebovali so veliko gledališko dvorano, šolske učilnice, več sob za raznolike dejavnosti in cerkev. S samopriskom so odkupili nekaj stavb na Ramoncu, kot so poimenovali kraj na ulici

Ramon Falcon.

Najprej so načrt zaupali znanemu slovenskemu arhitektu Viktorju Sulčiču, avtorju znane mestne tržnice in še bolj slovitega stadiona kluba Boca Juniors (La Bombonera). A z njegovimi idejami naročniki niso bili zadovoljni, zato so se obrnili na drugega slovenskega arhitekta iz Argentine, Marijana Eiletza. Ta je v novo cerkev Marije Pomagaj, ki jo je zastavil v obliki krožnega izseka, umestil tudi spomenik vsem žrtvam vojne. Eiletz ga opisuje takole: "Vihar v obliki divje razbesnelih oblakov, ki se sunkoma zaganjajo v nebo. Štirje apokaliptični angeli, ki plavajo v loku nad viharjem". Angele je narisala znana slikarka Barbara Remec. Napis je ubesedil literarni kritik, urednik in pesnik dr. Tine Debeljak: "Glejte jih: duše slovenskih žrtev vojne, revolucije, prisilnih vrnitev, izgnanstva!"

Eiletz ni skrival jeze, ko se je spom-

nil, da mu je "v življenju bila odvzeta lepota Slovenije". A maščevanja nikoli ni gojil: "Priznavam poštenost namenov vsakega narodnjaku, ki je zgrabil za orožje proti zločinskemu okupatorju". Želi si le, da bi na dan prišla celotna resnica. Da so prve ilegalne protiokupatorske enote ustanovile demokratične stranke (Slovenska legija 29. aprila 1941), medtem ko so bili prosovjetski komunisti še nemški zavezniki. Da je bil prvi spopad z okupatorjem s tigrovci, ne pa s partizani. Da je večino slovenskih žrtev vojne povzročila revolucija, ne pa okupacija. Eiletz je še dodal: "Vsi, ki so v tisti strašni vojni in revoluciji dali življenje za neki ideal – in danes ni več težko zanikati, da je teh bila večina – bi morali imeti neki skupni spomenik, bolje rečeno pomnik, ki bi nas in naše znanstvo opominjal z besedami: NIKDAR VEČ!"

Tino Mamić

Solbica / Ob 100-letnici rojstva Milka Matičetovega

Na Solbici so oktobra l. 2017 odprli težko pričakovani etnografski muzej, imenovan Muzej rezijanskih ljudi. Odprtje muzeja predstavlja veliko pridobitev za Rezijane, ki vztrajajo v prepričanju, da sta rezijanska kultura in narečje del slovenske kulture in jezika. Muzej se naslanja na delo istoimenskega KD Muzej rezijanskih ljudi, ki je bilo ustanovljeno l. 1995. Društvo se je od samega začetka ukvarjalo z zbiranjem, hranjenjem in urejanjem, tudi v obliki razstav, ročnih izdelkov, predmetov in dokumentov, ki prispevajo k poznavanju in vrednotenju skupnosti v Dolini Reziji. Muzej, ustanovljen leta 2017 v Plocovi hiši, hrani doslej zbrane primerke snovne in nesnovne dediščine Rezijanov. In prav nesnovni dediščini je namenjen razdelek muzeja, ki vrednoti domačo ustno izročilo. Pripovedovanje je bilo nekoč zelo razširjeno v dolini. Po napornem dnevu so se otroci in odrasli zbrali na domu in prisluhnili različnim zgodbam. V sklopu razstave, ki so jo postavili že ob odprtju muzeja, je poseben sklop namenjen basnim, mitom, legendam in pravljicam. Ključno vlogo kot zbiratelj tega ustnega izročila je s temeljitim delom na terenu v 60. in 70. letih prejšnjega stoletja imel etnolog Milko Matičetov (1919-2014). Po gradivu, ki ga je na rezijanskem področju zbral in raziskoval, je Matičetov leta 1973 izdal zbirko basni Zverinice iz Rezije. Sledile so številne radijske, lutkovne in televizijske oživitve. Prav zato, ker letos obhajamo 100-letnico rojstva velikega etnologa, bodo razstavo o nesnovni dediščini podaljšali še v letu 2019, v prihodnje pa bodo posvetili Matičetovemu še poseben razdelek.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (47)

Dimitri Tabaj

Anton Štrancar (1)

Tudi ob volitvah aprila 1924 so italijanske oblasti močno pritiskale na Slovence: po slovenskih vaseh so morili, mučili in požigali. O italijanskem protislovenskem terorju priča takratni tisk, ki govori o "odstavljanju županov, odvzemu koncesij trgovcem, gostilničarjem in obrtnikom, razpuščanju in preganjanju slovenskih izobraževalnih društev, metanju iz službe slovenskih učiteljev, ovanjanju krvnih bratov, napadih na goriškega nadškofa, pritiskih na slovenske duhovnike, grožnjah vojnim oškodovancem in vojnim pohablencem, da ne dobe odškodnine in invalidne podpore". Zato je Goriška straža vehementno pozivala: "Tisočglave trume slovenskih volilcev so že pripravljene, da udarijo 6. aprila 1924. na plan in podpričajo z

glasovnicami v rokah nezlomljivo in neporušno voljo našega ljudstva do prostega slovenskega življenja na tej zemlji. /... / Napočila je ura, ko se bo izkazalo, so li goriški Slovenci vredni sinovi Gradnika, Muniha, Podgornika in Golje, ki so jim odsekali v Goričico glavo za svobodo slovenskega kmeta, ali pa bojazljiv in brezznačajen rod hlapcev. Duh Krilana, Rutarja, Staniča, drja Lavriča, Volariča in Simona Gregorčiča naj vas napolni 6. aprila in naj vas pelje skozi vse pritiske in vse grožnje do popolne zmage slovenske misli. Goriški Slovenci naj bodo kakor ponosen stolp, ki kljubuje vsem viharjem, kakor svetilnik, ki sije v teminah in ne ugasne nikdar!"

V Ajdovščini, na križišču med današnjima Goriško cesto in Štrancarjevo ulico, najdemo spomenik Antonu Štrancarju. Postavila sta ga 5. maja 2001 občina Ajdovščina in Društvo TIGR Primorske. Na njem piše: "Na tem mestu je bil dne 30. marca 1924 na predvolilnem zborovanju smrtno ranjen ANTON ŠTRANCAR - 1880-1924 - slovenski rodoljub žrtev fašističnega nasilja".

Shod, na katerem je bil zahrbtno ubit Anton Štrancar, je uvedel pravnik, notar in prevajalec Josip Jurca iz Koprive na Krasu, ki je med vojnami postal stenograf v Beogradu in Ljubljani, po vojni pa pravni zastopnik pri založbi DZS.

Poziv slovenskim volilcem v časopisu Goriška straža.

Vipavska dolina je med prvimi plačala svoj krvni davek. V Ajdovščini, na križišču med današnjima Goriško cesto in Štrancarjevo ulico, najdemo spomenik Antonu Štrancarju, 44-letnemu zidarju iz Šturij, ki ga je 30. marca 1924 smrtno ranila italijanska krogla, medtem ko je prisostvoval volilnemu shodu. Na spomeniku, ki sta ga 5. maja 2001 postavila občina Ajdovščina in Društvo TIGR Primorske, piše: "Na tem mestu je bil dne 30. marca 1924 na predvolilnem zborovanju smrtno ranjen ANTON ŠTRANCAR - 1880-1924 - slovenski rodoljub žrtev fašističnega nasilja". V Goriški straži z dne 1. aprila 1924 najdemo članek z zelo zgovornim naslovom

Burno zborovanje v Ajdovščini: članek Goriške straže z dne 1. aprila 1924

njega (ali njegovega brata) je skupina mladih orjunašev hudo pretepla pri ljubljanski pošti leta 1923: obtoževali so ga, da je s pomočjo sorodnice - uslužbenke ljubljanske Kreditne banke - vohunil v škodo Slovencev. Po drugi svetovni vojni so ga jugoslovanske oblasti odpeljale in verjetno likvidirale. Nadaljuje novinar Goriške straže opis shoda in neredov. Zabeleženo je, da je shod uvedel notar Jurca. Gre verjetno za pravnika, notarja in prevajalca Josipa Jurca iz Koprive na Krasu, ki je med vojnami postal stenograf v Beogradu in Ljubljani, po vojni pa pravni zastopnik pri založbi DZS. Glavni govor je imel Josip Gaberšek z Ljublinja, urednik in politični delavec, do leta 1926 in odhoda v Jugoslavijo tajnik političnega društva Edinost, orjunaš in tigrovec.

Razmišljanje Odtujevanje

Pospeseno življenje je neka vrsta odtujevanja. Vzroka za vedno hitrejši ritem življenja sta najmanj dva. Po eni strani se borimo s časom in, kot znano, je čas zlato, s katerim kupujemo vedno več, potrebno in nepotrebno, si zagotavljamo več sposobnosti, več znanja. Po drugi strani pa se prepričujemo, da je pravo, lepo življenje le tisto, v katerem smo si pridobili celo vrsto izkušenj, ki nam omogočajo vedno hitrejšo življenje.

V dvajsetih, tridesetih letih so se korenito spremenile življenjske navade. Najprej so v družinah odpadli skupna kosila in večerje, ker so se spremenile obveznosti posameznih družinskih članov. Večerni televizijski dnevniki ni več tisti magnet, ki je zahteval popolno pozornost za tiste pol ure, ko je bilo sila nevljudno v tem času poklicati znanca po telefonu. S povečanjem števila dostopnih programov se je povečalo tudi število televizijskih sprejemnikov. Zdaj ga imamo v salonu, kuhinji in spalnici. Vsak po svoje, vsak pred svojim sprejemnikom, čeprav se lahko zgodi, da gledamo isti program.

Socialna upočasnitev ne more po mnenju raziskovalca navad sodobne družbe Harmutha Rose preprečiti globalnega odtujevanja. Oaze upočasnjavanja, kot so verske skupnosti, družbe, v katerih se ohranja idilična preteklost, trgovine, kjer so na prodaj izdelki, ki smo jih kupovali nekoč, vse to je le kaplja v morju splošne globalizacije. Če bi se združevali le zato, da ohranimo, kar smo prejeli od naših prednikov, bi bil seveda boj z mlino na veter. Ohraniti, izpopolnjevati, dopolnjevati vizijo prihodnjih, preprečiti odtujevanje, potujčevanje, pretirano vpletenost v globalizacijo je seveda nekaj drugega. S takšno vizijo se bo jezik bogatil, zavest in pripadnost narodu bo trdnjša, ker bo predstavljala pomemben kamenček v mozaiku skupnosti. Poznavanje in spoštovanje: nič novega, vendar je spoznavanje soseda kljub tehnologiji, ki jo imamo na razpolago, še vedno preplitva. Koliko spoštovanja smo pripravljeni nuditi drugim, lahko vsak hip preverimo pri sebi, kaj prevladuje pri emigrantskem valu strah, usmiljenje ali spoštovanje.

Sodobno družbo, torej tudi našo, ne urejajo točno določene smernice, pač pa neka tiha oblika začasnih zakonov. Klasični mo-

dernizem, ki je predvideval avtonomnega, svobodnega, razumnega posameznika, je zamenjal vzorec razcepljenega človeka, ki skuša vedno biti le na vrhu lastnih izkušenj. Ironija je v dejstvu, da je ista sila, ki je človeka privedla do klasičnega modernizma, povzročila njegov konec. In ta sila je pospešena hitrost sprememb.

Kar pogledimo v sestavo naših društev, kulturnih in športnih, spremembe v vodstveno-upravnih organih so redke, na položaju ostajajo isti ljudje, zamenjav, pomladitev je manj, kot bi jih potrebovali. Trditev, da se mladina manj zanima za društveno življenje, drži le do neke meje. Časi so se spremenili in z njimi bi se morale tudi naše družbene navade. Kar je veljalo pred tremi, štirimi desetletji, je danes zastarelo. Ostala je želja po druženju, organiziranem ali pa tudi ne. In to željo bi veljalo udeležiti, preden se doraščajoča mladina ne porazgubi. Združujejo nas jezik, zavest pripadnosti, kultura, zgodovina in prihodnost. Jezika smo se naučili doma, tudi če je bilo narече, mešanica slovenskih in italijanskih besed, izpilili smo ga v šoli. Zavest pripadnosti ti lahko da le družina ali okolje. V šolah je odvisno od posamezne učiteljice in profesorice. Tiste, ki jim je naša šola, le šola s slovenskim učnim jezikom, gotovo ne bodo pripomogle k trdnjejši narodni zavesti, še posebej, če svoje otroke pošiljajo v italijanske šole. Skupaj z zavestjo raste tudi želja po spoznavanju in poglobljanju lastne kulture, kulture naroda, ki mu pripadamo, naše zgodovine, predvsem tiste polpretekla, ki je v učnih programih skoraj ni, pa nas še vedno razdvaja, morda prav zaradi tega, ker je v bistvu ne poznamo ali pa le z ene strani. Na podlagi pridobljenega znanja, izkušenj bomo lahko zasnovali in načrtali svojo prihodnost v sklopu naroda, ki mu pripadamo in katerega del smo.

Naša skupnost se torej počasneje privaja na sodobne ritme in ostaja statična, medtem ko je rutod prišlo do totalnega pospešenega ritma življenja, ki vodi v odtujevanje posameznikov. Naše življenje, ki je pogojeno od vedno bolj izpolnjene tehnologije, se približuje trenutku, ko bomo ne le predmete, pač pa tudi navade zavrgli še pred njihovo naravno zapadlostjo. Od prenosnega do pametnega telefona je preteklo nekaj več kot deset let, čez leto ali dve bodo sedanje pametnjakovice zamenjali še bolj pametni. Jim bodo kos možgani, ki ostajajo taki kot pred sto leti in se le s težavo prilagajajo novostim? Kdo ve.

Saša Rudolf

Prešernovi nagradi za življenjsko delo Nagrajenca sta Filip Robar Dorin in Bjanka Adžić Ursulov

Prešernovi nagradi za življenjsko delo prejmeta kostumografka in scenografka Bjanka Adžić Ursulov ter režiser Filip Robar Dorin. Slovenska tiskovna agencija poroča, da so pa prejemniki nagrad Prešernovega sklada pesnik Jure Jakob, dirigentka Martina Batič, skladatelj Tomaž Svete, igralka Maruša Majer, animator Dušan Kastelic ter arhitekta Aljoša Dekleva in Tina Gregorič Dekleva. Kostumografka in sce-

scenaristike ter spodbujal razvoj kreativnega dokumentarnega filma. Kot direktor Filmskega sklada je začrtal tudi mnoge kulturno-politične smernice razvoja filmske produkcije. Robar Dorin podpisuje najmanj 30 dokumentarnih in igranih filmov, je avtor 15 portretov slovenskih pesnikov in pisateljev, glasbenikov in slikarjev ter desetih celovečernih igranih in dokumentarnih filmov. Šolane igralce je v svojih filmih

notranjerefleksivnih opernih stvaritev, zasnovanih po antičnih motivih.

Tako imenovano malo Prešernovo nagrado prejme tudi igralka Maruša Majer za vlogo v filmu Ivan v režiji Janeza Burgerja ter za več drugih vlog. Ustvarjalec animiranih filmov Dušan Kastelic dobi nagrado za kratki film Celica iz leta 2017, ki je pobral več nagrad tako doma kot v tujini, arhitekta Aljoša Dekleva in Tina Gregorič Dekleva iz biroja Dekleva

Gregorič arhitekti pa za dosežke zadnjih treh let. Nagrajence so v četrtek razglasili na novinarski konferenci v Kinodvoru, na kateri je predsednik upravnega odbora (UO) Prešernovega sklada Vinko Möderndorfer med drugim povedal, da UO letos deluje v skladu z novim zakonom o Prešernovi nagradi. Tako je letos prvič namesto starih strokovnih komisij, ki UO predlagajo kan-

Filip Robar Dorin

Bjanka Adžić Ursulov

Nikoli se ne promovira zunaj konceptualnega okvira predstave". Bjanka Adžić Ursulov je zasnovala kostume za več kot 170 gledaliških predstav ter več filmov. Podpisala se je tudi pod scenografije okoli 40 predstav. "Nadponosna sem, da sem dobila to nagrado, ki je obenem nagrada za celoten poklic, za gledališče, delavnice in vse ljudi, ki so povezani s tokom realizacije predstave", je dejala in se ob tem zahvalila upravnemu odboru Prešernovega sklada, da jo je postavil ob bok največjim v tem poklicu.

Veliki Prešernov nagrajenec Filip Robar Dorin je režiser, scenarist, producent, publicist in pedagog, "ki je s svojo silovito, nenavadno in raznoliko ustvarjalno potjo na več področjih odločilno zaznamoval slovensko filmsko pokrajino". Njegova odlika je igrano dokumentarna forma, ki predstavlja sintezo neumišljenega in umišljenega filma, ki želi "izveliči resnico". Pri svojem delu je Robar Dorin podpiral mlade, še neuvajljive režiserje, se zavzemal za razvoj

soočil z močnimi naturščiki in igrano formo bogatil z dokumentarnimi prijemi.

Nagrajencev Prešernovega sklada je tudi letos šest. Jure Jakob prejme nagrado Prešernovega sklada za svojo peto pesniško zbirko za odrasle Lakota (LUD Literatura). Zborovska dirigentka Martina Batič dobi nagrado za poudarjalne dosežke v minulih treh letih. Kot piše v utemeljitvi, je zelo pomembno, "da v koncerte tujih poudarjalnih sestavov vključuje tudi slovenska glasbena dela, poskrbela pa je tudi, da glasbene ustanove v tujini naročajo nova slovenska dela". Skladatelj Tomaž Svete dobi nagrado za Koncert za dve violini in godala ter operi Ada in Antigona. Kot piše v utemeljitvi, Svete "dokazuje svoje kontrapunktično mojstrstvo in se subtilno loteva pretapljanja neoklasicističnih oz. neobaroknih asociacij v osebnostno, ekspresionistično obarvano refleksijo". V operi Ada se vrača k razmisleku o ekonomiki zvočnih sredstev v opernem kontekstu, z Antigono pa nadaljuje vrsto

didate za nagrade, delovalo šest komisij. S tem so bile razbremenjene nekatere strokovne komisije oz. umetnostna področja, predvsem scenske in likovna umetnost. Pomembna novost je tudi odločitev UO, da poskušajo vsako leto članstvo v strokovnih komisijah, ki imajo po sedem članov, osvežiti z novimi strokovnjaki. Ob razglasitvi nagrajencev je minister za kulturo Dejan Prešiček poudaril, da je slovenska kulturna ustvarjalnost primerljiva s svetovnimi produkcijami, pogoji za ustvarjalce v Sloveniji pa "niso na ravni, na kateri bi morali biti", zato se bo zavzemal, da bi to v tem mandatu izboljšali.

Nagrade bodo tradicionalno podelili 7. februarja, na državni proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku. Kulturni program proslave bosta ustvarila režiserja Martin Srebotnjak in Metod Pevec. Kot je povedal Srebotnjak, bo proslava zasnovana bolj filmsko oziroma avdiovizualno v dialogu s Prešernom. Njegov lik bodo popeljali tudi med ljudi, na ulice in v nakupovalna središča.

SNG Nova Gorica / Macbeth

Grozljiva sla po oblasti

Prav na dan sv. Lucije, 13. decembra 2018, ki jo predvsem v severnih krajih povezujejo z lučjo, saj je tudi zavetnica slepih, v Angliji pa jo imajo za zaščitnico pisateljev, je bila v veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica premierna uprizoritev z najbolj mračno ostrino prepredene drame Macbeth neprekosljivega angleškega dramatika Williama Shakespeara. Na odskih deskah se je Macbeth prvič pojavil l. 1606, a odveč je povedati, da je vsebina drame še kako sodobna v tem našem svetu, ko sta povzpetištvo in nepotesljiva želja po oblasti zelo prisotna v tej naši vse bolj sebično grabežljivi družbi. Prav zato se je režiser Janusz Kica, "natančni gledališki raziskovalec in filozofski dvomljivec, muzikalični matematik in intuitivni mag, vrhunski profesionalac in strastni ljubitelj" (kot je zapisala igralka Saša Pavček v obrazložitvi k nagradi Prešernovega sklada, ki jo je Kica prejel l. 2016) in dober poznavalec Shakespeareovih del (štirikrat je že režiral njegove drame), odločil, da teksta ne bo posodabljal. Novost je bila pa v tem, da je bila tokrat drama prvič uprizorjena v novem prevodu Srečka Fišerja, ki je sicer do zdaj že prevedel Tita Andronika, Hamleta, Timona Atenskega in Romea in Julijo.

(Prevod je v celoti objavljen v gledališkem listu). Doslej so gledališčniki za uprizoritev Macbetha uporabljali Župančičev prevod. V Fišerjevi predstavitvi v slovenski jezik zvenijo Shakespeareovi verzi kleno, čvrsto, sodobno. Zato pa je ostrina vsebine še bolj občutena. Kica je z oporo dramaturginje Martine Mrhar pri svoji interpretaciji te drame o neobvladljivi strasti po oblasti želel predvsem raziskovati protagonistovo notranjost, boj, ki se bije v Macbethovi duši, ko počenja to, kar dela, iz neke nezadržne, slepe strasti po oblasti, za katero sam sluti, da ga bo prej ali slej peljala v brezno brez izhoda. Pri tem svojem pohlepu povzpeti se do kraljevega prestola seveda ni prostora za kakšno izpraševanje vesti, ki jo sam skuša potlačiti na dno zavesti. A vendar ga nekaj kljuje: bre-me nezasišanih, grozljivih dejanj je tudi zanj pretežko. Na koncu mora plačati za vse svoje trinoške zločine. V tej izredno zlovesči drami se poleg realnih oseb pojavljajo nadnaravne sile, kot so prikazni, sence ali večje, ki prerokujejo Macbethu usodo. Pod vplivom prav teh

prerokb se nato zarisuje njegovo življenje. Njegova morilska roka je zmeraj na delu, da doseže zaželeni cilj, v katerega ga tudi brez vsakršnih moralnih pomislekov priganja njegova kot svetopisemska kača zapeljiva žena, lady Macbeth. Temu Macbethovemu morilskemu "pohodu", pri katerem se najprej zgodi umor kraja Duncana, zapiše konec plemeniti Macduff, ki z Duncanovim sinom Malcolmom pre-

Foto SNG Nova Gorica / Peter Uhan

maga Macbetha in njegovo vojsko ter ga obglavi. Macbeth je med drugim hladnokrvno pomoril vso Macduffovo družino, ženo in nedolžne otroke. V novogoriški uprizoritvi to grozljivo vsebinsko temačnost še bolj poudarjajo visoki scenski elementi (scenografinja Karin Fritz), črne premične "stene", ki omeju-

jejo in utesnjujejo (še najbolj gledalčevo zavest) sicer popolnoma prazno prizorišče (le nekaj stolov je na njem, ki jih z velikim truščem zmeče Macbeth ob tla). Vse je večinoma ovito v temo ali polmrak, ki sta zaveznika ubijalcev. Z vsem tem se skladajo črni kostumi Bjanke Adžić Ursulov in glasba Artura Annecchina, ki podkrepi dogajalno ozračje in spremlja Macbethovo početje. Ritem predstave valovi, zdaj viharno, zdaj upočasnjeno, in to spremljajo tudi gibi, kretnje igralcev. Vse je do potankosti premišljeno, tako da se uprizoritev začrtuje v vsej svoji dovršenosti. V tej splošni črnini še bolj bodejo v oči neizbrisno okrvavljene roke, ob katerih se gledalec zmeraj znova zgrozi. V njem se vzbudijo moralna in etična vprašanja, ki jih današnja družba skuša

čim bolj utišati.

Nedvomno je najnovejša uprizoritev Macbetha dosegla učinek, ki so si ga ustvarjalci želeli.

Za to, da je bila drama tako nabita s strastmi, tudi odkrite erotike, ob usodni ženski lady Macbeth, imajo levji delež igralci. Mlada Nejc Cijan Garlatti in Arna

Hadžialjevič, ki smo ju v "paru" občudovali že v Ondini Jeana Giradoux (režiser Janusz Kica), sta bila tudi tokrat zelo prepričljiva v vodenju igre. Dosledno sta risala psihološke nianse dramskih likov. Garlatti je Macbethu začetno plemenitost polagoma brisal in ga ovijal v zmeraj bolj temačne in grozo vzbujajoče psihične odtenke, ki so jih vedno bolj krvavo obrobili zmeraj novi zločini. A vendar je igralcu pri tem tudi vseskozi uspevalo obdržati gledalca v dvomu, ali je v Macbethu še kaj človeka, čeprav se ne zna pokesati svojih dejanj. Zdi se, kot da bi ga zlo povsem zasvojilo in da bi se ne mogel izviti iz tega stanja. Z lady Macbeth v interpretaciji Arne Hadžialjevič pa bi se lahko kosal le sam zloje. Zlo je v njej prefinjeno prekrito, tudi z zapeljivimi erotičnimi vabami; vse je v njej zelo hladno preračunljivo.

Poleg njiju so preostale bolj ali manj mrakobne like (ali več likov) izrazito in večje izoblikovali Gorazd Jakomini (Duncan, Plemič, Stari Siward), Žiga Udir (Malcolm, Plemič), Jure Kopušar (Macduff, Plemič), Peter Harl (Rosse, Plemič), Jože Hrovat (Seyton, Plemič, Morilec), Miha Nemec (Služabnik, Plemič, Vratar, Starec), Anna Facchini (Hekata), Patrizia Jurinčič Finžgar, Medea Novak, Dušana Ristič (vešče), pa še gostje Gregor Prah (Donalbain, Plemič, Mali Siward), Žan Perko (Banquo) in Lovro Zafred (Lenox, Plemič, Morilec).

Iva Koršič

Kratke

Srečanja o pomenu nesovražnega govora

Nadaljuje se sodelovanje med **Združno kraško banko Trst in Gorica in Združenjem Parole O_Stili**. Cilj tega sodelovanja je povečati ozaveščenost, usposobiti in izobraževati uporabnike spleta za uporabo nesovražnih oblik komuniciranja. Predsednik Kovačič je prepričan, da lahko s skupnim naporom nudimo skupnosti odlično uslugo in obenem ustvarimo prostor, v katerem gojiti izmenjavo in konfrontacijo, ki sta stebra rasti in razvoja. Na tem področju je šola protagonistka in odgovorni akter. To je podlaga, iz katere je vzklila pobuda, namenjena podpiranju šolskega sistema in novim izobraževalnim pristopom za mlade generacije. Po prvem, decembrskem srečanju v Gorici na šoli Ivan Trinko sta zdaj na vrsti še dve srečanju na Tržaškem, v četrtek, **17. januarja 2019, ob 18.30** v Trstu v Kettejevi dvorani (ul. Frausin 12) za starše Večstopenjske šole pri Sv. Jakobu in v četrtek, **7. februarja 2019, ob 17.30** v razstavnici dvorani ZKB na Opčinah za starše Večstopenjske šole z Opčin. Predstavnica združenja Parole O_Stili Eva Campi bo vodila delavnico, namenjeno staršem o digitalizaciji in jeziku spleta, o njegovem izrednem potencialu, o nevarnostih socialnih omrežij in spletnih aplikacijah. Kovačič bo na srečanjih s šolami delil slovensko in italijansko različico Manifesta nesovražne komunikacije, na katerem bo razviden tudi logotip naše slovenske banke, ker želi skupno z združenjem Parole O_Stili sodelovati pri širitvi vrednot, navedenih v tem dokumentu. V poslanstvu ZKB je namreč tudi skrb za pospeševanje socialnega in kulturnega razvoja naše skupnosti. ZKB namenja posebno pozornost šolstvu in mladim generacijam. Ker se ZKB zaveda, da je seznanjanje s spoštljivo spletno komunikacijo ključno že v šolskih letih, bo namenila nekaj predavanj tudi vzgojiteljem, ki želijo med svojimi predavanji spodbujati pravilno obliko komunikacije, v koraku s ritmom socialnih medijev, a hkrati spoštljivo do soljudi. ZKB toplo vabi vse starše, da se udeležijo teh dveh srečanj.

Zahvala guvernerja FJK Fedrige kvestorici

Predsednik deželnega odbora Massimiliano Fedriga se je pred kratkim srečal s tržaškim kvestorjem Isabello Fusiello, ki bo odšla iz Trsta zaradi nove službene obveznosti v Rimu na Ministrstvu za notranje zadeve. Pri tem je dejal: "Dr. Isabelli Fusiello se najprisrčneje zahvaljujem za dragoceno delo, ki ga je opravila v Deželi Furlaniji Julijski krajini in ji želim še nadaljnjih poklicnih in osebnih uspehov".

Ostra obsodba dejanja podžupana Polidorija

Stranka Slovenska skupnost ostro obsoja nezaslišano dejanje podžupana Občine Trst Polidorija in se pridružuje številnim izrazom ogorčenja in pozivov k odstopu podžupana ter zahteva jasno in nedvoumno distanciranje tržaškega občinskega odbora in občinskega sveta od stališč podžupana.

Dejanje nasilja in ponižanja brezdomca je v sodobni družbi, ki naj teži k solidarnosti in pomoči najšibkejšim, ne le nerazumno, ampak je tudi politično nesprejemljiva gesta nadutosti, ošabnosti in grobega nasilja. Evropsko in multikulturno mesto Trst mora svetu pokazati svojo odprtost in kakovost. Dejanje podžupana pa, žal, govori prav o nasprotnem. Trst si zasluži in mora zahtevati drugačno politično vodstvo.

Praznično srečanje za starejše občane

Decembrski in januarski prazniki nam vsem ponujajo številne priložnosti za srečanja in slovesne trenutke v družbi bližnjih, prijateljev in znancev. Občina Dolina v tem obdobju že tradicionalno namenja posebno pozornost vsem sokrajanom, saj podpira in soorganizira vrsto prazničnih prireditev, zbranih pod imenom BOŽIČ V BREGU, ki popestrijo dogajanje v občini v mesecih decembru in januarju. Mednje spada tudi tradicionalno srečanje s sokrajinami, ki so že prekoračili mejo 65. leta starosti. To težko pričakovano in vedno lepo sprejeto srečanje bo letos **v soboto, 19. januarja, ob 18. uri** v Centru Antona Ukmarja pri Domju. Občinska uprava namerava razveseliti sokrajane s pogostitvijo in kulturnim sporedom ter jim ponuditi priložnost za zabavo, trenutek vedrine in vselega druženja. Srečno novo leto jim bosta voščila župan Sandy Klun z ekipo ter kulturno društvo Frana Venturinja od Domja, ki sodeluje pri organizaciji prireditve. Prireditve bodo popestrili Podokničarji, malce poseben godalni kvartet iz Nove Gorice, ki zna s svojo vedrinjo in humorjem ter lepo glasbo pričarati prav posebno razpoloženje. Občinska uprava vljudno vabi vse sokrajane nad 65. letom, da se večera udeležijo ter da svojo prisotnost potrdijo občinskemu Uradu za kulturo (osebno, po telefonu 040 8329 232 ali na cultura-kultura@sandorligo-dolina. it) do četrтка, 17. januarja.

Spored dogodkov v organizaciji krajevnih kulturnih društev, poimenovan BOŽIČ V BREGU, je še bogat in se nadaljuje skozi ves januar. V soboto, 12. januarja, je bil v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Boljuncu Božični koncert v organizaciji Mladinskega doma Boljunc, istega dne tudi koncert revije Nativitas v cerkvi sv. Urha v Dolini, v organizaciji SKD Fran Venturini. V nedeljo, 13. januarja, se je revija Nativitas preselila v cerkev sv. Jožefa v Ricmanjih, kjer je bil koncert Božič skupaj, v organizaciji SKD Primorsko. V sredo, 16. januarja, je bil gost knjižnice v Boljuncu Dušan Kalc, ki je s Stanko Hrovatin obujal spomine na njeno kurirsko delovanje med 2. svetovno vojno. Gospa Stanka je danes ena redkih, ki nam še lahko osebno izpove tovrstna pričevanja. V srenjski hiši v Borštu bo v četrtek, 17. januarja, ob 20.30 tradicionalna prireditev ob dnevu vaškega zavetnika sv. Antona. V nedeljo, 20. januarja, ob 17. uri, se bo cikel prazničnih dogodkov končal v Centru Antona Ukmarja pri Domju s koncertom Pihalnega orkestra Breg z naslovom Pozdrav novemu letu. Vabljeni!

Prvo ponedeljkovo srečanje Društva slovenskih izobražencev v l. 2019

"Lieux de mémoire"
ali "kraji spomina"

Na prvem ponedeljkovem srečanju v letu 2019 v Društvu slovenskih izobražencev je bil gost večera zgodovinar in višji znanstveni sodelavec v Znanstvenoraziskovalnem središču Koper, dr. Borut Klabjan. Predstavil je monografijo, zbirko 13 člankov oz. predavanj, zapisanih ob simpoziju v Kopru, pri katerem je tudi sam sodeloval. K sodelovanju je pritegnil nekatere zgodovinarje iz našega ožjega okolja, obenem pa tudi avtorje iz mednarodnega zgodovinopisja. Monografija *Borderlands of Memory - Adriatic and Central European perspectives* je izšla pri založbi Peter Lang v Oxfordu pod naslovom *The Adriatic and Central European Perspectives* (Oxford 2018) v angleškem jeziku (žal je malo možnosti, da bi jo prevedli, saj gre za precej drago izdajo). Knjiga je razdeljena na več sklopov, ki sledijo kronološki liniji: ta gre od konca 19. stoletja dalje. Trije obmejni zgodovinarji s svojo analizo pokrivajo območje Trsta, Gorice in Istre. Klabjan je analiziral področje Trsta, Marta Verginella je obdelala slovensko prisotnost v Gorici, Vanni D'Alessio pa spremembe, ki so nastale na Reki.

Zgodovinar Klabjan se v skladu z nekaterimi novejšimi zgodovinskimi raziskovalnimi tokovi zanima za vprašanje, kako na človeški spomin vpliva in oblikuje prostor, v katerem živimo. Tako kot Pierra Nora, francoskega zgodovinarja, začetnika te no-

ve smeri v zgodovini, tudi Klabjana pri njegovih raziskovanjih zanima spoznati, kako na rekonstrukcijo spominov vplivajo t. i. "lieux de mémoire" ali "kraji spomina".

Prostor, v katerem živimo, ni nevtralen okolje, ampak ga je oblikovala država, ki je bila v zgodovinskem obdobju tam prisotna. Vsaka država skuša "markirati" prostor s spomeniki, poimenovanjem ulic, datumi in prazniki, ki jih je potrebno častiti in s tem vplivati in nekako zagotoviti lojalnost prebivalcev. Toda države se spreminjajo. To je še posebej zanimivo za obmejno jadransko območje, kjer se je v relativno kratkem zgodovinskem obdobju v zadnjih desetletjih zvrstilo več držav. Ljudje, prebivalci, pa so tu ostali. Zato tovrstne veje zgodovine ne zanima pogled države; ne gre za pristop "od zgoraj navzdol", ampak za "pogled človeka od spodaj navzgor". Vse to ponuja veliko perspektiv, na katere nismo bili vajeni. Zgodovinska analiza se torej ne naslanja samo na klasično branje dokumentov, ampak se dopolnjuje z drugimi perspektivami, z antropologijo, sociologijo itd.

Kot zgodovinar si Klabjan z novega zgodovinskega zornega kota postavlja drugačna, nova

vprašanja, ki jih je poskusil obdelati na podlagi nekaj primerov. V raziskavi ga je zanimal spomin na habsburško monarhijo in odnos do nje, kako se ta odnos kaže v času in prostoru. Raziskal je predvsem postavljanje hab-

Foto damj@n

sburških spomenikov v Trstu od konca 19. stoletja do danes, od spomenika cesarici Elizabeti (iz leta 1912), vse do najnovejših upodobitev habsburških idolov, npr. "Über Franz" (upodobitev cesarja Franca Jožefa kot hiperheroja - v vinjetah dveh tržaških avtorjev, ki so pred nekaj leti izšle v Trstu in so bile v nekaj

dneh razprodane). Klabjan je ugotovil, da je bil lokalni tržaški iredentistični pritisk bistveno močnejši od centralnega habsburškega.

Zanimivo je, da habsburški oblasti ni nikoli uspelo postaviti spomenika Francu Jožefu na javnem, odprtem prostoru v Trstu. Zadnji trenutek so odpovedali postavitev spomenika na trgu pred pošto palačo in so ga postavili le nad stopnišče v notranjosti palače.

Okoli spomenika cesarici Sissi so vsadili zelo visoka drevesa, da ne bi bil viden iz okolice, in še in še.

Impozanten svetilnik v Trstu sploh ni bil potreben, saj je obmorsko področje pokrito z bolj koristnimi svetilniki; bolj kot praktično ima torej tržaški svetilnik simbolno vrednost.

Mnogo spominskih plošč je posvečenih italijanskim iredentistom znotraj občinske palače in drugod.

Ali pa npr. to, da je cerkev v Vrtojbi arhitekt Max Fabiani moral načrtovati v neoromanskem slogu, to je v slogu, ki so ga narekivale oblasti, da bi se v imaginariju to področje povežalo s širšim italijanskim prostorom. Stil novih objektov ni bil izbran naključno. In še mnogo drugih primerov je dal predavatelj v Društvu slovenskih izobražencev.

Skratka, gledanje na našo zgodovino s takimi raziskavami lahko obogatimo z novimi spoznanji, ki izhajajo iz novih perspektiv in zgodovinsko znanje dopolnjujemo z vidiki sociologije ali antropologije. Tudi na tem področju se torej odpirajo mnogi, še neraziskani vidiki naše zgodovine.

Anka Peterlin

2019-2020 izjemna operna sezona ob evropski prestolnici kulture

HNK Ivan Zajc, Reka

Tržaško društvo Prijatelj operne glasbe Giulio Viozi predstavlja tretjič v Trstu program operne sezone Hrvaškega narodnega gledališča Ivana Zajca (Reka), letos z dragocenim sodelovanjem Generalnega konzulata Republike Hrvaške v Trstu. Intendant HNK Ivan Zajc Marin Blažević in direktor opernega programa Petar Kovačič sta se tokrat odločila za napoved programa, ki ga operno gledališče pripravlja za Evropsko prestolnico kulture Reka 2020. Za Reko in njeno operno gledališče je 2020 hkrati vrhunec in nov začetek dolgoročnega umetniškega načrta. Pred štirimi leti je najprej intendant, s kasnejšim sodelovanjem in podporo umetniškega vodje, uvedel nov pristop in novo podobo opernega snovanja na Reki s prenovljenim ansamblom in projekti, ki ambiciozno ciljajo na uveljavitev tega gledališča tudi izven državnih meja. Na opernem področju se bo "prestoniško" leto 2020 začelo že jeseni 2019 z izvedbo trilogije oper Giacoma Puccinija, ki bo na poseben način vrednotila izstopajoče talente reškega pevskega ansambla, z dodano vrednostjo nekaterih priznanih in priljubljenih gostov. V uprizoritvah oper *Madama Butterfly*, *Tosca* in *La Bohème* bodo v glavnih vlogah nastopili Anamarija Knejo in Al-

jaž Farasin (Madama Butterfly, Pinkerton), Kristina Kolar in Giorgio Surian (Tosca, Scarpia) ter Marjukka Tepponen (Mimi). Februarja 2020 bo sledila prva izvedba opere Richarda Wagnerja na Reki: *Tristan in Izolda* bo izredna uprizoritev ob praznovanju prestolnice kulture: režijo

bo podpisala ameriška režiserka Anne Bogart, vodil pa bo finski dirigent Ville Matvejeff. Koncept predstave bo poklon temi leta 2020, ki je *Pristanišče različnosti*. Maja bo sledila druga opera, ki ni nikoli doživela uprizoritve na Reki, in sicer *Kralj Roger* poljskega skladatelja Karola Szymanowskega, v koprodukciji s priznanim opernim festivalom Savonlinna na Finskem. Glavni dirigent reške opere Yordan Kamdzhlov bo v tej predstavi sodeloval s poljskim režiserjem Krystianom Lado. Jeseni 2020 bodo na Reki ponovili umetniški podvig izvedbe Verdijeve operne trilogije po Shakespearjevih besedilih (*Otello*,

Macbeth, *Falstaff*) v treh dneh. Vodil bo Yordan Kamdzhlov, režijo pa podpisuje Marin Blažević. Leto se bo končalo z opero *Medeja* Luigija Cherubinja. V glavni vlogi bo debitirala Kristina Kolar, primadona reškega gledališča. Vodil pa bo Philipp von Steinaecker. Velja omeniti še,

da bo reška opera ob prestolnici kulture ponovila tudi dve uspešnici iz prejšnjih sezon, to sta *Werther* Julesa Masseneta in *Julij Cezar v Egiptu* Georga Friedricha Händla, s katerima bo gledališče tudi gostovalo na Finskem v poletnih mesecih. Še pred izjemno sezono pa bo reška opera, v

sklepnem delu te sezone, uprizorila več zelo zanimivih del. Pred nekaj dnevi je doživela premiero opera *Romeo in Julija* Charlesa Gounoda, pod vodstvom dirigenta Paola Olmija in v koprodukciji z gledališčem Alighieri in Fundacijo Ravenna Manifestazioni. Mednarodno sodelovanje bo tudi naslednja predstava na sporedu marca, to je Mozartova *Figarova svatba*, ki je nastala s sodelovanjem društva Piccolo Festival del Friuli Venezia Giulia in z zavodom Punto Arte iz Amsterdam. Stefano Rabaglia in Ewa Buchmann bosta podpisala vodstvo in režijo. Matvejeff in Blažević bosta nato oblikovala glasbeno in konceptualno podobo dramatične mojstrovine Richarda Straussa *Elektra*. Jeseni pa bosta v novo sezono uvedli operi *Madama Butterfly* in *Tosca*. Preplet izjemnih opernih dogodkov bo z zlatimi črkami zapisal konec letošnje in naslednje sezone v zgodovino reškega gledališča.

Gropada

Večeri in večerje s slovenskimi glasbeniki 2019

V letu 2019 se bo ponovno marsikaj dogajalo v majhni vasi Gropada pri Trstu. Kulturno društvo in vokalna skupina Anakrousis ter goriška Kulturna zadruga Maja sodelujejo v sklopu projekta Across the Border tokrat s posebno glasbeno ponudbo: šest večerov z večerjami s slovenskimi glasbeniki. Po lanskem uspehu z večeri ob Iztoku Mlakarju, Vladu Kreslinu, Dragu Misleju Mef-u in Igorju Mikoliču - Liji, se letos obeta še pestrejši program: Andrej Šifrer (17. 1.), Adi Smolar (28. 2.), Grešni kozli (28. 3.), Zmelkoov (18. 4.), Blockbuster's (23. 5.) in Prizma (20. 6.). Enkratmesečno ob četrčkih bo v Gropadi 82 ob 20. uri koncert vrhunskega glasbenika ob večerji s posebnimi specialitetami, ki jih pripravlja Pub Skala, razstavo in še marsičem. Vstopnina vključuje vse, možen pa je tudi abonma za vse večere po ugodnejši ceni. Do največ 2 dni pred večerom je možna rezervacija na 0039 3311711096 ali mlvs.anakrousis@gmail.com.

S 1. strani

Tradicionalni božični ...

Skupina združuje pritrkovalce kar treh generacij, ki delujejo v sklopu župnije Sv. Jerneja apostola. S tem so skupini, ki jo vodi Martin Tul, izrekli dobrodošlico kot novi članci Zveze cerkenih pevskih zborov iz Trsta: ZCPZ je tudi priredila tečaj, na katerem so se urili pritrkovalci srednje generacije. Poleg zvonov se je na koncertu s petjem prepletala tudi govorjena beseda: Nejc Kravos je postal nekaj pesniških in proznih utrinkov o božični temi, ki jih je zbrala Majda Cibic. Občinstvo je prisluhnilo besedilom Leva Detele, Ljubke Šorli, Vinka Beličiča, papeža Janca Pavla II. in Srečka Kosovela. Pevski spored so uvedle mlade pevke dekleške vokalne skupine Vesela pomlad z Opčin. Skupina je redna sooblikovalka krajevnih zborovskih dogodkov, v lanskem poletju pa je zastopala deželo Furlanijo Julijsko krajino na mednarodnem festivalu Europa Cantat v Talinu v Estoniji. Tokrat so se dekleta pod vodstvom dolgoletne dirigentke Andreje Štucin Cergol predstavila z izvedbo petih delov iz božične kantate *Magnum mysterium*

mladega slovenskega skladatelja Gašperja Jereba. Ob nežni spremiljavi harfe, na katero je igrala Tatiana Donis, so pele o veliki skrivnosti Jezusovega rojstva. Kantata je v stolnici doživela državno praznizvedbo. Naslednje na sporedu je bilo fantovsko petje: predstavili so se

avtorjev kot tistih iz matične države.

Po dekliških in fantovskih glasovih je bila na vrsti še mešana zasedba: kot zadnji zborovski sestav je nastopila vokalna skupina Vikra, ki sicer večinoma nastopa z žensko zasedbo, projektno pa se predstavlja tudi v mešanem se-

tudi v Slovenski filharmoniji v Ljubljani, kjer je bila razglašena za najboljši zbor celotnega projekta. Na nedeljskem koncertu so se pevci predstavili z raznolikim programom: pod vodstvom dirigentke Petre Grassi so zapeli skladbe priznanih avtorjev, tako slovenskih kot tujih. Omembe vredna je predvsem neizdana skladba *V božični noči* priznanega zamejskega skladatelja Hilarija Lavrenčiča.

Nastop skupine Vikra so obogatila tudi nenavadna glasbila: poleg organistke Martine Salateo sta zbor spremljala tudi Federico Rosignoli z lutnjo in Teodora Tommasi, ki je igrala na gotosko harfo.

Pred sklepno pesmijo je besedo dobil še tržaški škof, msgr. Giampaolo Crepaldi, ki se je slovenski verski skupnosti zahvalil, da ga vsako leto vabi na ta božični koncert, ki mu vselej polepša januarске dni. Povedal je, da je vsaka od nastopajočih skupin dala kakšno iztočnico za poglobljeno razmišljanje o veri

in o tem, kaj mu bo prineslo pravkar začeto leto 2019. Koncert se je končal s pesmijo, ki so jo pod vodstvom Mirka Ferlana zapeli vsi trije zbori skupaj: to je bila vsem dobro znana Gruberjeva *Sveta noč*, ki na božičnih koncertih tako rekoč ne more manjkati, predvsem ob letošnjih praznikih, ko ta pesem praznuje dvestoto obletnico nastanka.

Mojca Petaros

Obvestila

Vincencijeva konferenca vabi na božične koncerte z obiskom gostov: DVS Primorsko z zborovodkinjo Aleksandro Pertot bo zapela starejšim v domu leralla na Padričah v četrtek, 17. januarja, ob 16.15; svetoivanska OPS z zborovodkinjo s. Karmen Koren pa bo zapela starejšim v domu šolskih sester, ul. delle Docce 34, v kapeli, v petek, 18. januarja, ob 16.30.

ASC-SKD Opla in Srenja Boljunec vabita na zanimivo predavanje Ali se zavedamo, kako je pomembno naše zdravje in dobro počutje?, ki bo v Boljuncu na sedežu Srenje v četrtek, 17. januarja, ob 17. uri.

Področni svet Slovenskega pastoralnega središča organizira v četrtek, 24. januarja, ob 20. uri v Domu msgr. Jakoba Ukmarja v Škednju ekumensko predavanje dr. Primoža Krečiča, stolnega župnika v Kopru, v sklopu tedna edinstvo kristjanov.

V februarju in marcu bo tečaj priprave na cerkveno poroko v Marijanišču na Opčinah. Srečanja bodo ob sredah ob 20.30. Prvo srečanje bo v sredo, 20. februarja. Tečaj bo obsegal 7 srečanj. Sedem različnih tem, od verskega vidika preko vzgojnega,

psihološkega, zdravniškega, pravnega in družinskega. Srečanja bodo vodili različni predavatelji. To je edini slovenski tečaj v zamejstvu. Vabljeni vsi, ki se želijo poročiti v cerkvi in želijo imeti tečaj v slovenskem jeziku. Tečaj želi prispevati h kvalitetnejšemu življenju v dvoje, ovrednotiti pomen družine ter s spodbujanjem življenjskega optimizma prispevati k oživiljanju naše narodne skupnosti.

Darovi

Za rojansko glasilo med nami daruje Marija Zanevra 10 evrov. **Za rojanski** Marijin dom daruje A. M. 20 evrov.

Za svetoivanski cerkveni pevski zbor daruje Alenka Rudež 100 evrov. **Misijonski krožek Rojan je prejel:** Za slovenske misijonarje: v hvaležen spomin na starše daruje Nadja Peric Dolhar 20, A. M. 50 evrov. Za s. Vesno Hiti – Ruanda: U. M. M. 50 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

V cerkvi Novega sv. Antona

Božično srečanje slovenskih tržaških vernikov

Na dan sv. Štefana se slovenski verniki iz Trsta vsako leto srečujejo v cerkvi Novega sv. Antona pri slovesni sv. maši, za katero poskrbi Slovensko pastoralno središče. Letošnje bogoslužje je ob somaševanju dušnega pastirja Klemna Zalarja vodil g. Ervin Mozetič, župnik na Markovcu pri Kopru, ki je vernikom spregovoril o mučeništvu sv. Štefana, saj je prav iz sado mučeniškega trpljenja vzkliklo seme nove Cerkve. Mašni obred je spremljalo petje Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča. Pred krajšim koncertom božičnih pesmi je prisotnim vernikom v imenu ZCPZ izrekla krajše voščilo Majda Cibic, ki je nato prebrala tudi poslednjo božično misel pokojne prof. Nade Pertot. Pred natanko 20 leti je Nada Pertot na dan sv. Štefana imela svoj zadnji govor ravno pri Novem sv. An-

tonu, saj so jo že v naslednjih dneh prizadele zdravstvene težave, ki so se kmalu še stopnjevale in po nekaj mesecih je Nada odšla na pot večnosti. Po vsej verjetnosti je že na ta dan začutila slabost in je svoje zadnje zapisano božično voščilo izročila prijateljem. In čeprav je od tistega dne minilo že 20 let, so se nam njene besede zdale tako žive in aktualne, rekli bi celo preroške, da smo jih z vsem srcem poslušali in se ob njih zaustavili. Takole je zapisala Nada: " (...) Pa še trušč na zemlji je tako velik, da preglašuje v nas božji glas in celo hrepenenje po Njem. S tem zvočnim nasiljem je povezan tudi blišč luči, ki prikriva razdrapanje ceste in ljudi, ki iščejo izhoda iz svoje stiske. Odrašenik sveta ni našel ob rojstvu zatočišča med ljudmi, kot ga danes ne najde njegovo sporočilo. (...) Mislim, da je vsakomur izmed nas žal, da ni z nami več ljudi. Stiki s Cerkvijo se pri

nas zelo rahljajo. Veliko se govori, kako bi se postavili po robu asimilaciji, prav malo pa, kako bi kljubovali propadu vernosti. To oddaljevanje od Cerkve pa ni nekaj zavestnega, ampak nekaj površinskega, domišljavega in izhaja predvsem iz nevednosti. (...) A mi, ki smo tukaj zbrani, vemo, kaj nam pomeni vera, zato moramo biti prepričani, da smo srečni in bogati, ker smo verni, da nismo osamljeni, čeprav smo kdaj sami, ker je Bog z nami, da sprejemamo vse, kar doživljamo vsak dan, kot božji dar, da se moramo truditi, da bomo v bližnjem videli predvsem lastnosti, ki nas z Njim povezujejo, da smo pogumni, ker je naša pot prava, da verujemo v sočloveka, saj nam je brat... Tako je razmišljala Nada Pertot v svojem božičnem sporočilu pred dvajsetimi leti. Njene poslednje misli so ponovno zavzele na letošnjem srečanju, ob njih je v marsikom zaživel lik pok. Nade, ki je zelo rada zahajala v cerkev Novega sv. Antona, predvsem pa so nas še po končanem slovesnem bogoslužju spremljale njene besede, ki so z vso živostjo globoko segle do našega srca.

Peta vsedrjavna Noč klasičnega liceja

Pestro dogajanje na liceju Prešeren

V petek, 11. januarja, je bila na kar 433 klasičnih licejih po vsej Italiji že 5. izvedba vsedrjavne Noči klasičnega liceja. Na tem dogodku je letos tretjič zapored sodelovala tudi klasična smer tržaškega liceja Franceta Prešerna. Dogodek je uvedel ogled videoposnetka, ki so ga na licejih po vsej Italiji gledali sočasno ob 18. uri. Sledilo je branje pozdrava profesorja Rocca Schembra s klasičnega liceja Gulli e Pennisi iz Acirealeja na Siciliji, ki je idejni oče pobude Noč klasikov. Nato je bila na vrsti ravnateljica liceja Prešeren, Loredana Guštin, ki je izrazila veliko zadovoljstvo z zagnanostjo dijakov: dokazali so, da je mladim gene-

racijam potrebna le prava doza motivacije, da se lahko izkažejo. V nadaljevanju večera so dijaki in dijakinje klasičnega liceja res dokazali, da si zaslužijo ravnateljčino pohvalo: pripravili so izredno pester in zanimiv kulturni program, pri katerem so se glasbene točke prepletale z branjem literature in gledališkimi uprizoritvami. Publika, ki je napolnila veliko dvorano liceja Prešeren, je najprej prisluhnila odlomkom iz spisov, ki so sodelovali na vsedrjavnem literarnem natečaju, ki je bil razpisan prav ob Noči klasičnega liceja. Sledil je prvi gledališki prizor, v katerem so dijaki 1. k. l. predstavili prizor iz romana *Senčni ples*

pred kratkim preminulega pisatelja Alojza Rebule. Nato je profesorica Jasna Merku' vodila zanimiv pogovor z nekdanjo dijakinjo Erico Sartori, ki je pravkar diplomirala iz restavratorstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani in je za svojo diplomsko delo dobila tudi študentsko Prešernovo nagrado. Sledil je večjezičen recital poezije z naslovom *Smo si res tako različni?* o temi razizma. Kulturni program pa se je končal z nastopom maturantov, ki so v zabavnem gledališkem prizoru predstavili Trojanski mir.

Že omenjene nastope so povezovali glasbeni intermezzi, tok programa pa sta včasih prekinila tudi dijaka 4. k. l., ki sta publiko spravljala v smeh v vlogah italijanskega pesnika Ariosta in njegovega

vsem dobro znanega lika besnečega Orlando iz istoimenskega epa.

Po koncu prvega dela programa je sledil convivium, ki ga v našem okolju navadno imenujemo kar zakuska. Nato so bile na vrsti še zanimive delavnice, ob katerih so lahko prisotni spoznali raznolikost znanj, ki jih nudi klasični licej. Prof. Barbara Zlobec je vodila delavnico o srednjeveški kuhinji. Prof. Jasna Simčič je povezovala intervjuje s klasiki. Prof. Jasna

dila tudi prof. Anastasia Kouveli, predstavnica grške skupnosti, ki na tržaškem liceju že nekaj let dijakke poučuje moderno grščino; tokrat pa je prisotnim predstavila grške ples.

Noč klasičnega liceja se je končala šele okrog polnoči, potem ko so na šolah po vsej državi sočasno prebrali helenistično *Tožbo zavrnjene ljubezni* (*Fragmentum Grenfellianum*).

Mojca Petaros

18. januarja bo naš župnik

g. JOŽE MARKUŽA

slavil okrogli življenjski jubilej.

Da bi ga dobri Bog ohranil

zdravega in dejavnega še naprej,
mu voščijo

farani iz Zgonika, Šempolaja in Slivnega

Luka Koper

Iz Kopra v Trst

Nekdanji vodja oz. predsednik uprave Luke Koper, Dragomir Matić se seli v Trst, saj ga je skupina Parisi izbrala kot direktorja družbe Piattaforma Logistica Trieste. 57-letni inženir tehnologije prometa je bil zaposlen v Luki Koper od leta 1987, kjer se je postopoma povzpelo do imenovanja na čelo pristanišča. Novica, da je Matić prestopil h konkurenci, je sprožila velik odmev v matični državi, kajti z njim se, poleg velike izkušnje in sposobnosti, selijo tudi poslovne skrivnosti. V Kopru pripisujejo krivdo nekdanji vladi Mira Cerarja, ki je preko nadzornega sveta Luke Koper odstavila Matića iz političnih razlogov. Slovenec bo torej vodil enega izmed največjih gospodarskih načrtov v deželi. Logistična ploščad oz. novi terminal, ki že deluje, bo po vsej verjetnosti končan letos. Pri tem nehoti opažamo, da je v tem primeru tradicionalni odklonilni odnos tržaških ustanov, da bi Slovence postavili na vodilna mesta, popustil. To je znak, da se zadeve spreminjajo in da se bodo spremenile tudi v primerih, ko ne bo šlo le za gospodarsko korist. / MČ

Merku' je s pomočjo gosta Franka Vecchietta vodila delavnico izdelovanja papirnatih letal. Prof. Daniel Doz je dokazal, da znanstveni predmeti na klasični niso nič manj pomembni, prof. Sara Superrina pa je s pomočjo interaktivne digitalne igre *Kahoot* prikazala inovativno in zabavno metodo učenja. Eno od delavnic je vo-

Balkan Rivers Tour je uspešno končal svojo letošnja misijo

Z vesli proti jezovom

Ekipa kajakašev Leeway Collective, ki deluje po celem svetu, že tretje leto tudi na območju Balkana ustvarjajo in uresničujejo svojo misijo s seznanjanjem širše javnosti s pomenom prosto tekočih rek. Na sproščen in dostopen način navdihujejo posameznike, da se zavzamejo za reke. Na tem območju so poznani pod imenom akcije Balkan Rivers Tour (BRT). V prvi tukajšnji akciji so kajakaši leta 2016, po 35 dneh in 23 preveslanih rekah, sklenili kampanjo BRT 1. Lanska akcija BRT 2 je bila usmerjena tudi proti dolgoročnemu načrtovanju vedno novih zavezitev na območju zgornjega toka reke Soče - na Učji in Idrijci. Letošnja karavana BRT 3, v kateri

si prizadevajo za ohranitev rek v Evropi, je, po 27 dneh na poti, prišla v Slovenijo. Med drugim so v okviru kampanje na Petanjcih organizirali spust po reki Muri in predstavili film, nazadnje pa organizirali še veslanje po reki Ljubljani in protestni shod pred slovenskim parlamentom. Po predlanskih izkušnjah je močno odmevala lanska kampanja BRT 2. Po 33 dneh so uspešno končali svojo misijo za ohranitev in zaščito naravnih rek, ki so jo poimenovali *Z vesli proti jezovom*; končala se je na Adi Bojani v Črni gori. Po začetku veslanja na reki Soči, kjer so kajakaši morali obiti kar sedem jezov, da so lahko priveslali do morja, se je BRT 2 končal z veslanjem od

izvira in po celotnem toku Morave vse do Skadarskega jezera in ustja reke Bojane v Jadransko morje v Črni gori. Majhna ekipa BRT 2 si je zadala nalogo domačine osvestiti, da hidroenergija ni zelena in v korist vsem, temveč krasen izgovor za t. i. 'naravi prijazno' proizvodnjo energije. "Hidroenergetika je eden od sektorjev, v katerem se pogosto dogaja velika korupcija, ki poganja večino vseh teh projektov na področju Balkana in ogroža našo zadnjo neokrnjeno reko. Čas je, da stopimo skupaj in se združeni upremo nepotrebnemu uničenju naših rek in narave", je tudi za javnost povedal Rok Rozman. Ob poti so jih podprli tudi številni lokalni prebivalci, ki so večinoma pro-

Spust po reki Muri

je bila stara komaj 4 mesece, najstarejši udeleženec pa 75 let. **Sklepni dogodek: protestni shod pred slovenskim parlamentom**

Na njem je Rok Rozman povedal, da je bilo bistvo shoda 'Skupaj za reke' predaja odprtega pisma v Državni zbor s podpisimi posameznikov in organizacij ter zahtevami. Po veslanju Ljubljane (50 veslačev), kreativni akciji na Šuštarškem mostu in v Kongre-

snem parku je več kot 100 ljudi dobro uro protestiralo pred Državnim zborom, Rok Rozman pa je v sprejemni pisarni DZ predal odprto pismo. V njem je pisalo tudi:

Zahtevamo, da se hidroenergija umakne iz državnih dokumentov EKS in ANOVE. - Vse so podkrepili z naslednjimi argumenti:

- Strateška usmeritev Slovenije sta trajnostni turizem in krožno gospodarstvo. Prosto tekoče reke so pogoj za to. - Ali si Slovenci lahko zamislimo scenarij odprodaje hidroelektrarn tujemu kapitalu? Če se to zgodi, čigava bo takrat voda? Kdo nam bo takrat prodajal nekoč našo vodo? Se predstavniki vlade RS sploh zavedate nevarnosti, ki preti? Sporočilo je jasno: mi smo tisti, ki branimo svojo prihodnost v imenu ljudstva. V nasprotnem primeru bo (tuji) kapital prevzel lastništvo nad našimi osnovnimi viri.

Na spletu si je mogoče ogledati: fotografije iz toura, Fotografije protesta v Ljubljani in videoposnetki iz toura so prosto dostopni.

Miran Mihelič

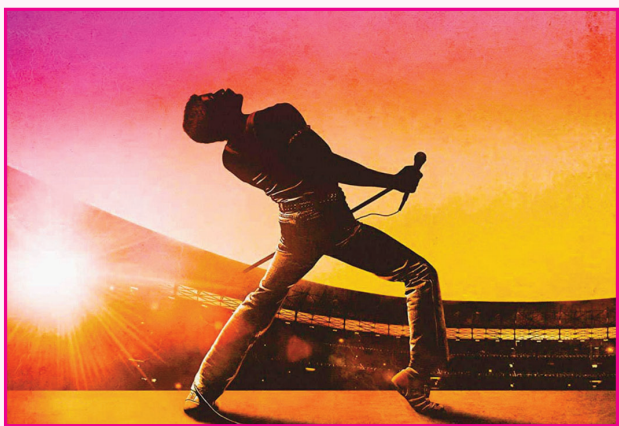
Katja Ferletič

TAKI SMO (65)

S "hollywoodskim tujcem" Ramijem Malekom se "show" nadaljuje!

Meryl Streep je ameriška igralka, ki ima največ nominacij za oskarje v zgodovini Akademije (od devetnajstih je dobila tri zlate kipce) in devetindvajset nominacij za zlate globuse (od teh jih je dobila osem). Brez dvoma je ena največjih živečih filmskih igralk. Lani je ob podelitvi zlatih globusov (*Golden Globe*) prejela priznanje za življenjsko delo. Njen priložnostni govor je tedaj zasenčil vse ostalo dogajanje, saj je govorila o različnosti, kritizirala predsednika Donalda Trumpa in drugi del govora namenila "filmskim tujcem" v Ameriki. Predsednika je opozorila, da je Hollywood poln tujcev, outsiderjev in prišlekov. Če jih vse prežene, ljudje ne bodo gledali nič drugega kot ameriški nogomet in borilne veščine, ki niso ravno umetnost.

Eden od "hollywoodskih tujcev" je tudi mladi igralec Rami Malek, ki je letos prejel zlati globus za najboljšega dramskega igralca, saj je v filmu *Bohemian Rhapsody* igral vlogo Freddyja Mercuryja, pevcu skupine Queen. Rami Said Malek se je rodil 12. maja 1981 v Los Angelesu, po narodnosti pa je Egipčan, "kljub temu" pa je odlično zaigral v največji letošnji filmski uspešnici. Film *Bohemian Rhapsody* opisuje dogodke iz prvih petnajstih let bogate kariere angleške rock skupine Queen: od začetkov v sedemdesetih letih v Londonu do Live Aid, slavnega koncerta, med katerim so organizatorji zbirali sredstva za pomoč revnim v Etiopiji; koncert je bil 13. julija 1985 na različnih lokacijah po svetu. Queen so takrat nastopili na londonškem stadionu Wembley; film se osredotoča predvsem na figuro frontmana Freddyja Mercuryja. Ob izdelovanju filma se je morala produkcija soočiti z različnimi birokratskimi in tehničnimi težavami. Najprej je bilo veliko zmede pri določitvi glavnega igralca - prva izbira je bil Sacha Baron Cohen, zamisljal ga je Ben Whishaw, končno pa so producenti izbrali Ramija Maleka. V končni fazi snemanja je tudi režiserja Bryana Singerja zamenjal Dexter Fletcher, kljub številnim težavam pri snemanju pa žanje *Bohemian Rhapsody* ogromno uspehov po celem svetu. Za Hollywood in tudi svetovno filmsko industrijo so zgodbe o slavnih pevcih, "rockstars", vedno dobra izbira, saj imajo ti nemirno, razposajeno življenje, revno otroštvo, travme, vzpon do slave, ki pa ga spremlja odvisnost od alkohola ali mamil, padec v nesrečo, ponovni vzpon in navadno tragično smrt zaradi bolezni, samomora ali nesreče. Lahko bi rekli, da so si vsi taki filmi slični med sabo. Taka sta tudi zgodba Freddyja Mercuryja in scena-

ne pesmi, pa je s filmom popolnoma razočaranih, saj so prepričani, da sta si režiserja in scenarist privoščila marsikatero odvečno poetično pravico, preveč retorike in poenostavitve. Na primer, v filmu prikazujejo Queen, ne da bi namignili na povsem pesniški način, ki ga je Freddy imel, da je združeval svojo bolezen z glasbo, to pa prepušča gledalcem, da bi popolnoma razumeli neizmerno ljubezen, ki jo je imel do glasbe. Freddyjeva smrtonosna bolezen AIDS je popolnoma zrevolucionirala in hkrati utrdila njegov odnos do življenja in glasbe. Ustvarjal je do zadnjega, dokler je imel še zadnje telesne moči, saj vendar "The Show Must Go On" - "show" se mora nadaljevati.

Kljub različnim, surovim kritikam je film vsekakor uspešnica za 500 milijonov dolarjev zaslužka, ki je navdušil veliko ljudi na globalni ravni in očaral s svojo zgodbo o mladem fantu; ta je prišel do slave kljub nepopolnosti, kljub temu da je bil "tujec" iz Zanzibarja, ki so ga vrstniki zaničevali in poniževali. Film je kot pravljica, obogatena z najlepšimi pesmimi, s čudovitim Ramijem, mladim igralcem egipčanskega rodu, ki na platnu igra Farokha, pevcu ki brani svojo identiteto, a hoče tudi vsem dokazati, da ni več samo mlad prišeljenec iz skromne družine, pač pa je postal Freddie Mercury, prava rock zvezda.

nes vsi imajo za strokovnjake, za "Queen-izvedence", čeprav so pred ogledom filma verjetno poznali le nekaj njihovih pesmi. Veliko "resničnih oboževalcev", ljubiteljev glasbe, ki od nekdanj poznajo zgodbo angleške skupine in poslušajo njene

ti izgradnji hidroelektrarn. Od začetka akcije so preveslali 140 km na Soči in 180 km na reki Morači. Med veslanjem po Soči in Morači so organizirali različne dogodke za javnost, od okroglih miz, filmskih večerov do koncertov. **Zgodbo o Soči in Morači** ter celoten program dogajanja lahko spremljate na: <http://www.balkanriverstour.com/> in socialnih omrežjih Balkan Rivers Tour.

Film o zadnjih otočkih divjine

Letos so dodali programu še film *The Undamaged* (2018) o zadnjih prosto tekočih rekah Evrope, ki jih najdemo na Balkanu. Govori o zadnjih otočkih divjine in sonaravnega načina bivanja, ki so ogroženi z načrti za izgradnjo več kot 3.000 jezov. Če jih zgradijo, bodo potopili vasi, polja, obrečne ekosisteme in priložnost za trajnostni turizem. Zato so kajakaši, lokalci in naravovarstveniki združili moči ter se z BRT uprli pohlepu na način, ki ni le zabaven, temveč tudi uspešen. Premieri je sledil koncert indie rock skupine Koala Voice, ene najbolj uspešnih mladih zasedb na do-

mačih tleh.

Med izvedbo BRT 3 je ekipa aktivirala umetnike s celega Balkana in drugih držav ter jih spodbudila, da so o tej temi ustvarjali in svoje delo darovali gibanju Balkan River Defence. Nabor likovnih del je pester in zanimiv, saj vsako nosi sporočilo reke, ki je bila umetniku v navdih pri ustvarjanju. Zbrani prispevki bodo gibanju Balkan River Defence omogočili, da se še naprej borijo za ohranitev divjih rek.

Ogled likovnih del je bil na dan predvajanja filma v zgornjem preddverju Kina Šiška. Tiha dražba (vpis ponujene vsote na kartonček ob izdelku) je potekala med dogodkom in istega večera so razglasili tudi lastnike umetniških del.

Z velikim finalom v Ljubljani se je po 32 dneh, 6 državah, 18 dogodkih in 9 rekah končal Balkan Rivers Tour 3; to je bil njihov največji in najbolj uspešen "tour" do zdaj. Organizirali so kar 15 protestov, 17 projekcij filma *The undamaged*, privabili več kot 1500 udeležencev akcij iz 19. držav, prevozili 5000 km na svoji poti. Njihova najmlajša udeleženka

Druga številka mladinske revije Galeb v š. l. 2018 /2019

Zabavne in hudomušne, poučne in šegave zgodbe za vse okuse!

Mesec oktober je že krepko za nami, ostal je v prejšnjem letu in je že postal del preteklosti. Toda živo in iskrivo je še prisoten v Galebovi drugi številki, ki vsebuje kopico zgodbic, tudi v nadaljevanjih, ki veljajo za Bralno značko. Take so npr. *Marija v babičini hiši* Erike Cunja, o deklici, ki rada stika po babičnih skrivnih koticih (*na sliki*); Kdo je strahopetec Maje Furman (ilustratorica je Dunja Jogan), ki jo zlahka prebirajo tudi otroci iz prvih razredov, saj je pisana v velikih tiskanih črkah; *Mala radovednica Eva*, ki leti naokrog in vse opazuje s svojim daljnogledom: tokrat je našla škaflo in v njej ljubkega psička. *Skrivno življenje živali* velja tudi za nabiranje točk. Marjeta Zorec predstavlja vidro, ki neslišno zdrsne v vodo; enkratno jo je upodobila Katerina Kalc. Zapis je res izčrpen. Tudi *Zgodbe o bivališčih* izpod peresa Maše Ogrizek z ilustracijami Tanje Komadina veljajo za Bralno značko. Tokrat je opisala stanovanjsko hišo. *Da prazen žakelj ne stoji pokonci in lačen človek ni za nobeno rabo, za delo pa še zlasti ne*, je modra misel ob koncu zapisa Klarise M. Jovanovič *Za mizo s pravičnimi junaki*. Tudi tej zgodbi o hlapcu, ki ni maral delati na njivi le

ob skorji suhega kruha, je pridal recept, in sicer za zeljno gibano. Helena Jovanovič pod naslovom *Hitro spat, da ne pride sova sanjača* predstavlja dečka Erika, ki ga še v snu preganjajo strašljive videoigrice. Njegove grozljive občutke je v podobe

prelil Štefan Turk. Miha Ha piše o *Dejnozaverčih* in njihovih pustolovščinah, Medved in Miška iz stripa Majde Koren in Bojana Jurca raziskujeta nizozemske nižine; zgodbi sledi vaja. *Jesenska* je naslov prikupni pesmici o kostanjčkih, ki jo je napisala Majda Artač Sturman, ilustrirala pa Živa Pahor. Šegavi so verzi Milana Petka Levokova

Stonogina težava; v njih stonoga, ki je izgubila eno nožico, "premlava, je ona, zdaj devetindevetdesetnoga - še vedno stonoga"? Chiara Sepin je prav tako hudomušno na dveh straneh narisala nešteto nožic. Jure Jakob in Anja Jerčič Jakob predstavljata pesmico *Avto*; vrane ne marajo ceste in avtomobilov na njih! Anka Kočevar je za najmlajše bralce pripravila rubriko *Divje ali domače*, za boljše poznavanje slovenskega jezika. Iz istega razloga, pa tudi zato, da bi mali Galebovi bralci odkrivali lepote Slovenije, pišeta svojo rubriko --- *po slovensko* --- Matejka Grgič in ilustratorica Chiara Sepin. Tokrat vabita bralce na izlet na Notranjsko, ob tem postavljata tudi vprašanja in jezikovne vaje in zanke. Bralci morajo še ugotoviti, česa ni bilo po gradovih, ki jih je na Notranjskem kar nekaj. *Galebov kviz*, ki ga sestavlja Nevenka Škrlić, *Energija barv*, rubrika, ki jo piše Jasna Merku' in v njej tokrat opisuje rdečo barvo, križanka in *Vaja za koncentracijo* Ester Derganc in Chiara Sepin dopolnjujejo vsebino oktobrske številke Galeba, ki ima na platnici čisto jesenski motiv: zdi se šipkov grm; narisala ga je Emma Ukmar, tretješolka OŠ Grbec Stepančič iz Šklednja.

IK

Melania Trump in Aleksander Čeferin najbolj vplivna Slovenca

Katedrala svobode, morebitno novo gibanje ali stranka politične desnice!

V Sloveniji so razmere take, da skoraj vsako civilno društveno gibanje ali stranka ponuja svoj predlog ali program za premostitev zapletov in zastojev v državi. Po mnenju vira, uporabljenega za ta zapis s prvinami komentarja, "bo vsem dovolj vrtenja v krogu, ki ne pripelje nikamor". Razširilo in utrdilo se je prepričanje, da Slovenija na najpomembnejših področjih družbenega sistema še ni pravna in demokratična država, nekatera dogajanja pa gredo celo v smer represije in stanja, kakršna sta bila v prejšnji državi. Premier Marjan Šarec si s populističnimi izjavami in nastopi poskuša zagotoviti politično prihodnost, medtem ko se politično levo usmerjeni mediji izogibajo celoviti obravnavi perečih in aktualnih tem.

Vse kaže, da se uresničevanje reform (preobrazb) ponovno odlašuje, ker se politične stranke zdaj že ukvarjajo s pripravami na volitve poslancev v evropski parlament; te bodo domnevno v drugi polovici meseca maja. Slovenske parlamentarne stranke za trjujejo, da imajo med svojim članstvom dovolj kandidatov, ki bi lahko bili uspešni poslanci evropske povezave. Ob začetku priprav krožita le imeni Tanje Fajon iz stranke Socialnih demokratov in dr. Milana Zvera iz Slo-

venske demokratske stranke. Oba sta sicer že dolgoletna poslanka oziroma poslanec v evropskem parlamentu. Med novostmi, ki naj bi prebudile politične zaplete in blokade v Sloveniji, je nastala pobuda za ustanovitev bodisi novega civilno-družbenega gibanja ali pa politične stranke z imenom Katedrala svobode. Tako se je imenoval še vedno aktualen projekt velikega slovenskega arhitekta, Jožeta Plečnika, za zgraditev poslopja slovenskega parlamenta. Morebitna nova politična stranka desnosredinske usmeritve bi morda lahko, tako menijo njeni predlagatelji, povečala možnost večjega uspeha politične desnice na volitvah in s tem nastanka drugačnih vladnih koalicij. Novega gibanja ali politične stranke ne bi vodil ali usmerjal Janez Janša, "ampak bi jo usklajevala politično nevtralna osebnost, ki bi bila deležna zaupanja nosilcev slovenske politične sestave". Pobudniki novega gibanja ali stran-

ke so intelektualci oziroma politiki Peter Jambrek, Matej Avbelj, Dimitrij Rupel, Romana Jordan, Žiga Turk, Tomaž Zalaznik, Jure Zupan in Majda Pučnik Rudl. Med dogodki, ki vzbujajo odmeve in pozornost, je lestvica stotih najbolj vplivnih Slovencev v letu

vpliv. Pri tem pa lahko uporabimo le subjektivno oceno.

Na prvi dve mesti lestvice 100 vplivnih v letošnjem letu so v tedenskem magazinu Reporter uvrstili Slovenca, ki sta vplivna tudi v evropskem in svetovnem merilu. Čeprav je vloga prve dame ZDA predvsem protokolarne narave, je vpliv Melanije Trump na globalni ravni neprimerno večji kot pa vpliv kakšnega politika ali gospodarstvenika v njeni rojstni državi. Kot življenjska sopolnica lahko pomembno vpliva na odločitve ameriškega predsednika Trum-

Marjan Šarec

pa. Drugi na spisku vplivnih je predsednik evropske nogometne zveze Uefa, Aleksander Čeferin. Kako pomembna in vplivna je ta funkcija, ponazarja že podatek, da proračun Uefe v mandatu štirih let znaša kar 12,3 milijarde evrov. Slovenci naj bi se sicer sploh še ne zavedali, na kako pomembnih in vplivnih položajih sta ta dva naša rojaka.

2019, ki so jo sestavili v tedenskem magazinu Reporter. Na vrhu vplivnežev so še vedno politiki na najvišjih državnih funkcijah, prav tako tudi odločilni upravljalci političnega zakulisja. Več pa je vplivnih gospodarstvenikov. Vpliv se sicer lahko pridobi s funkcijami, položaji, tudi s kapitalom, a poleg formalnega je pomemben tudi neformalen

Otroci, vojne sirote ali junaki nekega časa Mladinski dom Toneta Tomšiča Tomšiča v Št. Petru na Krasu

O tem domu sama nisem ničesar vedela, dokler mi o tem ni pripovedoval gospod Silvo Vidrih iz Lož pri Vipavi, zdaj bivajoč v Šempetru pri Gorici; kot vojna sirota je preživel v tem domu dve leti. Mladinski dom Toneta Tomšiča v Št. Petru na Krasu, zdaj je to Pivka, je bil ustanovljen leta 1945 v podržavljeni Windischgrätzovi vili, obdani z lepim vrtom, cvetjem in gredicami. Tu je bivalo kakih sto in več deklic in dečkov iz vse Primorske. Bili so brez očeta ali matere ali celo brez obeh. Zato so dobili ime "Otroci vojne". Tu so prejeli pakete UNRRA iz Amerike, ki se jih starejši ljudje še spominjajo. Tam so bile čokolada in druge dobrote, ki jih otroci prej niso poznali. Imeli so tako dovolj hrane in lepa oblačila. Vse to ni nadomestilo bližnje mame in očeta. Disiplina pa je bila ruska, in to taka, da si sedanjí otroci tega sploh ne morejo predstavljati. V domu je vladal vojaški red, kar se jim je poznalo vse življenje. Tudi delati so morali v kuhinji, na vrtu, sami so čistili sobe in hodnike ter stranišča. Lepo se jim je pa zdelo, ker so tu že imeli prhe in toplo vodo ter kopalne kadi. V glavnem so bili to otroci iz zelo revnih družin in vsi podhranjeni. Doma so bili večkrat lačni kot siti in so tako okusili povojni čas. Dom vojnih sirot je deloval od leta 1945 do 1951 v prostorih imenitne in lepe Windischgrätzove vile, v kateri je bil pozneje upravni sedež podjetja Javor Piv-

ka. Po zaprtju doma v Pivki pa so tiste otroke, ki se niso imeli kam vrniti, preselili na Dobrno in od tam tudi drugam. Preživeli osemdesetletniki, nekdanji gojenci tega doma, so se novembra 2018 prvič srečali po 70 letih v Pivki, kjer sta jih zbrala Ernest Margon in Vladimir Grželj. Od 122 otrok jih je še živih 25. Po toliko letih se seveda

Mladinski dom Toneta Tomšiča za vojne sirote v Pivki

niso več prepoznali. Oživel so pa lepi in manj lepi spomini na otroštvo brez mater in očetov, ki je ponovno oživel na stara leta in prineslo v spomin tisti povojni čas, ki jih je zaznamoval za vse življenje. Predstavniki vojnih sirot so se 19. 10. 2018 zbrali pri županu občine Pivka Robertu Smrdelu in si po pogovoru z njim ogledali zdaj zapuščeno hišo, čeprav jim je v spominu ostala drugačna podoba te imenitne vile. Tu so pokazali, kje je kdo spal, kje so jedli in telovadili; obisk so končali v

Parku vojaške zgodovine v Pivki. Dogovorili so se, da se srečajo na pomlad 2019 v Pivki. Sponzor tega srečanja bo Občina Pivka. Nekaj pričevanj preživelih vojnih sirot so že zbrali, jih pa še zbirajo za publikacijo z naslovom *Otroci, vojne sirote ali junaki nekega časa*. V njih so žalostne zgodbe, pa tudi nekaj lepih spominov vsakega gojenca posebej. Zato bo ta zbirka pričevanj prinesla nov pogled na povojno zgodovino Primorske. Zbirko ureja gospod Vladimir Grželj. Med gojenci tega doma in med

ko sled za njo. Končno sem po dolgi in težki poti našel njen grob 23 let po njeni smrti in jo prekopal na domače pokopališče. Z očetom pa sem se kasneje srečal še dvakrat. Živel je na Opčinah pri Trstu. Ker so bili doma siromašni, so me dali v Mladinski dom za vojne sirote v Pivko, kjer sem preživel dve leti. V lepem spominu imam druženje s prijateljskimi prijatelji v tem domu, doma iz Trsta, za katera sem pozneje zvedel, da sta se preselila v Ameriko. Lepi spomini so mi ostali tudi na izlete, na skrivanje v vojaških rovih, na mnoge nastope na odru in na druge otroške vragolije. Sicer pa je v domu vladal vojaški red, disciplina in ribje olje. Iz Pivke so me leta 1946 odpeljali v Dovje pri Mojstrani, kjer sem pasel krave in čistil hlev na domačiji Cirila Kosmača. Tisto leto so moji gospodarji v Dovjem pisali našim v Lože, naj zame pošljejo oblačila in obutev za zimo, ki prihaja. Mojemu stricu pa to ni bilo všeč in je odgovoril, da če si ta pastir ne zasluži oblačil in obutev za zimo, naj pride takoj nazaj domov v Lože, in tako se je res zgodilo. Domov me je pripeljal oče znane vzgojiteljice in pozneje dopisnice Primorskih novic Duše Ferjančičeve, ki je bila doma v mlinu pri Močilniku pred slapenskim mostom. Pri stricu sem ostal do odhoda k vojakom leta 1957 v Srbijo, toda to je že moja druga zgodba". Tako je svoje spomine na otroštvo in bivanje v Mladinskem domu v Pivki končal Silvo Vidrih. Gospod Silvo, hvala Vam za te dragocene spomine. "Čim več zgodb bomo slišali, tem bolj bomo spoštljivi za nazaj in modri za naprej". Tako je zapisal slovenski pisatelj in javni delavec, nepopustljiv pri iskanju resnice, gospod Milan Gregorič.

Magda Rodman

Nekdanji predsednik države Milan Kučan na lestvici najbolj vplivnih zaseda visoko šesto mesto. Sporočajo, "da je še vedno dovolj vitalen in operativen". Med drugimi politikami so očitno zaradi svojega položaja vplivni predsednik vlade, predsednik republike in predsednik državnega zbora. Čeprav že od leta 2013 ni na oblasti, je še vedno precej vpliven tudi Janez Janša, ki so ga uvrstili na deseto mesto. Stoto mesto na lestvici najbolj vplivnih Slovencev zavzema Luka Dončič, košarkar Dallasa. Imajo ga za čudežnega dečka v košarki. Odmeven je komentar patra dr. Tadeja Strehovca, tajnika Slovenske škofovske konference, objavljen v slovenskem katoliškem tedniku Družina. Zatrjuje, "da je uresničevati vero v osebnem in javnem življenju izziv tako danes, kot je bil v vsakem obdobju zgodovine". Opozarja, "da je ključno, da katoličani uporabimo vsa pravna sredstva ter se povežemo in se v času groženj o omejitvi svobode izražanja in verske svobode zoperstavimo ideologiji preganjanja, to je tako imenovanemu 'sovražnemu govoru'. Namen politike, ki hoče omejiti svobodo izražanja, je en sam: politični eliti omogočiti

preganjanje vseh, ki se z njo ne strinjajo. In to je izziv, na katerega moramo kristjani odgovoriti. Nikjer namreč ni jamstva, da ne bomo kristjani v prihodnje sodno preganjani (moja pripomba: dr. Tadej Strehovec je že zdaj sodno preganjan) zgolj zato, ker bomo brali Jezusove besede, ki jih bodo različni lobiji označevali za sovražni govor. Očiten primer tega sega že v leto 2015, ko Mestna občina Ljubljana skupini kristjanov ni dala dovoljenja, da bi na Prešernovem trgu javno brala Sveto pismo. Takšnih in podobnih primerov je na Zahodu in tudi v Sloveniji vedno več". Skoraj enako temo v intervjuju, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter, obravnava godovinar dr. Stane Granda. Glede razmer v Ljubljani zatrjuje, "da nobena stranka nima takšne fantastične organizacije, kot jo imajo privrženci njenega župana Zorana Jankovića. Velikemu številu slednjih je on simbol odpora proti demokratičnim spremembam v Sloveniji. Imajo občutek, da Zoran Janković iz Ljubljane ustvarja malo Jugoslavijo. Nič ne kaže, da bi se v slovenskem glavnem mestu kaj spremenilo, dokler se Zoran Janković sam ne premisli!"

Matijan Drobež

Kratke

Dve vabili KD Stanko Vuk Miren-Orehovlje

V četrtek, 17. januarja 2019, ob 19. uri bo v OŠ Miren potopisno predavanje NAMIBIJA.

Po deželi, v kateri se srečujeta puščava in ocean, bo poslušalce vodila Sonja Cijan. Lepo vabljeni!

V petek, 18. januarja 2019, ob 18. uri bo v Domu krajanov Negovan Nemec v Biljah revija otroških in mladinskih zborov iz Občine Miren - Kostanjevica, DO RE MI.

Gostujoči zbor je Otroški pevski zbor Emil Komel Gorica. Naj otroški angelski glasovi tudi vam polepšajo petkov večer!

Vipavski vinogradniški muzej vabi na ogled

Različni predmeti, ki so jih izkopali na območju Slovenije, dokazujejo, da vinogradništva in vinarstva niso k nam prinesli Rimljani, pač pa so že prebivalci pred njimi predelovali grozdje. Zgodbo o tem pripoveduje vinarski muzej v Vipavi, ki si ga lahko ogledajo zdaj le najavljene skupine in obiskovalci z lokalnim vodnikom po Vipavi.

Muzej vinarstva je postavljen v kleti obnovljenega Lanthierijevega dvorca sredi Vipave, eksponati in razstavljeni dokumenti so last Goriškega muzeja in nekaterih drugih slovenskih muzejev ter zasebnih vlagateljev.

"Naš muzej pripoveduje zgodbo o tehnološkem postopku predelave grozdja v vino in tudi o vinski kulturi, torej o tem, kako vino postrežemo in ga pripeljemo, do ne nazadnje tudi hrane, ki ga spremlja. Po drugi strani pa ta muzej spremlja razvoj vinogradništva skozi zgodovino", je za STA povedal avtor razstave Borut Koloini iz Goriškega muzeja.

Želje snovalcev tega muzeja so presejanje lokalnega okolja, saj se vinogradniški postopki na Vipavskem ne razlikujejo veliko od teh postopkov v Sloveniji. Prav tako so eksponati zbrani iz celotne Slovenije - s Ptuja so dobili kozarce, privatni zbiralci so podarili različne predmete, večina predmetov pa je prišla iz zbirke Goriškega muzeja.

"Zelo težko bi izpostavil en sam eksponat, ki ga razstavljamo, saj je muzej zasnovan za pripovedovanje zgodbe o vinu", je poudaril Koloini.

Število predmetov v muzeju se spreminja, saj ljudje še vedno prinašajo svoje predmete, za katere želijo, da bi bili tudi del muzejske zgodbe. Zadnji predmet, ki so ga pridobili v muzeju, je steklenica rastnih hormonov, ki so jih uporabljali v trsnici v Vrhpolju pri Vipavi, le malo pred tem pa so pridobili tudi 2000 let staro amforo.

Zanimanje za vina in obiske kleti vipavskih vinarjev je veliko in vinarski muzej v Vipavi lepo dopolnjuje ponudbo na tem področju in predstavlja zanimivo točko pri ogledu kraja. Za najavljene skupine je obisk muzeja mogoč v spremstvu lokalnega turističnega vodnika, občasno pa organizirajo tudi t. i. dneve odprtih vrat, ko si muzej lahko ogleda širša javnost. "Zdaj je muzej zasnovan tako, da je obisk mogoč samo za organizirane skupine, resno pa razmišljamo o organizaciji, ki bi omogočala tudi ogled za individualne goste", je o prihodnosti muzeja za STA povedal vipavski župan Goran Kodelja.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (22)

Na Goriško prihaja vedno več ljubiteljev dobre kuhinje, več se kakovostna enogastro-nomska ponudba in gostinci pri tem namen-

jajo veliko pozornost posebni vrsti rdečega radiča – goriški roži. To je "siljeni" radič, zimska specialiteta, ki je videti kot cvet vrtnice. Prav goriški kmetje so iz domačih sort s selekcijo razvili sorto, ki razvije čudovito, rdeči vrtnici podobno glavo, zato je dobil ime goriška roža. Ta radič lahko gojijo le pridelovalci iz goriške občine, Solkana in Sovodenj. Sovodenjski kmetje so goriško rožo – "rus jedrik" pridelovali že v daljni preteklosti, prav zato so štandrežci, ki so pridelovali ohrovt – "vrzote" in bili znani kot "vrzoterji", prebivalce Sovodenj imenovali kar "rus jedrik". Prodaja te zelenjave je bila za veliko vaških kmetov glavni vir dohodka v zimskih mesecih, vedno pa so pri tem tekmovali s Solkanci, ki ta radič imenujejo "regut" oz. "sukenski regut". "Rus jedrik" in "regut" se med seboj razlikujeta po mineralih in drugih snoveh, ki jih črpata iz zemlje, v kateri raseta, vode in seveda zraku.

Vsi pridelovalci goriške rože, sovodenjski, goriški in solkanski, so bili vedno zelo ponosni na svoj radič, skrbno so hranili pravo seme in ga le s težkim srcem odstopili komu drugemu.

Pri pridelovanju "rusega jedrika" je bilo vedno ogromno dela, znanje pridelave se je prenašalo iz roda v rod. Na začetku

Julija so radič sejali, ko je malo zrastle, pa so ga presadili, to so navadno počenjali od 20. julija do 15. avgusta. V zemlji je uspeval do konca oktobra ali začetka novembra, ko so ga izkopali, očistili, odvrgli zunanje liste in pustili samo srce in korenino. Nekateri kmetje so rastlinice radiča položili eno zraven druge v globoko izkopano jamo na vrtu, kamor so dali žagovino, zemljo in gnoj, večina pridelovalcev pa ga je vsadila v štalno, na toplo, na že pripravljeno podlago iz slame in odrezanih, odpadnih listov radiča, žagovine in živalskega gnoja, dobro zalila in pokrila z žakljevino ali starimi rjuhami. Radič so morali odkrivati in paziti, da ni začel plesniti, zalivali so ga vsake štiri dni. V štali sta bili vedno primerni temperatura in vlaga – za to je poskrbelo govedo. V takem prostoru je radič lepo uspeval, in ko se je njegovo srce razvilo v obliko lepe vrtnice, je prišel čas, da so ga kmetje spet vzeli v roke, ga očistili, odrezali korenino in zunanje liste in pripravili za prodajo. Čistili so ga vedno v štali, zgodaj jutraj, pred molžo, in v večernih urah, ko je bilo ostalo delo opravljeno. To je bilo delo za domače ženske, a tudi sorodnice in sosedo so priskočile na pomoč. Za domačo uporabo so obdržale samo slabše, predrobne, grše glave radiča, druge so same peljale na prodaj na tržnico v Gradišče ali Gorico. Nekateri kmetje so svoj pridelek vozili na zbiralšče v štandrež, kjer so ga prodali velikim trgovcem, ki

so ga nato vozili v Trst. Takih večjih trgovcev je bilo v preteklosti veliko, v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja kar pet, na začetku devetdesetih let pa sta ostala le še dva. Preden so zelenjavo odkupili, so jo skrbno pregledali in ocenili, šele nato so se odločili za nakup, pridelek stehali in naložili na tovarnjak.

Tako je bilo novembra in decembra v štalah sovođenjskih kmetov vedno zelo živahno: polovico prostora je zasedel radič, v drugi polovici pa se je stiskala živina. Sosedo se spominja, da proti koncu osemdesetih let doma niso imeli več goveda, a v štali so še vedno redili prašiče. V ta namen je njen oče prostor razdelil z zidom in težkimi železnimi vrati, a ker so prašiči izjemno inteligentne živali in jim je uspelo z rilcem odpreti vrata, je moral na ta pritrditi še dodatno varnostno zaklopko. Nekoč je oče nekaj prašičev prodal, a preden sta jih s prijateljem vodila iz štale na tehnično in nato peljala h kupcu, je prijatelj, kljub očetovim priporočilom, vrata svinjaka slabo zaprl, češ "saj je to samo žival ...". Žal pa je sosedinega očeta, ko se je vrnil domov, v štali čakalo neprijetno presenečenje: prašiči so vrata odprli, glavce radiča pojedli in korenike poglodali – tako kmet ni imel več kaj prodati trgovcem v štandrežu. Tisti dan so za kazen prašiči dobili namesto krme samo vodo!

Nekoč so kmetje pravili, da "rus jedrik ima ceno, ker ga mora kmet sedemkrat primit v roke", saj najprej shrani seme, nato radič seje, presadi, pobere, očisti in preloži v štalo, ga zbira in pazi, da se ne pokvari, na koncu še ponovno očisti in proda. Danes restavracije ponujajo različne jedi iz "rusega jedrika", dober pa je tudi surov, kot zimska solata, obeljen z

olivnim oljem in kisom. Nekoč so ga zabelili tudi z ocvirki, fižolom, jajcem in krompirjem, kasneje so iz njega skuhalo tudi juho, pripravili rižoto, napolnili cmoke, ga ponudili popražene s polento in sirom, če pa je imela gospodinja na razpolago kako klobaso, je rada pripravila okusno jed z "rusim jedrikom" in ješprenjem oz. "ječmenom".

JEŠPRENJ Z "RUSIM JEDRIKOM" IN KLOBASO
Sestavine:
250 ješprenja, pol čebule ali 1 šalotka, 130 g radiča, 1 klobasa, kanček vina, 1 žlica olivnega olja, košček masla, sol.
Priprava:
Ješprenj namočimo (sledimo navodilom na embalaži) in v vodi kuhamo toliko časa, da je skoraj kuhan. Med tem časom v kozici prepražimo čebulo, žličko olja in razdrobljeno klobaso. Dušimo približno deset minut, nato dodamo narezan radič in mešamo, dokler se ne zmehča. Dodamo kanček vina in počakamo, da alkohol izhlapi. Ješprenj damo v kozico z radičem in klobaso in po potrebi zalijemo z njegovo vodo. Solimo po okusu, pri tem pa moramo paziti, saj je klobasa sama po sebi že precej slana. Kuhamo še nekaj minut, nato odstranimo z ognja in ješprenju dodamo še malo masla in parmezana. Dobro premešamo, in preden serviramo, pustimo, da še nekaj minut počiva, na koncu pa kot po navadi še: Bog žegnaj!

Med novembrskimi dogodki v goriškem Kulturnem domu

Navdušujoč glasbeni večer

Zaradi spleta okoliščin, tudi stiske s prostorom, žal, šele zdaj objavljamo članek o imenitnem glasbenem dogodku, ki je bil v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma v četrtek, 29. novembra 2018, v organizaciji tega goriškega hrama, ki vsako leto slovesno obeležuje obletnico ustanovitve. Koncert je spadal tudi v sezono Slovenskega stalnega gledališča v Gorici. Zadnja leta sta namreč v program vključena tudi dva koncertna večera, za katerega poskrbita Kulturni center Lojze Bratuž, navadno z lastno, domačo produkcijo (kot lani je bil tudi letos to božični koncert z naslovom *Božična noč, skrivnostna noč*) in Kulturni dom z gostovanjem kakšne zna- me glasbene skupine ali zbora. Tokrat je v Gorico in sploh v Italijo prvič prišel na gostovanje znameniti slovenski Trio Vivere. Pravzaprav je zaradi boleznih moral ostati doma Matjaž Robavs, tako sta nastopala le Aljaž Farasin in Gregor Ravnik, a tudi kot duo sta bila odlična. V zadnjih letih se je na odrih močno uveljavila "pop – opera" kot vrst, ki je izjemno priljubljena v širšem krogu poslušalcev, tudi takih, ki jim operna glasba ni ravno najbolj pri srcu. Mešanica le-te in popularne glasbe pa osvaja množice poslušalcev. Do pred nedavnim je to glasbo na Slovenskem gojil Trio Eroika (2006–2016), ki so ga sestavljali Matjaž Robavs (bariton, protagonist muzikla *Cvetje v jeseni* in profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani), Aljaž Farasin (drugi tenor, eden najbolj uveljavljenih slovenskih opernih pevcev) in Metod Žunec (prvi tenor). Prvima dvema se je po razpustu zelo uspešnega Tria Eroika pridružil Gregor Ravnik (prvi tenor), ki je prinesel svež, mladosten nadih in skupino požlahtnil s svojo privlačnostjo in izjemnim glasom,

ki se z lahkoto "sprehaja" po notnem črtovju. Tako je nastal Trio Vivere. Njihov repertoar je zelo obširen in zaobjema uspešne melodije različnih glasbenih žanrov, zabavnega, koncertnega in opernega. Na njegovih koncertih mnoge uspešnice zaživijo v sveži

da je z njimi v Gorici predstavila pesem Belih vran *Dan ljubezni*. Tudi ona je z lepo izoblikovanim glasom doživela burno ploskanje, ki je izvabilo še dodatek. Pevce je v živo spremljal odličen "bend". Ker je koncert spadal med kulturne dogodke ob 37-let-

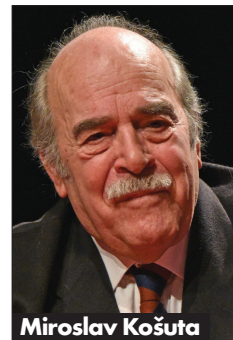
nici delovanja goriškega Kulturnega doma, je uvodoma publiko nagovoril njegov predsednik, Igor Komel, ki je poudaril poslanstvo sožitja, ki ga opravlja Kulturni dom. Na oder sta stopila tudi velik prijatelj tega goriškega hrama kulture, od vsega začetka odprtega za vse na-

Trio Vivere

preobleki, tudi zaradi izvirne instrumentalne spremljave na odru. Izvajajo pa tudi avtorska dela skladatelja in aranžerja Matjaža Vlašiča.

S slovenskimi pesmimi (npr. *Zate / Lahko noč, Piran; Julija; Vem; Nisem jaz; Med nama*), z znano hrvaško *Moj lipi andjele*, ki je izvenela kot homa- ge Oliverju Dragojeviću, in svetovnimi uspešnicami *Surrender; Core' ngrato; You raise me up; O sole mio* (v kateri je prišla do izraza vsa interpretativ-

Miroslav Košuta

na in glasovna moč pevcev) sta na odru "brez tretjega kolega" ustvarila imenitno glasbeno poslastico, ki so jo poslušalci spremljali z navdušenimi aplavzi in mestoma s petjem (tisti bolj "koražni"). Pred njimi je zapela nekaj svojih pesmi mlada slovenska pevka Lea Sirk (1989), ki je zastopala Slovenijo na Eurovision Song Contest 2018 s pesmijo *Hvala, ne!*; seveda jo je zapela tudi na goriškem koncertu. Večkrat nastopa tudi s Triom Vivere, tako

rodnostne skupine, ki živijo na našem območju, župan Aiella Andrea Bellavite, in Miroslav Košuta, slavnostni govornik. V nagovoru je Košuta prehodil zgodovinsko zgodbo Kulturnega doma. Ob tem pa se je dotaknil vrste drugih tem. Zaustavil se je tudi pri sedanjem kritičnem trenutku za slovenske medije: poleg Primorskega dnevnika je omenil Novi Matajur in Novi glas, ki sta oba globoko zakoreninjena v tukajšnji stvarnosti. Ob omembi 100-letnici konca prve svetovne vojne je pozval mlade h gojenju sožitja in opozoril na veliko milost teh let miru. Dotaknil se je tudi žalostnega izpraznjevanja beneških dolin in vztrajnosti pokončnih čedermacev, razcepljenosti slovenske družbe v zamejstvu in stanja slovenskih šol. Sam je raste v družini, kjer sta krščanski simbol križanega in srp in kladivo sobivala. "Zadnji čas je, da zagrebemo, kar so zagrešili očetje, in se vprašamo, kam naj se usmerijo otroci, da bo rod preživel vesoljno otoplitev ali novo ledeno dobo". Sklenil je z besedami: "Narod se bori za svoj obstoj, dokler je v njem dovolj ljubezni in solidarnosti!"

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (227)

Materina dušica ali timijan (2)

Nokturija, nočno mokrenje postelje, je trenutek, ko se otrok, ki je cel dan pod pritiskom, sprosti, in ko se sprosti, izgubi kontrolo nad svojim telesom in se seveda polula. To ni nagrada, ampak šok in kazen ter zahteva od otroka nenehno kontrolo. Vsekakor je to stiska. Timijanova kopel pomaga odpraviti to stisko otroka, ki je emocionalna in vezana na živčni sistem.

Olje iz timijana pomaga tudi pri ohromelosti, nevralgiji, atrofiji mišic, kapi, multipli sklerozi. Priprava timijanovega olja: cvetove timijana nabere-mo v stekleno posodo toliko, da jo napolnimo do vrha, nato vse skupaj prelijemo z oljčnim oljem in pustimo stati tri tedne na soncu. Po treh tednih ga lahko uporabljamo za masiranje po telesu. Timijan, materina dušica, ki mu rečemo tudi dušica, babja dušica, pomaga zbrati fokus in se odločiti za tisto in se osredotočiti na ti-

sto, čemur se je res vredno posvetiti v življenju. Timijan nam pomaga najti pot, okrepiti iznajdljivost in ustvarjalnost. Ob tesnobi in nespečnosti je zelo dobro, če timijan inhaliramo, tako da skuhamo iz nje-ga čaj, ga damo v posodo, se pokrijemo z brisačo in inhaliramo 20 minut. Tesnoba bo kmalu zapustila telo, telo se pomiri, duh se prečisti in človek lažje zaspi.

Po tradicionalni kitajski medicini ima timijan grenak okus. Grenak okus krepi srce in ožilje, vendar pozor: v zmernih količinah! Ker je timijan zelo močno zelišče, svetujem, da ga uživamo zmerno, enkrat na teden kot začimbo, in še to surovo, da odišavimo že pri-

pravljeno jed. Osebo sveži timijan postavljam v predale, v katerih hranim spodnje perilo. Iščimo zdravje!

/ konec
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 15. januarja 2019, ob 13. uri

Preprosto kot некоč (2)

Božična Devetica v Rečanski dolini

Devetica počasi postaja del mojega življenja. Ko se bliža večer, vem, da ga bom preživela v skupnem pričakovanju velike božične skrivnosti. Ni mi več težko, ko se peljem v majcene vasice na robu zapuščenih travnikov in strmih pobočjih. Med redke hiše, kjer še gori luč in kljubuje času, kljubuje zgodovini, kljubuje tisti zli sili, ki počasi prazni doline ob Nediži. Vodopivac, v italijanščini sicer Dolina, je vas, ki je skoraj ni. Zberemo se pred jaslicami, kjer skupaj zmolimo litanije, zapojejo pred štalico in vstopimo v prijetno toplo domačijo. Tu smo pri starih prijateljih, ki nas za dobrodoščilo objamejo. Kako lepo, da ste končno prišli k nam... Pomislim, da se poznamo že nekaj let, pa nisem še bila pri njih doma... Tako malo časa odmerjamo dandanes prijateljem. Ob času Devetice je drugače. Devetica je trenutek, ko se čas ustavi, da se zlije s preteklostjo. Objemi in nasmehi nas posedejo za mizo. Toplo je in domače. Tudi na ta večer zmolimo rožni venec in že smo vsi zbrani pri široki mizi. Zadiši po pr'žganki, po domu, po jedeh, ki jih v mestih ne pripravljamo več. Tako kot некоč. Tako kot v časih, ko ljudje nismo bili potratni. Pojemo dolgo v noč, ko imamo že na sebi jopiče in se s težkim srcem poslavljamo, zadoni tista najlepša, o Koledu. Odhajam skupaj z drugimi, čeprav bi še ostala. Vse bolj željna sem dragocenih trenutkov, ko skupaj molimo in nato sedamo za mizo. Kot

bi se poznali od nekdaj, kot bi bilo vsakdanje, da se ljudje še zbirajo v predbožičnem času, namesto da bi brez miru letali po trgovinah. V molitvi in pesmi je izpolnitev Božiča. Pravega. In občutek pripadnosti. Občutek Praznika z veliko začetnico. Kot bi bila samota, ki jo nosimo v srcih vsi tisti, ki smo rojeni v mestu, in vsi tisti, ki pogrešamo družino, dokončno pozabljena in izbrisana. Po Koledu počasi odhajamo v noč, ki je ledeno mrzla in jasna. Na nebu

zvezde, luči na strmih pobočjih. Kot jaslice na zelenih prsih Benečije. Za Dolenje Bardo so mi rekli, da ne smem manjkati, da je tam, v tisti vasi, ki se oklepa grebena, da ne bi zdrsula v dolino, in lebdim med nebom in bujnim naročjem Benečije, Devetica nekaj posebnega. Zato se pripeljem zgodaj in grem tiho in sama po vasi, med belimi in rumenimi lučkami, ki utripajo med kamnitimi hišami in govorijo o tem, da se vasi, tako kot strmih bregov, oklepa tudi življenja. Noč je nebeško lepa, tiha, kot so tihe noči v Benečiji. Sa-

mo lesna sova se tu in tam oglašala v gozdu. Benečani ji pravijo "duhuor". Kmalu nas je ob znamenju lepa skupina... Pozdravimo se v objemu noči, ki nam je tokrat nekoliko prizanesla z mrazom, in že se litanije zarežejo v kamen in samoto. Po molitvi gremo počasi do majhne hiše, užete med zidove in strmino. Na skromnem borjaču mah in nedorečena slutnja jaslic. Nekomu ni uspelo, da bi jih dokončal. Vstopimo, velik "šporgert" polni majhno, skromno izbo z domačnostjo. Za njim bele ploščice in letev, s katere visijo pokrovi in številne zajemalke. Televizija v kotu je že zdavnaj "ugašnila". Potruditi se moramo, da se posedemo in najdemo svoj prostor v kuhinji, ki je obenem dnevnica s soba. "Šporgert" gori, lica rdi, občutek doma nam greje dušo. Hiša, v kateri ni nihče tujec. Kjer je božični čas poln počasnega pričakovanja in starih vonjav. Molitev polni večer. Hiša z dušo, hiša, ki vsak trenutek pripoveduje o časih, ki jih podzavestno pogrešamo. Domačinka sede pred podobno Svete Družine in za njo vsi molimo rožni venec. Glas se ji nekoliko zatrese, ko omeni tiste "dušice, ki so se ločile an partile

iz tele hiše an tele vasi". Za trenutek obmolke, ozre se po hiši, kot bi nekoga iskala, nekaterim se orosijo oči. A molitev kmalu spet gromko napolni izbo, odmeva od zidov, napaja praznino, govori o pričakovanju, prinaša tolažbo in bližino. Kot velika družina molimo rožni venec v kuhinji, kjer prezeblji udi iščejo tolažbe ob ognju, duša pa niza spomine na otroštvo. Hiša kot некоč, samo najnujnejše, ogenj, klopi in ljudje. Ujeti v božični večer. Ko zmolimo, nam ponudijo narezek, toplo malico in pijačo. S pladnjem v roki se mi približa možakar, ki nas gosti. Povem mu, kako lepo mi je v njegovi hiši. Ni moja, pove, brat mi je umrl pred dvema dnevoma... sam je živel v tej hiši. Zaspal je, medtem ko je gledal televizijo, še pred tem pa je nakupil vino, sir in slanino za Devetico. Ni mu uspelo, da bi postal vi jaslice, za katere je nabral mah. Medtem ko pripoveduje, skriva solze, ki silijo v predbožični večer. Držim ga za roko in nizam besede, najlepše, kar jih premorem. Tu med temi ljudmi sem zdaj doma. In to je hiša, ki je odprtih vrat gostila Devetico leto za letom. Objameva se, kot bi se poznala od nekdaj, začutim stisk zgaranih rok in bolečino, ki je skrita za ostrimi gubami. Bolečino nosimo v sebi vsi. Mojo dlan obdrži v svoji, ko pride mimo žena s krozniki,

mi ponudi juho. Najprej vam, v zahvalo za objem in dragocene besede. Še dolgo v noč pojemo in molimo, vroče je, ker ne štedimo s poleni. Ogenj je življenje, ogenj je dom. Ko zmolimo zadnjo molitev za pokojnega Lina, plamen samo še tli. Vem, da ogenj v tej hiši, ujeti na strmini, ki je vsak dan bolj tiha, danes ugaša za vedno. Jutri bodo zapahnili vrata, Lino ne bo nikoli več pripravljaj jaslic na ostal za vedno prazen. Njegov. Devetica niza večer za večerom. Drugo je nekje izginilo, ker je brez pomena. Pričakovanje Božiča... molitev in pesem, domovi, ki odpirajo svoja vrata. Pričakovanje majhne lesene štalice pod mrzlim zvezdnatim nebom, litanije, ki počasi ugašajo med hišami, mraz, ki nas vabi, da se posedemo ob ognju. Želja, da smo na večer spet vsi skupaj. Tokrat je na vrsti vasi, ki leži ob glavni prometnici za Klodič, čisto majhna, skromno naselje Doljenjanje. Najdemo se pred velikimi, razsvetljenimi jaslicami. Tokrat nas je res veliko, prvič so med nami otroci. Gledam jih, kako tiščijo tisto drobno knjižico z molitvami v prezebljenih ročicah in kako resno in zavzeto, tiho prebirajo molitev. Ko drug za drugim stopajo pred jaslice, začutim, koliko jim pomeni, da so tu na Devetici. Da molijo v pričakovanju Božiča, kot so molile njihove matere, očetje, dedje in pradedje. Nežne otroške besede odmevajo v nočno tišino. Zagotovo vem, da bodo tudi naslednje leto tu, da bodo prinašali svečke k jaslicam, da bodo некоč zrasli z zavestjo, da Božič ni to, kar nam skušajo vsiliti reklamni plakati. Ivan, najmlajši med njimi, nosi svetilko z belimi jeleni. Skrbi, da bi svečka ne ugasnila, in z velikim trudom sledi besedilu v knjižici. Komaj, da zna brati. Spomnim se Lina in hiše, ki je zdaj prazna, s temnimi okni. Morda bo некоč ravno Ivan spet prižgal ogenj v njej in odprl vrata Sveti Družini. Počasi gremo v procesiji po vasi,

ko smo že vsi zbrani v prostorni kuhinji, nas nagovori prior s Stare Gore, ki se je nepričakovano udeležil beneške Devetice. Ganjen je, stiska nam roke. Zahvali se za gostoljubje, za skupno molitev in pove, koliko mu pomeni, da se ljudje še zbirajo ob božičnem času tako kot некоč in nosijo Marijo po vasi. To je Božič, ki je preživel lažno potrošništvo. Ti preprosti obredi ohranjajo Cerkev živo. Po pozdravu se posede za nami in si postreže z domačimi dobrotami, ki jih menda prvič pokuša. Otroci se po rožnem vencu sprostijo, hlastno posegajo po kuhanih štrukljah, božične pesmi počasi napolnijo večer. Veseli in razigrani smo, v nasmehih žari praznično pričakovanje. Kmalu bo Božič. Devetica gre počasi h koncu. V Hostnah se poslovimo z oblubo, da se naslednjega dne spet najdemo pri večerni maši v Kozci ob starih, sanjavih božičnih melodijah. Zadnji večer je, zadnjič pojemo o Mariji in zadnjič molimo rožni venec. Nekaj veličastnega, prazničnega je čutiti, ko nam lica rdijo ob razbeljenem "šporgertu". Kozarci se polnijo, domači štrukli so že pošli, še vedno nam ni do tega, da bi šli domov. Težko mi je, ko pomislim, da je zdaj te pravljice konec. Da se vračam v naš sodobni vsakdan, kjer je tako težko začutiti bližino in kjer skoraj ni več odprtih vrat. Pogrešala bom Devetico v Rečanski dolini. Pogrešala bom pričakovanje Božiča. Pravega Božiča. Zdaj razumem prijateljico Margherito, ko mi je pripovedovala, kako lepo je, ko veš, da boš vsak večer na Devetici. To je tisti Božič, ki ga potem dolgo nosiš v srcu, to je Božič, ki polni praznino in nam omogoča, da verujemo. To je Božič, ki so nam ga ukradli, ko so nas preslepili in prepričali, da ga moramo iskati v nakupovalnih centrih in ob prenapolnjenih mizah. To je Božič, zaradi katerega tako močno ljubim te doline ob Nediži.

/ dalje
Suzi Pertot

Nagrajeni šandreški nogometaši Juventina, naj slovenska ekipa v Italiji 2018

V nedeljo se je začel povratni del amaterskih nogometnih prvenstev pri nas. Že prvi krog je v najvišjem deželnem tekmovanju, elitni ligi, postregel s slovenskim obračunom. V Šandrežu je domača Juventina premagala repenski Kras, pepelko prvenstva, z 2: 0. Naj izkoristimo priložnost, da spregovorimo o goriški enajsterici predsednika Marka Kerpana, ki je bila pred novim letom na podelitvi nagrad *Nas športnik 2018* izbrana med najboljšo šesterico primorskih moštev ter tako neuradno postala zamejska postava leta. Po odlični sezoni 2017/2018, ki so jo kronali z zmago v dramatičnem finalu play-offa promocijske lige proti proseškemu Primorju, so se Šandrežci po polnih desetih letih vrnili v "A ligo amaterjev", kot nogometaši pravijo elitni ligi (it. Eccellenza). Priznanje pa je bilo tudi plod nadvse uspešnega jesenskega dela kot novinci v višjem nadstrop-

ju, saj tudi letos deluje ekipa umirjenega trenerja Nicole Sepulcrija izjemno čvrsto. Prvi del prvenstva so sklenili z 19 točkami, v zlati sredini konkurence, v prvi tekmi po prazničnem premoru pa so kapetan Racca in

soigralci dodali še tri točke. Derbi je bil sicer razmeroma izenačen, Juventina je pač dosegla dva zadetka, Krasov napad pa je bil jalov. Na tribuni smo našli nekoliko manj privržencev kot navadno ob teh priložnostih. Za gostitelje je bila zmaga še toliko bolj dragocena, ker so z njo pustili Repence daleč za sabo na dnu lestvice, sami pa so naredili nov pomemben korak mirnemu obstanku naproti.

Juventina velja za resno društvo, uprava je tudi vsa leta v nižji promocijski ligi sestavljala ambiciozna moštva, elitno ligo so dejansko naskakovali. Športni center kluba stoji ob hali podjetja Radenska, ki je tudi več desetletij glavni društveni pokrovitelj. V Šandrežu precej stavijo tudi na mladinski pogon, s težavo sicer privabljajo slovensko mladino iz Gorice. Glavni domači adut je zdaj osemnajstletni Kevin Kerpan, predsednikov sin, ki je zelo nadarjen bočni napadalec. V zadnjih sezonah pa odbor vztrajno navač igralce s slovenske strani meje, letos jih je na seznamu na primer kar nekaj – Dornik, Hriberšek, Kogoj, Kožuh, Popovič, Stergulc. Jan Dornik je prvo ime, junak lanskega napredovanja, v katerem je dosegel oba odločilna gola, letos pa zaradi službenih obveznosti dejansko ne more igrati. Kljub temu predvaja postava zelo homogena in učinkovito igrata. Verjamemo, da bo nadaljevala v tem slogu in kmalu zbrala dovolj točk za predčasno rešitev. V elitni ligi se za novince namreč kaj lahko zgodi, da nastopijo tudi krizni trenutki, tako da se je dobro čim prej povzpeli na zeleno jevo.

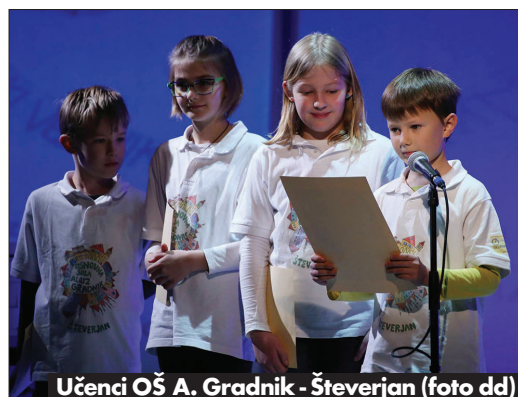
HC

S 6. strani

"Živel Števerjanski ..."

Zato je rad sprejel povabilo mladih Števerjancev. Verjamem namreč, da so v vrstah urednikov Števerjanskega vestnika tisti, "ki nas bodo zamenjali in bodo naše delo nadaljevali bolje in lepše"! Iskreno je čestital tem mladim, živim in dejavnim, ki so brez oklevanja sprejeli nalogo in nadaljujejo delo prednikov, "kar je v naši narodni skupnosti prava redkost". V tem je "lepota vašega dela, v tem je plemenitost vztrajanja, dela, življenja, zaveze slovenstvu, krščanstvu in demokraciji". Poudaril je, da je za vsak dosežek potrebno vztrajno delo "daleč od žarometov javnosti in glasnega odobravanja". Vzkliknil je: "Bravo zato, ker sami niste prepričani, da vse veste, ampak se opirate in ste se oprli na starejše, bolj izkušene, katerim ste zaupali, ko so vam dali nasvete, bravo zato, ker so starejši sami dali vam v roke časopis"! Prav zato so lahko števerjanska občina, pa tudi Brda na splošno ponosna na te mlade. Ti morajo pisati tudi zato, je dejal Paljk, ker so "rojeni v nebeško lepem kraju, ker je naša slovenščina krasna, kot je krasen sončni zahod v briškem vinogradu, kot je krasna barva vaše rebule, ko jo pogledaš v proti soncu dvignjenem kozarcu, kot so krasne vaše kleti, vinogradi, ol-

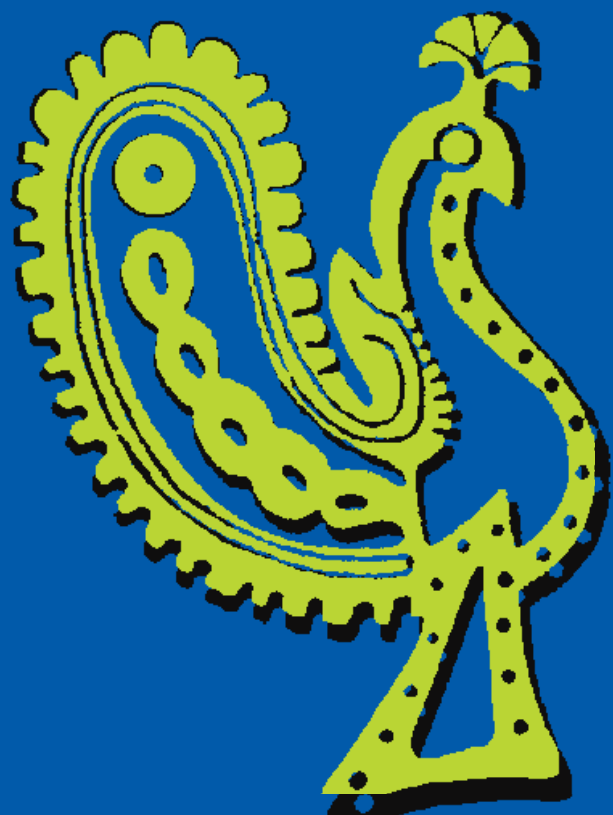
jke, trte in vaše kmetije, kot je krasna briška tradicija ohranjanja naše slovenske narodne istovetnosti! Ker ste mladi, ker poznate sodoben slovenski jezik, /... / ker se zavedate pomena slovenske narodne skupnosti, katere del ste. Pi-

Učenci OŠ A. Gradnik - Števerjan (foto dd)

sati morate v slovenščini zato, ker veste, da je slovenski jezik tu v Brdih tesno povezan z zemljo, vinogradi, trtami, oljkami in vsem, kar vas dela drugačne, privlačne in posebne! /... / Ker ste zgled drugim in sam sem tudi globoko prepričan, da bodo tudi vaši izvrstni, briški vinarji prav zaradi vas nekega dne spoznali, da bi bilo lepo poleg italijanskega napisa na steklenici imenitnega briškega vina dodati tudi slovenskega, ker bi tako bili še bolj prepoznavni, še bolj Števerjanci, še bolj Brici, predvsem pa Slovenci. In tudi sami bodite zgled po-

končnosti in zaveze slovenstvu in prednikom in bodite ponosni na lastna imena in priimke, če se da, in danes se to da, jih vrnite v prvotno, slovensko obliko, tako boste še bolj prepričljivi, še bolj Brike in Brici, še bolj Slovenci"! Tako je dejal Paljk in pristavil: "Verjamem, da boste znali v prihodnje nagovarjati tudi tiste, ki so ostali nekje na robu naše skupnosti, se nekako obotavljajo stopiti v naše vrste ali pa so se oddaljili od našega jezika, tradicije, lepote našega slovenstva /... / Kdor deli dobro in lepo, spreminja svet! In ni res, da se sveta in družbe ne zmore spremeniti, toda vedno je treba začeti pri sebi"! Končal je z besedami: "Danes je vaš in naš praznik in zato mi ne preostane nič drugega, kot da z vami vzkliknem: Živel Števerjanski vestnik, živel mlad"! Ob koncu večera, polnega lepih občutkov in vtisov, so pevci domačega MePZ F. B. Sedej, tokrat pod vodstvom Martine Hlede, v posebno slovesnem tonu zapeli slovensko himno *Zdravljico*, ki jo je publika spremljala stoje in ob koncu pevce in celoten zelo domiselno in živahno izpeljan večer nagradila s prisrčnim ploskanjem. V spodnji dvorani Sedejevega doma so si nato sledile zdravice z žlahtno briško kapljico in toplimi jedmi, ki so jih pripravili postrežljivi člani društva F. B. Sedej.

.....
*primorski
tednik*

Če svobodno
razmišljaš na glas,
beri **NOVI GLAS**

www.noviglas.eu

